

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

RAUF TAMER'İN HAYATI VE FİKİRLERİ

Yüksek Lisans Tezi

ÖZLEM ÇETİN

AMASYA
Temmuz – 2024

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

RAUF TAMER'İN HAYATI VE FİKİRLERİ

Yüksek Lisans Tezi

ÖZLEM ÇETİN

AMASYA
Temmuz – 2024

TEZ ONAY SAYFASI

Özlem ÇETİN tarafından hazırlanan “*Rauf Tamer’in Hayatı ve Fikirleri*” başlıklı çalışma aşağıdaki jüri tarafından .../.../..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oyçokluğu ile Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Girayalp KARAKUŞ

.....

Üye :

.....

Üye :

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. .../.. /2024

.....

Doç. Dr. Hasan YERKAZAN

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN SAYFASI

Tezimin içerdiki yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

29/05/2024

Özlem ÇETİN

İmza

ÖZET

RAUF TAMER'İN HAYATI VE FİKİRLERİ

Özlem ÇETİN

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Haziran/2024

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Girayalp KARAKUŞ

Bu tezde, Türk basının önemli isimlerinden Rauf Tamer'in hayatı ve fikirleri incelenmiştir. 1937 yılında Sivas'ta doğan Tamer, üniversite yıllarında basın hayatına adım atmış ve eğitime de devam etmiştir. Tamer, "Hürriyet", "Posta" ve "Sabah" gibi yüksek tirajlı gazetelerde çalışmış, ayrıca "Star", "Ekspres", "Tasvir", "Tercüman" ve "Yeni İstanbul" gazetelerinde de görev yapmıştır. Bu çalışmanın temel amacı, Rauf Tamer'in hayatını, gazetecilik kariyerini ve fikirlerini detaylı bir şekilde inceleyerek, Türk basın tarihine olan katkılarını ortaya koymaktır. Tamer'in Türkiye'de sağ-sol olaylarının en yoğun yaşandığı dönemlerde gazetecilik faaliyetlerini nasıl sürdürdüğü ve bu süreçlerdeki rolü analiz edilmiştir. Aynı zamanda, Tamer'in yazılarında belirginleşen sağ görüş ve muhafazakâr eğilimlerin, dönemin siyasî olayları ile ilişkisi araştırılmıştır. Türk basın tarihinde önemli bir yere sahip olan Tamer'in gazetecilik faaliyetlerinin ve fikirlerinin incelenmesi, bu alanda yapılan diğer araştırmalara önemli bir referans kaynağı oluşturacaktır. Ayrıca, Rauf Tamer'in 2000'li yıllarda aklandığı Egebank olayı gibi olaylar karşısındaki duruşu ve mesleki etik anlayışı da bu çalışmada ele alınarak, akademik literatüre katkıda bulunulmuştur. Rauf Tamer, gazeteciliğe 1959 yılında başlamış ve vefatına kadar yazmaya devam etmiştir. 1960'lardan 2000'lere kadar uzanan dönemdeki siyasî olaylara yakından tanıklık Tamer, sağ görüşe ve muhafazakarlığa yakın duruşu ile dikkat çekmiştir. 2000'li yıllarda Egebank olayıyla ilişkilendirilmiş, ancak daha sonra aklanmıştır. Bu süreçte Sabah gazetesinde ayrılmış ve suçlamaları reddederek, adının temizleneceği zamana kadar mesleğine ara vermiştir. Son olarak Posta gazetesinde başyazarlık yapmış ve "Lanetleyerek" başlıklı son yazısını kaleme aldıktan sonra, evinde geçirdiği kalp krizi sonucunda 86 yaşında vefat etmiştir. Rauf Tamer'in ölümü gazetecilik camiasında büyük bir boşluk yaratmıştır. Türkiye gazetecilik tarihine katkılarıyla ve mesleğine olan bağlılığıyla hatırlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rauf Tamer, gazetecilik, Egebank, sağ sol çatışmaları, milliyetçilik, basın.

ABSTRACT**LIFE AND IDEAS OF RAUF TAMER****Özlem ÇETİN**

Amasya University, Institute of Social Science

Department of History, M.A., June/2024

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Girayalp KARAKUŞ

This thesis examines the life and ideas of Rauf Tamer, a prominent figure in Turkish journalism. Born in Sivas in 1937, Tamer began his career in journalism during his university years while continuing his education. He worked for high-circulation newspapers such as “*Hürriyet*”, “*Posta*”, and “*Sabah*”, as well as for other publications like “*Star*”, “*Ekspres*”, “*Tasvir*”, “*Tercüman*”, and “*Yeni İstanbul*”. The primary aim of this study is to explore Rauf Tamer’s life, journalism career, and ideas in detail, highlighting his contributions to the history of Turkish press. The analysis focuses on how Tamer maintained his journalistic activities during periods of intense political conflict between the left and right in Turkey, and his role during these times. Additionally, the study investigates the relationship between the conservative tendencies and right-wing views evident in Tamer’s writings and the political events of the period. By examining Tamer’s journalistic activities and ideas, this research aims to provide a significant reference for other studies in the field. Furthermore, the thesis addresses Tamer’s stance and professional ethics during events such as the Egebank scandal in the 2000s, where he was eventually acquitted. Rauf Tamer began his journalism career in 1959 and continued writing until his death. He witnessed and reported on political events from the 1960s to the 2000s, noted for his conservative and right-wing perspective. Although implicated in the Egebank scandal in the 2000s, Tamer was later exonerated. During this period, he left Sabah newspaper and paused his career until his name was cleared. He last served as the chief columnist at Posta newspaper, and after writing his final column titled “*Lanetleyerek*” (“*Cursing*”), he passed away at the age of 86 from a heart attack at his home.

The death of Rauf Tamer has created a significant void in the journalism community. He will be remembered for his contributions to the history of Turkish journalism and his dedication to his profession.

Keywords: Rauf Tamer, journalism, Egebank, right-left conflicts, nationalism, press.

ÖNSÖZ

Bu tezde Rauf Tamer'in hayatı ve fikirleri incelenmiş, Türkiye'de gazetecilik sektörünün gelişimi ve tarihe tanıklık etme süreçleri ele alınmıştır. Bu çalışmanın başta Tarih bölümü olmak üzere gazetecilik, radyo ve televizyon, basın ve yayın bölümleri için faydalı bir kaynak olmasını umuyorum. Konu seçiminde bana yol gösteren eserlerini keyifle okuduğum, danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Girayalp KARAKUŞ'a, en içten dileklerimi sunarım. Ayrıca çalışmamın düzenlemelerini yapan ve hayatımın her aşamasını kolaylaştıran sevgili eşim Yüksek Makine Mühendisi ve Fizikçi Berkay Çetin'e sonsuz teşekkür ederim. Tez sürecinde izlemem gereken yol ve planlama konusunda fikir ve tavsiyelerini esirgemeyen değerli arkadaşım Sezgin Keleş ve Elif Gümüş'e minnettarım. Hayatımın her alanında, her adımda ve her yolculuğumda desteğini esirgemeyen ve bana olan güvenini bir an bile kaybetmeyen sevgili ailem, annem Nalan Öztaş ve babam Emniyet Müdürü Enver Öztaş'a şükranlarımı sunarım.

Özlem ÇETİN

29/05/2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

1. RAUF TAMER'İN HAYATI VE ESERLERİ	4
1.1. Rauf Tamer Kimdir.....	4
1.2. Dedesi Tahirbey İnalipa	5
1.3. Rauf Tamer'in Kenan Evren ile Londra Ziyareti.....	6
1.4. Rauf Tamer'in Eserleri.....	8
1.5. Sözün Kısası.....	8
1.6. Solun Namusu	11
1.7. Pazar Kahvesi.....	13
1.8. Kavgamız Düzene Çekidüzen	14
1.9. Taş Baş Aş	15

II. BÖLÜM

2. RAUF TAMER'İN GAZETECİLİK HAYATI	16
2.1. Gazeteciliğin Siyasî Yaşama Etkileri.....	16
2.2. 1960 Yıllarda Türkiye'de Gazetecilik.....	18
2.3. 1960 ile 1970 Yıllarında Türkiye'de Gerçekleşen ve Rauf Tamer'in Yazılarına Konu Olan Siyasî Gelişmeler	19
2.3.1. Demokrat Parti Dönemi Ekonomik Bunalımlar	19
2.3.1.1. Dokuz Subay Olayları	19
2.3.1.2. 6-7 Eylül Olayları.....	20
2.3.1.3. 1957 Seçimleri	20
2.3.1.4. 28-29 Nisan Üniversite Olayları	21
2.3.1.5. 555k.....	21
2.3.1.6. Kıbrıs Olayları.....	21
2.3.1.7. Ordu, Basın ve Ahlak Yasası	22

2.3.2. Adnan Menderes'in Yassıada Süreci	23
2.4. 1970 ve 1980 Yıllarında Türkiye'de Gazetecilik.....	26
2.4.1. 1970 ile 1980 Yıllarında Türkiye'de Gerçekleşen ve Rauf Tamer'in Yazılarına Konu Olan Siyasî Gelişmeler	27
2.4.1.1. 1971 Muhtırası	27
2.4.1.2. 1973 Genel Seçimi	28
2.4.1.3. 1977 Genel Seçimleri.....	28
2.4.2. Sağ-Sol Görüşleri ve Çatışmaları	29
2.4.3. Rauf Tamer'in Sağ Sol Çatışmalarına Yorumu	30
2.5. 1980 ile 1990 Yıllarında Türkiye'de Gazetecilik	37
2.6. 1980'li Yıllarda Ülkenin Genel Durumu	44
2.7. 1980 ile 1990 Yılları Arasında Türkiye'de Yaşanan Siyasal Gelişmeler ve Rauf Tamer'in Değerlendirmeleri	45
2.7.1. 24 Ocak Kararları	46
2.7.2. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi	47
2.7.3. 1982 Anayasası	49
2.7.4. Özal Suikastı	50
2.8. 1990 Dönemi Türkiye'de Basın	51
2.9. 1990'lı Yıllarda Türkiye'de Gerçekleşen ve Rauf Tamer'in Yazılarına Konu Olan Siyasî Gelişmeler.....	53
2.9.1. Uğur Mumcu Ölümü	54
2.9.2. Sivas Katliamı/ Madımak Olayı.....	55
2.9.3. Körfez Krizi.....	56
2.9.4. Susurluk Olayı.....	57
2.9.5. 18 Nisan 1999 Genel Seçimleri.....	58
2.9.6. Merve Kavakçı Olayı	58
2.9.7. Abdullah Öcalan'ın Tutuklanması	59
2.10. 2000 ile 2010 Yılları Arası Türkiye'de Gazetecilik.....	61
2.11. 2000 ile 2010 Yıllarında Türkiye'de Gerçekleşen ve Rauf Tamer'in Yazılarına Konu Olan Siyasî Gelişmeler	62
2.11.1. Hüseyin Velioğlu'nun Ölümü	63

2.11.2. Dış İşleri Bakanı İsmail Cem'in Yunanistan Ziyareti	64
2.11.3. Ahmet Necdet Sezer'in Cumhurbaşkanı Seçilmesi	65
2.11.4. Mehmet Ali Ağca'nın Türkiye'ye Verilmesi	67
2.11.5. Fetullah Gülen Davası	67
2.11.6. Ak Parti Genel Seçimleri Kazandı	69
2.11.7. Hrant Dink Suikastı	71
2.11.8. Abdullah Gül Cumhurbaşkanı Oldu	72
2.12. 2010 ile 2023 Arası Türkiye'de Gazetecilik	73
2.12.1. Elektronik Haberleşme Ağı'nın Gelişmesi	74
2.12.2. Genel Ağ Kullanımının Yaygınlaşması ile Gerçek Dışı Haberlerin Yaygınlaşması	74
2.12.3. Yapay Zekâ	75
2.12.4. Devamlılık	75
2.12.5. Siyasî Müdahale	75
2.13. 2010 ile 2023 Yıllarında Türkiye'de Gerçekleşen ve Rauf Tamer'in Yazılarına Konu Olan Siyasî Gelişmeler	76
2.13.1. Deniz Baykal'ın CHP Genel Başkanlığından İstifası	76
2.13.2. Kemal Kılıçdaroğlu'nun Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanlığına Getirilmesi	77
2.13.3. 2011 Genel Seçimi	78
2.13.4. İlker Başbuğ'un Yargı Süreci	78
2.13.5. Gezi Parkı Olayları	79
2.13.6. 2014 Yerel Seçimleri	80
2.13.7. Kadir Topbaş'ın İstifası	81
2.13.8. Ekrem İmamoğlu İstanbul Belediye Başkanı Oldu	81
2.13.9. 2023 Genel Seçimi	82

III. BÖLÜM

3. EGE BANK DOSYASI	84
3.1. Egebank Davası	84
3.1.1. Off- Shore Yöntemi	84
3.1.2. Back To Back Yöntemi	86
3.1.3. Egebank Davası ile İlgili Ayşe Arman'ın Rauf Tamer ile Röportajı	88

3.1.4. Rauf Tamer ve Güneş Taner Hadisesi Olayında Ayşe Arman'ın Rauf Tamer ile Röportajının Devamı.....	92
3.1.5. Rauf Tamer'in Egebank Davası ile İlgili Röportajı (Yeni Şafak, 2000).....	93
SONUÇ	98
KAYNAKÇA.....	100
ÖZ GEÇMİŞ	110

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	Açıklama
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
DP	Demokrat Parti
SYF	Sayfa
TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri
AP	Adalet Partisi
MSP	Milli Selamet Partisi
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
ANAP	Anavatan Partisi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
YSK	Yüksek Seçim Kurulu
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
MV	Milletvekili

GİRİŞ

Rauf Tamer, 1937 yılında Sivas'ta dünyaya gelmiştir. Lise dönemini Bursa'da geçirmiş olup, Bursa Erkek Lisesinden mezun olmuştur. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesini kazanmıştır. Üniversite yıllarında eğitim hayatını sürdürürken bir yandan da geçimini sağlamak için çalışma hayatına atılmıştır. 22 yaşında, henüz okulunu bitirmeden, *Cumhuriyet* gazetesinde spor haberciliği ve raportörlüğü yapmaya başlamıştır. Nuriye İlkay Tamer ile evlenmiştir. 1976 yılında Nuriye İlkay ve Rauf Tamer'in Emir adını verdikleri bir oğulları olmuştur.

Rauf Tamer, iş hayatına erken yaşlarda atıldığı gibi farklı gazetelerde de çalışmıştır. 1956 yılından 2023 yılına kadar çeşitli gazetelerde yazılar yazmış ve bu gazetelerde köşe yazarlığı yapmıştır. Bu gazetelerden biri *İstanbul Ekspres*'tir. *İstanbul Ekspres* gazetesi, insanların hafızasında 1955 yılında attığı başlık ile 6-7 Eylül olaylarının patlak vermesine neden olmasıyla yer etmiştir. Siyasî idare, oluşan kargaşanın nedeni olarak gazetenin yaptığı haberi göstermiştir. Seferberlik ilanı ile kapatılan *İstanbul Ekspres* 'te bir dönem çalışan Tamer, *Tasvir* gazetesinde de çalışmıştır.

Rauf Tamer, kendi döneminde gelişmiş cihazları ve ileri teknolojiye sahip basın araç ve gereçlerini tercih eden, ayrıca kullanılan yazı stili ve mavi bir başlık atması ile Türkiye'de gazetecilikte bir ilki gerçekleştiren *Yeni İstanbul* gazetesinde de çalışmıştır. Gazetenin siyasî yaklaşımı, üst sol tarafında bir dikdörtgen içerisinde ifade edilmiştir. Yazıda, "*Demokrasiye, insan haklarına söz ve fikir hürriyetine bağlı milliyetçi, muhafazakâr, halk gazetesi*" ifadesi kullanılmıştır (Demir, 2023).

Rauf Tamer'in çalıştığı bir diğer gazete de *Tercüman*'dır. Gazete, ulusçu bir profil sergilemiş olup muhafazakâr bir tutum içerisinde olmuştur. Sağ görüşü destekleyen *Tercüman* gazetesi, Mehmet Arif Bey tarafından kaleme alınan ve nebevi içerikli "*1001 Hadis*" isimli kitabın halka ulaştırılmasını sağlamıştır.

Rauf Tamer, günümüzde hâlâ yayın hayatına devam eden ve her gün basılan *Hürriyet* gazetesinde de çalışma hayatını sürdürmüştür. Ayrıca, ekonomik nedenlerden dolayı yayın hayatı sona eren *Bayram* gazetesinde de belirli bir süre görev yapmıştır.

Rauf Tamer, kamuoyuna sunduğu haberler doğrultusunda mevcut hükümeti destekler nitelikte yayınlar yapması ve hükümet karşıtlarına yönelik içerikleri ile dikkat çeken *Sabah* gazetesinde de çalışma hayatını sürdürmüştür (Yılmaz M. , 2021, s. 43-64).

Her gün basılan ve yayın hayatına hâlâ devam eden ancak basılı bir şekilde değil, genel ağ üzerinden haberlerini paylaşan *Star* gazetesinde Rauf Tamer belli bir süre çalışmıştır. Cemaat bağlantılı bir gazete olan ve günlük olarak yayınlanan *Bugün* gazetesinde de Rauf Tamer görev almıştır. Yüksek tirajlı ve günlük olarak yayınlanan *Posta* gazetesinde ise Rauf Tamer başyazar olarak görev yapmıştır.

Rauf Tamer, gazetede yazdığı yazılardan ve fıkralardan derlemeler yaparak kitaplar oluşturmuştur. Bu kitaplar içerik olarak dönemin siyasî hayatını, spor müsabakalarını ve sanatçıların siyasî tutumlarını kapsamaktadır. Bu kitaplar;

- Sözü'n Kısası
- Solun Namusu
- Pazar Kahvesi
- Kavgamız Düzene Çekidüzen
- Taş Baş Aş
- Öbür Taraf

“Sözü'n Kısası” kitabı, Rauf Tamer'in dört yıl boyunca günlük olarak yayınladığı fıkraların derlemesinden oluşan bir eserdir. Yazılan konuların içeriklerine göre düzenlendiği için toplamda on bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla şunlardır: “*Hepimiz*”, “*12 Mart*”, “*Avrupa Mektupları*”, “*Püf Noktası*”, “*Dil Yaresi*”, “*Türk-Yunan*”, “*Tarık Güryay’a*”, “*10 Kasım Fıkraları*”, “*Uzay Yolu*”, ve “*Birkaç Anı*” şeklindedir.

“*Solun Namusu*” kitabının başında “*1975 Türkiye’si anlatılmıştır*” ibaresi yer almaktadır. Kitap, sol düşünce yapısı ve tutumlarına, Bülent Ecevit’e ve Cumhuriyet Halk Partisine yönelik eleştiriler içermektedir. Ayrıca, gazetecilerin zorlu çalışma koşullarına da değinmiştir.

“*Pazar Kahvesi*” kitabı, 1970'lerden 1990'lara kadar gerçekleşen olayları anlatmaktadır. Kitapta 1982 referandumu, Turgut Özal’ın kişiliği ve tutumları, Türkiye'deki kadınların yaşantısı ve gazetecilik hayatının problemleri öne çıkan konular arasında yer almaktadır.

“*Kavgamız Düzene Çekidüzen*” kitabı, 1977 seçimleri öncesinde, seçim sırasında ve seçim sonrasında ülkenin genel durumunu yansıtmayı hedeflemiştir. Kitap, “*Kavgamız*”, “*Perde Arkası*”, “*Bir Suikastın Ardından*” ve “*Takvim Yaprakları*” başlıklı bölümlerden oluşmaktadır.

“*Taş, Baş, Aş*” eseri, 2000 sonrası dönemi ele alan bir kitaptır. Rauf Tamer'in deneyimli gazeteci gözüyle kaleme aldığı yazılar, okuyucuya güçlü bir analiz sunar ve dönemin önemli olaylarını aydınlatır.

Gazetecilik kariyerini bir dönem bırakmasına sebep olan ve yaşanan olayda suçsuz olduğu ortaya çıkana kadar yazmayacağını söylediği Egebank olaylarına adı karışmıştır. Egebank davasında para dolu çantanın taşımacılığını yapan Ender Keskin'in, Rauf Tamer'in adını vermesi üzerine Tamer için yargı süreci başlamıştır.

Egebank Davası veya Kasırga olayı olarak anılan dava hakkında dönemin İçişleri bakanı Sadettin Tantan;

Bu tek bir operasyon değil, zincirleme operasyon ve devletin burada gücünü göstermek için önüne gelen her şeyi silip süpüreceğiz. Bu kasırga önünde duracak güçlü kişileri bile, bu operasyonla bağlantılı gördüğümüz zaman alıp gidecek. Bu Türkiye’de temiz toplum yaratma özlemini de dile getirecek

demiştir. Olayın “*Kasırga*” ismi ile anılmasının nedeni, Tantan’ın kurmuş olduğu cümleden kaynaklı olmuştur. Bir başka ifadesinde ise Sadettin Tantan “*Yolsuzluk Türkiye’de birinci tehdit. Yolsuzlukla mücadelede de daha işin başındayız. Bu pislikleri ülkeden süratle temizleme zorunluluğu vardır. Yolsuzlukla mücadele taviz verilmeden sürmektedir*” ifadelerini kullanmıştır (Hürriyet gazetesi, 2000)

Murat Kelkitlioğlu, Egebank davasını anlattığı “*Hortum / Egebank Nasıl Soyuldu?*” kitabını yazmıştır. Olayların raporlarını inceleyerek araştırma yapan Kelkitlioğlu, olaya adı karışanları, soygun sırasında kullanılan hortumlama yöntemlerini, direnişleri, yargı süreci iletişime geçtikleri isimleri ve davanın araştırılma sürecinden ekarte edilenleri anlatmıştır. Bunun yanı sıra dava süresince yaptığı araştırmalar kapsamında kendi düşüncelerine de yer vermiştir.

Rauf Tamer, Egebank Davasında aklanmak için olayın peşine düşmüştür. Süleyman Demirel’in yeğeni ve Mete Has arasındaki bağlantıyı belge yolu ile kanıtlamıştır. Bu süreç içerisindeki kırılganlığını ve kızgınlığını “*Hangi arazi işini hal etmişim? Kiminle kimin ihtilâfını çözmüşüm? Tapu kimdedir? Araştırmacı gazetecilerin soruları cevaplandırarak inceleme yapmasını beklerdim. Ama tersine, suçsuzluğumu ispatlamak bana düştü*” cümleleri ile ifade etmiştir (İlıcak, 2000).

Rauf Tamer, basın hayatında elli yılı geride bırakanların almış olduğu, Burhan Felek Basın Hizmet Ödülü’nü almıştır. Yaşamının son anına kadar yazmayı bırakmayan Rauf Tamer, 86 yaşında kalp enfarktüsü geçirerek vefat etmiştir. Son yazısını *Posta* gazetesinde yazmış olup “*Lanetleyerek*” başlığını atmıştır.

I. BÖLÜM

1. RAUF TAMER'İN HAYATI VE ESERLERİ

1.1. Rauf Tamer Kimdir

Rauf Tamer, 1937 yılında Sivas'ın Suşehri ilçesinde dünyaya gelmiştir. Eğitim hayatı boyunca farklı şehirlerde bulunan Tamer; Gemlik, Bursa ve İstanbul'da öğrenim görmüştür. İlköğrenimini Bursa'nın Gemlik ilçesinde tamamlamıştır. Ortaokulu İstanbul'da okumuş ve lise yıllarını da Bursa'da geçirmiştir. Lise eğitimini Bursa Erkek Lisesinde tamamlamıştır. Üniversite eğitimi için tekrar İstanbul'a gelmiş ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinden mezun olmuştur.

1959 yılında, henüz 22 yaşında ve üniversite eğitimini tamamlamadan önce Rauf Tamer, *Cumhuriyet* gazetesinde çalışmaya başlamıştır. Burada spor yazarlığı ve muhabirlik yapmıştır. Ayrıca, *Tercüman* gazetesi, *Yeni İstanbul* gazetesi, *Hürriyet* gazetesi, *Sabah* gazetesi, *Star* gazetesi ve son olarak *Posta* gazetesinde çalışmış ve burada başyazarlık görevinde bulunmuştur.

Rauf Tamer, Nuriye İlkey Tamer ile evlenmiştir. 1976 yılında Emir Tamer adını verdikleri bir oğulları olmuştur. Oğlu Emir Tamer, 1994 ile 1998 yılları arasında The George Washington Üniversitesinde öğrenim görmüştür. Yüksek Lisansını da Ekonomi üzerine American University Schol Of International Service'de yapmıştır.

Rauf Tamer, *Sabah* gazetesinde çalıştığı sıralarda adı Egebank davasına karışmıştır. Olay sonrası Tamer, *Sabah* gazetesi ile karşılıklı olarak anlaşma yoluna gitmiş ve yollarını ayırmışlardır. Bunun üzerine *Posta* gazetesinde çalışma hayatına devam etmiştir.

Yazmış olduğu kitaplardan ve köşe yazılarından dolayı birçok ödül alan Tamer, 2010 yılında basın sektörüne 50 yılı aşkın bir süredir hizmet etmesinden dolayı Burhan Felek Basın Hizmet Ödülü'nü almıştır.

20 Ekim 2023 yılında evinde geçirdiği kalp krizi sonrası yaşama veda eden Tamer, sağlık çalışanlarının tüm müdahalelerine rağmen kurtarılamamıştır. Cenazesi Esentepe'deki Zincirlikuyu aile mezarlığına defnedilmiştir. Cenazesine siyaset, sanat ve spor dünyasından birçok isim katılmış, taziyeleleri oğlu Emir Tamer ve gelini Ayça Tamer tarafından kabul edilmiştir.

1.2. Dedesi Tahirbey İnalıpa

Rauf Tamer'in, anne tarafından dedesi Tahir Bey İnalıpa, Sakarya sınırları içerisinde bulunan Akyazı kazasının Balbalı köyünün kurucusudur. Köyün belediyeye mesafesi 20 kilometredir.

Köyün ismi, Kafkas ve Rus savaşı sonrasında Osmanlı Devleti'ne gönderilmiş olan Abhaz Beyi Tahir Bey İnalıpa tarafından verilmiştir. Tahir Bey İnalıpa, Abhazya bölgesinden gelerek Osmanlı topraklarına yerleşmiş ve Balbalı köyünü kurarak yerleşim birimine ismini vermiştir. Bu, köyün tarihinde önemli bir kilometre taşıdır.

Tahir Bey'in çocuklarının Mudurnu Çayı'nda boğulması üzerine, o ve ailesi, Tahir Bey'in kurucusu olduğu köyden göç etmek zorunda kalmıştır. Bu trajik olay, aile için derin bir acı ve önemli bir dönemeç olmuştur.

Balbalı köyü, Bedil Tahir Bey ile Bedil Kadir Bey olmak üzere iki ayrı bölümden oluşmaktadır. Yönetimsel olarak birbirlerinden ayrılmış olsalar da her ikisi de Balbalı köyünün birer mahallesini oluşturur. Bu iki bölüm, köy içinde farklı idari yapılanmaların ve yerleşim düzenlerinin varlığını yansıtır. Her birinin kendi tarihi ve kültürel özellikleri vardır ve köy halkı için önemli birer sembolik anlam taşımaktadır.

Balbalı köyü, çoğunlukla Abhazların yaşadığı bilinen bir yerdir. Bu köy, Bolu ile Kocaeli arasında, Abhazların yoğun olarak yaşadığı bir bölge olma özelliği taşır. Bununla birlikte, Balbalı yerleşimcilerinin hayat tarzları incelendiğinde, Abhaz kültürünü sürdürmeye devam ettikleri gözlemlenmiştir. Bu, geleneksel Abhaz yaşam tarzının ve kültürünün köyde hâlâ canlı olduğunu göstermektedir.

Balbalı köyüyle ilgili kararlar genellikle Abhaz kültürüne bağlı olarak alınmakta olup, bu kültürü yaşatma amacıyla olan köyün yaşlıları tarafından verilmektedir. Köyün devletle ilgili işlemlerini yürütme görevi ise muhtara aittir. Muhtar, yönetimsel birçok alanda köyün yönetiminde söz sahibi olan yaşlılarla ortak kararlar almaktadır. Bu durumun temel nedeni, Abhaz hayat tarzını korumaya çalışmaları ve alınacak herhangi bir kararın kültürlerine zarar vermesinin önüne geçilmesidir. Bunun nedeni Abhaz hayat tarzını korumaya çalışmaları ve alınacak herhangi bir kararın kültürlerine zarar vermesinin önüne geçmektir. (Yerelnet, 2024)

Abhaz Derneğine kayıtlı olan aynı zamanda derneğin yöneticiliğini yapan İlhan Kıymet, Rauf Tamer'in vefatı sonrası taziye mesajı paylaşmıştır. İlhan Kıymet *"Sakarya Akyazı Balballı Köyü kurucusu Tahirbey İNALİPA'nın kıymetli torunu, Agumaa Nejdet AKOĞLU'NUN Dünürü, Emir TAMER'İN sevgili babası, Ayça AKOĞLU TAMER'İN (Agumaa-ıpha) kayınpederi, Nuriye İlkey TAMER'İN değerli eşi Sayın Rauf TAMER 20 Ekim*

2023 Cuma günü hakkın rahmetine kavuşmuştur.” Cümlelerini kullanarak üzüntüsünü duyurmuştur. (Söz Sakarya, 2023)

1.3. Rauf Tamer’in Kenan Evren ile Londra Ziyareti

Kenan Evren, 1982 yılında Türkiye Cumhuriyeti yönetimini ele alarak, Cumhurbaşkanlığı makamına gelmiştir. Bu süreçte, Evren yasalara ve düzene uyduğunu ve yönetimi ele alırken herhangi bir zarar vermeden hareket ettiğini duyurmak istemiştir. Bu gelişmeler yaşanırken Kıbrıs sorunu hala devam etmekteydi ve Türkiye Avrupa Birliğine katılma arzusundaydı. Ülkede yaşanan bu gelişmelerin ortasında, 1988 yılında Kraliçe II. Elizabeth’in daveti üzerine Kenan Evren, temmuz ayının 12’sinden 15’ne kadar toplamda 3 gece kalacağı bir İngiltere ziyaretinde bulunmuştur. Bu ziyaret, Türkiye’nin uluslararası ilişkilerinde ve dış politikasında önemli bir adım olarak kabul edilmektedir. (Kaya A. , 2023, s. 1-26).

Kenan Evren’e bu yolculuk sırasında ailesi (Eşi Sekine Evren ve kızı Miray Göksu), tabibi, yazmanı, danışmanı ve görüntülüne yöneticisi eşlik etmiştir. Bunun yanı sıra Dışişleri ve Hariciye Bakanı Mesut Yılmaz ve ailesi, Dışişleri ve Hariciye Bakanı danışmanları, büyükelçi ve konsolosluk çalışanları ile emniyet ve koruma görevlileri de Kenan Evren’e eşlik etmiştir. Ayrıca, basın çalışanları arasında Rauf Tamer de dâhil olmak üzere gelmesi uygun bulunan basın mensupları da İngiltere ziyaretine katılmıştır.

İngiltere ziyaretinin ilk gününde Kenan Evren ve yanındakiler, merasim ve seremoni ile karşılanmış ve Buckingham Sarayı’na gitmişlerdir. Kenan Evren’in gelişi için ziyafet tertipleyen İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth ile Avrupa Birliği hakkında bir konuşma yapılmıştır.

İngiltere’de ikinci gün, ülkelerin büyükelçileri arasında bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Kenan Evren, daha önce Edward Heath’ten sonra başbakanlık koltuğuna geçen Margaret Thatcher ile ziyaret gerçekleştirmiştir. Margaret Thatcher ile Türkiye ve Yunanistan arasındaki gerilimler, siyasal şiddetler, askerî ittifaklar ve Birinci Körfez Savaşı hakkında görüşmeler yapılmıştır. Daha Sonra Kenan Evren, Londra Belediye Başkanı tarafından düzenlenen ziyafete katılmıştır.

Üçüncü gün Kenan Evren, dünyanın en eski üniversitelerinden biri olan Cambridge Üniversitesini ziyaret etmiş ve akademisyenlerle bir ziyafete katılmıştır. Üniversite ziyaretinin ardından Kenan Evren, Kraliyet üyelerini davet ettiği bir yemek organize etmiştir.

Rauf Tamer'in basın görevlisi olarak katıldığı İngiltere ziyareti, gazete yazılarının da konusu olmuştur. Rauf Tamer, *“Pazar Kahvesi”* adlı kitabında Londra ziyareti ile ilgili gözlemlerini, memnuniyetlerini ve eleştirilerini dile getirmiştir.

Rauf Tamer'in, *“Pazar Kahvesi”* Kitabında, *“Londra Mektubu”* başlıklı yazısı Kraliyet ailesi için düzenlenmiş olan yemeğe katılan Kenan Evren'in, asil ve çağdaş bir duruş sergilediğinden bahsetmektedir. Rauf Tamer'in, bizzat katıldığı yemekte Kenan Evren ile yaşadığı anıyı aktarmaktadır. Tamer, yemeğin atmosferinde Kenan Evren ile karşı karşıya geldiklerinde aralarında geçen bir anıyı *“Paşa ile göz göze geliyoruz. Galiba da çok manalı bakışıyoruz. Duygularımı anladığı muhakkak”* şeklinde ifade etmektedir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 92).

Rauf Tamer'in, *“Pazar Kahvesi”* Kitabında *“Ötesi”* başlıklı yazısı, Evren Paşa'nın asil tutumundan bahsederken, prenses Diana'nın da kaprislerinden bahsetmektedir. Tamer, bu yazısında, gözlemlerini ve düşüncelerini aktarırken, Kenan Evren'in davranışlarını övmekte ve onun kraliyet ailesinin bir üyesi gibi davrandığını ima etmektedir. Evren'in davranışlarına ilişkin olarak *“Zannedersiniz ki Evren Paşa, Kuleli lisesinden değil de bu saraylarda büyümüş”* şeklinde ifadelendirme yapmıştır. Aynı yazısında Prens Diana'dan için *“Laubalilik paçalarından akıyor”* söylemlerinde bulunmuştur (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 92).

Rauf Tamer'in, *“Pazar Kahvesi”* Kitabında *“Takım Oyunu”* başlıklı yazısı 1988 yıllarında gerçekleşen kraliyet yemeğinde, aynı yıl içerisinde Avrupa demokrasi birliğinde başkan yardımcılığı yapmış ve dışişleri bakanı olan Mesut Yılmaz'ında katıldığını yazmıştır. Yılmaz'ın, duruşu ve görüntüsü ile herkesin dikkatini çektiğini, aristokratların Mesut Yılmaz'ı sorduğundan bahsetmiştir. Yazısında, Mesut Yılmaz için *“Hem düzgün bir erkek... Hem uygar bir isim... Hem genç hem olgun...”* diyerek övgülerini dile getirmiştir. Kitabında, Londra Büyükelçisi olan Rahmi Gümrükçüoğlu ve İnal Batu'nun oradaki varlığı için de ayrıca gururlandığını belirtmektedir. Londra'ya giden ekibe karşı duyduğu gururdan bahsederken *“Kılıç kalkan ekibinden soyutlanmış”* cümlesini kurmuş ve *“Çağdaş bir ekip salonda, Türkiye adına tam bir gurur tablosu”* diyerek gazetecilikte ve siyasette ileri ve uygar bir görüntü verdiklerinden bahsetmiştir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 93).

Rauf Tamer'in *“Pazar Kahvesi”* Kitabında *“Üstelik”* başlıklı yazısı, Londra'da gazetecilik büyük disiplin çerçevesinde gerçekleştirilirken işlerini icra etmenin meşakkatli olduğundan, soru sormanın, fotoğraf çekmenin, beklemenin süreler ve izinler çerçevesinde gerçekleştiğinden bahsetmektedir. Bu koşullar altında gazetecilik kariyerini sürdüren İngilizlerin, Türkiye'de kural tanımaz davranışlarını eleştirmektedir. Tamer gazetecilere olan

kızgınlığını “Ankara’da başbakanımızın kapısına dayanabiliyorlar, bakanlarımızı sigaya çekebiliyorlar” demiş ve eklemiştir. “Bunlar İngiltere de kuzu Türkiye’de kurt” ifadelerini kullanmıştır (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 94).

1.4. Rauf Tamer’in Eserleri

Rauf Tamer, gazetecilik mesleğine erken yaşlarda adım attığı için Türkiye’nin siyasî gelişmelerini yakından takip etme fırsatı bulmuştur. Çalıştığı gazetelerde düşüncelerini ve fikirlerini dile getiren Tamer, zaman zaman ciddi bir üslupla, zaman zaman da siyasî düşüncelerini paylaşmıştır. Gazetecilik sektörünün siyaset üzerinde etkili olduğu dönemlerde mesleğini icra ederken, aynı zaman siyasîlerin de gazetelere yön verdiği zamanları görmüştür. Ayrıca, sektörde geleneksel yöntemlerden teknolojik yöntemlere geçişe de tanıklık etmiş olan Tamer, birikimlerinden ve yazdığı yazılardan derleme kitaplar çıkarmıştır. Bu kitaplar okuyucularına geniş bir perspektif sunarak Türkiye’nin siyasî ve toplumsal dönüşümlerini anlama ve değerlendirme fırsatı sağlamıştır.

- Sözü’n Kısası
- Solun Namusu
- Pazar Kahvesi
- Pazar Kahvesi Birkaç Resim Birkaç İsim
- Kavgamız Düzene Çekidüzen
- Taş Baş Aş
- Öbür Taraf adlı eserleri çıkarmıştır.

1.5. Sözü’n Kısası

Rauf Tamer’in “Sözü’n Kısası” adını verdiği kitabı 1973 yılında yayımlanmıştır. Bu kitap yayınlandığı dönemde, Tamer 1968 yılından beri *Tercüman* gazetesinde çalışmaktadır. Kitap, içerik açısından siyasî fıkralardan oluşmaktadır. Tamer, dört yıl boyunca yazdığı fıkralardan derleme yaparak bu eseri oluşturmuştur. Kitap, “Hepimiz”, “12 Mart”, “Avrupa Mektupları”, “Püf Noktası”, “Dil Yaresi”, “Türk-Yunan”, “Tarık Güryay’a”, “10 Kasım Fıkraları”, “Uzay Yolu”, “Birkaç Anı” olmak üzere toplamda on bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, Tamer’in siyasî ve toplumsal olaylara dair mizahi ve eleştirel bakış açısını yansıtmaktadır (Tamer, Sözü’n Kısası, 1978).

“Hepimiz” bölümünde Tamer, turizm sorunlarından, ekonomik krizlerden ve memurlardaki iş ahlakı eksikliğinden bahsetmiştir. Ayrıca, Türkiye’den yurtdışına göç edenleri

eleştirdiği, trafik ve iskân problemlerine değindiği fıkralara da yer vermiştir. Bu bölüm, Tamer'in toplumsal ve ekonomik sorunlara dair eleştirilerini mizahi bir üslupla ifade ettiği yazılardan oluşmaktadır. Tamer, bu fıkralar aracılığıyla Türkiye'nin karşı karşıya olduğu çeşitli meseleleri okuyucularına aktarmış ve bu sorunlara dair dikkat çekici ve düşündürücü yorumlar yapmıştır (Tamer, Sözü Kısası, 1978, s. 6-51).

"12 Mart" bölümünde, Rauf Tamer sağ-sol kavgalarından, vergi sisteminden ve CHP'nin tutumlarından bahsetmiştir. Ayrıca, Türk gençlerine yönelik nasihatler ve eleştiriler içeren yazılar kaleme almıştır. Bu bölümde, Bülent Ecevit'i eleştirdiği siyasî içerikli fıkralarına da yer vermiştir. Tamer, bu bölümdeki yazılarıyla, dönemin siyasî ve toplumsal dinamiklerini ele alarak, okuyucularına eleştirel bir perspektif sunmuştur. 12 Mart dönemiyle ilgili meseleleri mizahi ve eleştirel bir üslupla işleyen Tamer, siyasî figürlere ve olaylara dair keskin yorumlar yapmıştır (Tamer, Sözü Kısası, 1978, s. 53-78).

"Avrupa Mektupları" bölümünde, Rauf Tamer ülkemizde Avrupa ülkelerine karşı oluşan yanlış algılardan bahsetmektedir. Ayrıca, makineleşmenin gerekliliğine ve 1970'li yıllardaki uluslararası siyasî gelişmelere değinmiştir. Bu bölüm, Türkiye'nin Avrupa'ya bakış açısını ve bu algıların doğruluğunu sorgulayan yazılardan oluşmaktadır. (Tamer, Sözü Kısası, 1978, s. 79-106).

"Püf Noktası" bölümünde, Rauf Tamer, Komünizm, Liberalizm, Maoculuk, Kapitalizm ve Rusya hakkında kısa fıkralar yazmıştır. Ayrıca, Türkiye'deki milletvekillerini eleştirdiği yazıları da bu bölümde yer almaktadır. Tamer, ideolojik ve politik sistemler üzerine mizahi ve eleştirel bir üslupla kaleme aldığı fıkralarla okuyucularına düşündürücü mesajlar iletmiştir. (Tamer, Sözü Kısası, 1978, s. 107-131).

"Dil Yaresi" bölümünde, Rauf Tamer, sosyal düzen ve Türkiye'de yaşayan insanların özellikleri hakkında düşüncelerini paylaşmıştır. Ülkede yaşayan insanların ilmi ve kültürel gelişmelere kendini kapattığını belirttiği yazılara bolca yer vermiş olup, yeni nesil gençleri eleştirdiği kısımlar da mevcuttur. Bu bölümde, Tamer'in toplumsal eleştirilerini ve gözlemlerini yansıtan yazılar bulunmaktadır (Tamer, Sözü Kısası, 1978, s. 133-153).

"Türk-Yunan" bölümünde, Rauf Tamer, İzmir'in kurtuluşundan, Kıbrıs Barış Harekatı'ndan ve Başbakanlık Meydan Muharebesi'nden bahsetmektedir. Bu bölüm, Türkiye'nin Yunanistan ile olan tarihi ve siyasî ilişkilerini ele alan fıkralardan oluşmaktadır. Tamer, bu konular üzerinden Türkiye'nin milli meselelerine dair önemli olayları mizahi bir dille okuyucularına aktarmıştır (Tamer, Sözü Kısası, 1978, s. 155-166).

"Tarık Güryay'a" bölümünde, Türkiye'nin siyasî tarihindeki önemli dönüm noktalarından biri olan 27 Mayıs Darbesi ele alınmıştır. Bu bölümde, darbe sonrasında

yargılanan dönemin başbakanı Adnan Menderes'in mahkeme süreci ve idamı analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra, Yassıada'da gerçekleştiği iddia edilen eziyetler ve kötü muameleler hakkında da bilgilere yer verilmiştir. Türkiye'nin yakın tarihindeki bu travmatik dönemin analizi sunulmuştur (Tamer, Sözün Kısası, 1978, s. 167-175).

"10 Kasım" Fıkraları bölümünde, Türkiye'de gençler, memurlar, faşistler, yobazlar ve komünistler gibi farklı toplumsal ve ideolojik grupların gerçekleştirdikleri faaliyetleri sürekli olarak Atatürk'e dayandırmalarına yönelik eleştiriler yer almaktadır. Bu bölümde, çeşitli grupların kendi ideolojik ve siyasî çıkarları doğrultusunda Atatürk'ün mirasını ve ilkelerini kullanmalarına karşı duyulan tepki ve rahatsızlık üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda yazar, her kesimin Atatürk'ü kendi görüşlerini meşrulaştırmak amacıyla kullanmasının tarihsel ve toplumsal sonuçlarını tartışarak, bu durumun Atatürk'ün gerçek mirasını nasıl etkilediğini ve çarpıttığını analiz etmektedir. Bu eleştiriler, dönemin siyasî ve toplumsal dinamikleri çerçevesinde değerlendirilmiş ve Atatürk'ün anısının bu tür kullanımlar sonucunda nasıl bir anlam kaymasına uğradığı incelenmiştir. Ayrıca, bu bölümde yer alan yazılar, Atatürk'ün mirasının günümüz siyasî söylemleri içinde nasıl manipüle edildiğine dair önemli örnekler sunmaktadır (Tamer, Sözün Kısası, 1978, s. 177-189).

"Uzay Yolu" bölümünde, Türkiye'nin bilim ve teknoloji alanında yeterince gelişmediğine dair eleştirel fıkralara yer verilmiştir. Bu yazılarda, bilimsel ilerlemenin eksikliğinden duyulan rahatsızlık ifade edilmekte ve bu durumun nedenleri üzerinde durulmaktadır. Yazar, Türkiye'deki bilim insanlarını da eleştirmekte, onların yeterli çabayı göstermediklerini ve yenilikçi fikirler üretmediklerini ileri sürmektedir. Bu bölümde ayrıca, Rusya'nın bilimsel başarıları ve ilerlemeleri övülme, Rus bilim insanlarının çalışmaları ve elde ettikleri sonuçlar detaylı bir şekilde incelenmektedir. Bununla birlikte, yazar, Rusya'da yaşam koşulları ve toplumsal yapıya yönelik ciddi eleştiriler de getirmektedir. Rusya'nın bilimsel alanlardaki üstünlüğü kabul edilmekle beraber, yazar, bu başarıların toplumsal ve politik bağlamda ne tür sorunlarla örtüştüğünü de tartışmaktadır. Bu kapsamda, Rusya'daki yaşam şartları, sosyal ve siyasî problemler, insan hakları ihlalleri gibi konular ele alınmakta ve bu durumların bilimsel başarılarla olan ilişkisi sorgulanmaktadır. Böylece, bu bölümde hem Türkiye hem de Rusya'nın bilimsel ve toplumsal dinamikleri sunulmakta, eleştiriler ve övgüler dengeli bir biçimde aktarılmaktadır. (Tamer, Sözün Kısası, 1978, s. 191-203).

"Birkaç Anı" bölümünde, tek bir tema üzerine yoğunlaşmayan, çeşitli konulara yer verilen yazılar bulunmaktadır. Bu bölümde, dönemin önemli figürlerinden Eski İstanbul Valisi Fahrettin Kerim Gökay hakkında anılar ve değerlendirmeler yer almaktadır. Ayrıca, tanınmış müzisyen Necmi Rıza Ahıskan'a dair anılar ve onun sanat hayatına ilişkin yorumlar da

bulunmaktadır. Mazhar Osman, Türkiye'de modern psikiyatrinin kurucusu olarak bilinen önemli bir isimdir ve bu bölümde onunla ilgili anılar yer almıştır. Bunun yanı sıra, köylü sınıfına dair gözlemler ve köylülerin sosyal ve ekonomik durumu hakkında yazılar da yer almaktadır. Bu farklı konular, dönemin sosyal, kültürel ve siyasî yapısına dair zengin bir perspektif sunmaktadır. Böylece, *"Birkaç Anı"* bölümü, çeşitli kişilikler ve toplumsal kesimlerle ilgili öğretici bir bakış açısı sağlamaktadır. (Tamer, Sözü'n Kısası, 1978, s. 205-221).

1.6. Solun Namusu

Rauf Tamer, *"Solun Namusu"* kitabında 1975 Türkiye'sinin siyasî ve toplumsal atmosferini detaylı bir şekilde ele almıştır. Kitap, dönemin sağ ve sol ideolojik çatışmalarına geniş bir yer ayırmakta ve bu çatışmaların toplum üzerindeki etkilerini tartışmaktadır. Tamer, sağ ve sol arasındaki kavgaları ayrıntılı bir şekilde analiz ederken, kendi siyasî görüşlerini de açıkça ortaya koymaktadır. Kitapta, sağ görüşü destekleyen ve bu perspektifi savunan birçok yazı bulunmaktadır. Tamer'in yazılarında, sağ ideolojinin değerlerini ve bu değerlerin Türkiye'nin sosyal ve politik yapısındaki rolünü vurguladığı görülmektedir. Bu bağlamda, yazar, sol ideolojiyi eleştiren ve sağ ideolojiyi öven bir yaklaşım sergilemekte, böylece kitabın genel tonunu belirlemektedir (Tamer, Solun Namusu, 1978).

Rauf Tamer, *"Solun Namusu"* kitabında Bülent Ecevit ve onun yönetimine yönelik eleştirel yazılara geniş bir yer vermiştir. Kitapta, Ecevit'in politikalarını ve liderlik tarzını sorgulayan çeşitli makaleler bulunmaktadır. Bu makaleler arasında *"Açma Kutuyu"*, *"Tercih"*, *"Bir Mektup"*, *"Ar Damarı 2"*, *"Ecevit'in Türkiyeliliği"*, *"Bir Hileli Oyun"*, *"Ne Tevazu"*, *"Biraz Okusun Tabi"*, *"Korkmak Zamanı Değildir"*, *"Değer Ölçüleri"*, *"Ecevit Okusun"* ve *"Haklıdırlar"* başlıklı yazılar öne çıkmaktadır.

Bu yazılarda, Tamer, Ecevit'in yönetim tarzını, siyasî kararlarını ve ideolojik duruşunu eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmektedir. Yazar, Ecevit'in liderliğini sorgulamakta ve onun politikalarının Türkiye üzerindeki etkilerini tartışmaktadır. *"Açma Kutuyu"* ve *"Tercih"* gibi yazılar, Ecevit'in aldığı kararların toplum üzerindeki etkilerini irdelemektedir. *"Bir Mektup"* ve *"Ar Damarı 2"* ise, Ecevit'in kişisel ve siyasî duruşunu ele alan daha kişisel nitelikte eleştirilerdir. (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 12,15,35,39).

"Ecevit'in Türkiyeliliği" başlıklı yazıda, Ecevit'in milliyetçilik anlayışı ve Türkiye'ye bakışı ele alınırken, *"Bir Hileli Oyun"* ve *"Ne Tevazu"* yazılarında Ecevit'in siyasî manevraları ve tutumları eleştirilmektedir. *"Biraz Okusun Tabi"* ve *"Ecevit Okusun"* başlıklı yazılar, Ecevit'in bilgi ve entelektüel birikimini sorgulayan metinlerdir. *"Korkmak Zamanı Değildir"*

ve "*Değer Ölçüleri*" ise, Ecevit'in politikalarının zamanlaması ve bu politikaların değer yargıları üzerindeki etkisini tartışmaktadır. (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 59-61,87-96,119).

Rauf Tamer, "*Solun Namusu*" kitabında Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve partinin politikalarını eleştiren bir dizi yazıya da yer vermiştir. "*Mal Beyanı Denensey*", "*İhtisas*", "*Ölçü*", "*Asıl Şunu Sormalı*", "*CHP Kurultayından*", "*Halk Ordusu*", "*Biraz Okusun Tabi*", "*Gerçek*" ve "*Mutabakat*" başlıklı yazılarda, Tamer'in CHP'ye yönelik eleştirilerini içermektedir. (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 11-127).

Bu yazılarda, Tamer, CHP'nin siyasî stratejilerini, liderlik yapısını ve parti içi dinamiklerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmektedir. "*Mal Beyanı Denensey*" ve "*İhtisas*" başlıklı yazılar, CHP'nin şeffaflık ve uzmanlık konularındaki eksikliklerine dikkat çekmektedir. "*Ölçü*" ve "*Asıl Şunu Sormalı*" yazılarında, partinin politikalarının ve aldığı kararların doğruluğu sorgulanmakta, bu politikaların toplum üzerindeki etkileri tartışılmaktadır. (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 11,13,34,42).

"*CHP Kurultayından*" başlıklı yazı, partinin iç işleyişi ve kurultay sürecine dair gözlemleri içermekte, bu süreçteki sorunları ve eleştirileri dile getirmektedir. "*Halk Ordusu*" yazısında, CHP'nin halkla olan ilişkisi ve bu ilişkinin nasıl yönetildiği ele alınmaktadır. "*Biraz Okusun Tabi*" başlıklı yazıda, CHP'nin liderlerinin bilgi birikimi ve entelektüel kapasitesi sorgulanmakta, "*Gerçek*" yazısında ise partinin politikalarının gerçekçi olup olmadığı irdelenmektedir. (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 83-89,111).

Son olarak, "*Mutabakat*" yazısı, CHP'nin siyasî uzlaşısı ve iş birliği konularındaki tutumunu eleştirmekte, partinin bu alanlardaki performansını değerlendirmektedir. Bu yazılar, Rauf Tamer'in CHP'ye yönelik eleştirilerini ve bu eleştirilerin dayanaklarını ortaya koymaktadır. (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 127)

Rauf Tamer'in "*Solun Namusu*" kitabında özellikle vurguladığı bir diğer konu ise Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)'dur. Kitapta, TRT'nin yönetsel sorunlarından tecrübesiz çalışanlara kadar çeşitli konularda eleştirilere geniş bir yer ayrılmıştır. Tamer, TRT'nin çağdışı uygulamalarını ve medeni standartlara uymayan uygulamalarını eleştirmekte ve bu kuruma yönelik eleştirilerini çeşitli yazılar altında toplamıştır.

Kitapta yer alan "*Çağdışı*", "*Gayri Medeni Rıza Efendi*", "*Suç*", "*Sahibinin Sesi*", "*Demirel Gitsin Cem Sultan Gelsin*", "*Dialog*" ve "*Mesaj*", "*Bravo*", "*TRT Haber Merkezi*", "*TRT Spikerleri*" ve "*Sözlük*" başlıklı yazılar, Tamer'in TRT'ye yönelik eleştirilerini farklı açılardan ele aldığı bölümleri temsil etmektedir. Bu yazılar aracılığıyla, Tamer TRT'nin iç işleyişi, program politikaları, haber sunumu ve spikerlerin performansı gibi konularda eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme yapmıştır. (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 136-159).

1.7. Pazar Kahvesi

"Pazar Kahvesi" ve "Pazar Kahvesi (Birkaç İsim Birkaç Resim)" kitapları, genel olarak günlük hayattan durumlara ve hikayelere odaklanmalarına rağmen, siyasî içeriklere de yer vermektedirler. Bu kitaplar, yazarın gözlemlerine ve deneyimlerine dayanan çeşitli hikayeleri ve yaşanmışlıkları içermektedir.

Özellikle "*Pazar Kahvesi*" ve "*Pazar Kahvesi (Birkaç İsim Birkaç Resim)*" kitaplarında, günlük hayattan kesitler sunulurken, bu kesitlerin içinde toplumsal ve siyasî konulara da yer verilmektedir. Yazarın siyasî görüşleri ve toplumsal eleştirileri, bu kitapların bazı bölümlerinde açıkça hissedilmektedir.

Bu kitaplar, sadece günlük yaşamın renklerini ve dokusunu değil, aynı zamanda toplumsal ve siyasî bağlamdaki gözlemlerini de yansıtarak okuyucuya geniş bir perspektif sunmaktadır (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991).

"*Pazar Kahvesi*" kitabında yer alan "*Bir Fasıla*" başlıklı yazı, Rauf Tamer'in öne çıkan ve dikkat çeken eserlerinden biridir. Bu yazıda, Tamer, siyasetçi Bülent Ecevit'e yönelik eleştirilere odaklanır ve özellikle Ecevit'in kendisine karşı tutumunu ele alır. Diğer kitaplarında ve köşe yazılarında Ecevit'e karşı eleştirilerde bulunan Tamer, "*Bir Fasıla*" yazısında ise Ecevit'in kendisine karşı tavrı sonucu mahcubiyetini dile getirir.

Bu yazı, Tamer'in Ecevit'e yönelik eleştirilerinin yanı sıra, kişisel deneyimlerini ve duygularını da içeren bir içerik sunar. Ecevit'in Tamer'e karşı tavrının mahcubiyet yarattığı ve yazarın bu duygularını paylaştığı "*Bir Fasıla*" yazısı, Tamer'in siyasî eleştiri ve kişisel deneyimlerini bir araya getiren önemli bir metin olarak öne çıkar (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 18-20).

Bu kitabı yazma amacı, okuyucuların siyasî kaygılardan uzaklaşmasını sağlamaktır. Kitap, okuyucuların günlük hayattan hikayelerde dinlenmelerini ve dünya dertlerinden bir süreliğine sıyrılmasını amaçlamaktadır. Tamer, bu kitapta yer alan hikayelerin içeriğini, okuyucuları yer yer mutlu etmeyi, yer yer hüznlendirmeyi, düşünmeyi ve sorgulamayı hedefleyecek şekilde tasarlamıştır.

Hikayelerin içeriği, çeşitli duygusal tonlar ve temaslar içermekte olup, okuyuculara farklı duygusal deneyimler sunmayı amaçlamaktadır. Tamer, bu şekilde okuyucuların hem eğlenmelerini hem de düşüncelerini sağlayarak onları günlük hayatın karmaşıklıklarından bir süreliğine uzaklaştırmayı hedeflemiştir.

1.8. Kavgamız Düzene Çekidüzen

Rauf Tamer'in "*Kavgamız Düzene Çekidüzen*" adlı eseri, 1977 seçim öncesi Türkiye'nin genel durumunu değerlendirmesi bakımından önemli bir kaynaktır. Ayrıca, eser dönemin tarihini değerlendirmesi açısından da dikkate değerdir. Sağ görüşe sahip olan Tamer tarafından kaleme alınmış olması, eserin sağ-sol yaklaşımlarını daha net anlamamızı sağlamıştır.

Bu eser, 1977 seçimlerine doğru Türkiye'nin siyasî, ekonomik ve toplumsal durumunu analiz ederken, aynı zamanda o dönemin siyasî atmosferini de anlamamıza yardımcı olur. Tamer'in sağ görüşe sahip olması, eserin değerlendirmelerinde ve analizlerinde bir sağ-sol ayrımı yapmasını sağlar ve okuyuculara o dönemin politik çatışmalarını daha berrak bir şekilde gözlemleme imkânı sağlamıştır (Tamer, *Kavgamız Düzene Çekidüzen*, 1977).

Rauf Tamer'in "*Kavgamız Düzen Çekidüzeni*" eseri, "*Kavgamız*", "*Perde Arkası*", "*Kırık Dökük İhtilal*", "*Bir Suikastın Ardından*" ve "*Takvim Yaprakları*" olmak üzere toplamda 5 bölümden oluşmaktadır.

"*Kavgamız*" bölümü, Rauf Tamer'in "*Kavgamız Düzene Çekidüzeni*" eserinde önemli bir yer tutar. Bu bölümde, Tamer, Türkiye'nin siyasî ve toplumsal atmosferini ele alır. Sağ-sol çatışmaları, CHP'nin meclis üyeleri, parti iktidarının dinamiği, dış ilişkilerdeki gelişmeler, Türk basınındaki değişimler ve Bülent Ecevit gibi figürler bu bölümde detaylı bir şekilde incelenir. Tamer, sağ ve sol arasındaki siyasî gerilimi, CHP'nin iç dinamiklerini, ülkenin dış politikadaki durumunu ve medya üzerindeki etkilerini ele alarak dönemin karmaşık yapısını okuyucuya aktarır. Ayrıca, Bülent Ecevit'in liderliği ve politik duruşu da bu bölümde özellikle vurgulanır. Bu sayede, "*Kavgamız*" bölümü, Türkiye'nin o dönemdeki siyasî ve toplumsal durumunu anlamak için önemli bir referans noktası oluşturur (Tamer, *Kavgamız Düzene Çekidüzen*, 1977, s. 7-73).

"*Perde Arkası*" bölümü, Rauf Tamer'in "*Kavgamız Düzen Çekidüzeni*" eserinde siyasî ve ekonomik gelişmeleri değerlendirdiği önemli bir kısımdır. Bu bölümde, Tamer, yazdığı fıkralar aracılığıyla ülkenin ekonomik ve siyasî durumunu ele almaktadır. Siyasetin kötüye gitmesiyle birlikte eğitim kurumlarının ve yayın organlarının da olumsuz etkilendiğine dikkat çekmektedir. Ayrıca, bütçe müzakereleri ve meclis planlamaları gibi önemli konuların da incelendiği bu bölümde, ülkücülerin hedef alındığı olaylara da değinilmektedir. Tamer, bu bölümde siyasetin ve ekonominin içinde bulunduğu zorlu koşulları açıkça gözler önüne sererken, aynı zamanda toplumun farklı kesimlerini etkileyen bu gelişmelerin derinlemesine analizini sunar. Bu şekilde, "*Perde Arkası*" bölümü, okuyucuya dönemin siyasî ve ekonomik

atmosferini anlama ve değerlendirme fırsatı sunar (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 75-132).

“*Kırk Dökük İhtilal*” bölümünde, ülkedeki işsizlik sorunu, adaletin işlememesi, ülkücülerin hedef alınması, basın el altından kontrol edilmesi gibi konular ele alınmıştır. Ayrıca, Demokrat Parti hakkında da değerlendirmeler bulunmaktadır (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 133-172).

“*Bir Suikastın Ardından*” bölümünde ise, Bülent Ecevit'e karşı gerçekleşen suikast hakkındaki görüşler ve şüpheler ele alınmıştır. Ayrıca, bu bölümde Ecevit'in suikast sonrası tepkileri ve duruşması da değerlendirilmiştir (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 173-201).

“*Takvim Yaprakları*” bölümünde, enflasyon, hayat pahalılığı, siyasî partiler arası iç huzursuzluk, köylü kesimin hedef alınması ve gençlerin duyarsız bulunması gibi konular ele alınmıştır (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 203-272)

1.9. Taş Baş Aş

Rauf Tamer, “*Taş Baş Aş*” kitabını 2000'den sonra 12 yıl boyunca yazmış olduğu köşe yazılarından ve fıkralardan derleme yaparak oluşturmuştur. İki bölümden oluşan kitabın birinci bölümüne “*Gündelik Hayat*” adını vermiştir. Bu başlık altında çeşitli fıkralara, anılara ve hikâyelere yer vermiştir. İkinci bölüm de ise “*Politikanın Eşiğinden Seçime Doğru*” başlığı altında siyasî olayları değerlendirmiştir (Tamer, Taş, Baş ve Aş, 2011).

“*Gündelik Hayat*” Bölümünde, sinemadan, spordan, İstanbul'a göçten, kadın-erkek eşitliğinden, müzikten, bayramlardan ve Türkçe konuşabilmenin öneminden bahsetmiştir.

“*Politikanın Eşiğinden Seçime Doğru*” bölümünde ise, akil adamlardan, derin devletin ülkeye etkisinden, insanların din, ulusalcılık ve muhafazakârlık gibi konularda istismara uğramasından ve Tayyip Erdoğan hakkındaki görüşlerden bahsetmiştir.

II. BÖLÜM

2. RAUF TAMER'İN GAZETECİLİK HAYATI

2.1. Gazeteciliğin Siyasî Yaşama Etkileri

Basın çalışanları, yaşadıkları dönemler içerisinde tarihin önemli olaylarına şahitlik ederken, zaman zaman tanık oldukları bu gelişmeleri sayfalara dökerek halka ulaşmasını sağlarlar. Toplumsal bilincin oluşması ve halkın faydasına yönelik haber yapma durumları, omuzlarına yüklenen en önemli sorumluluklardan biridir. Bu nedenle, basın çalışanlarının onurlu, dürüst, feraset sahibi, üslubu düzgün ve aynı zamanda soğukkanlı olması gerekmektedir.

Türkiye’de siyaset ile basın arasında her dönemde görünmez bir bağ olmuştur. Basın toplumun eğitim sistemini, siyasî fikirlerini, sanata ve sanatçıya yaklaşımlarını ciddi oranda etkilemiştir. Siyasîler, basını kendi lehlerine çevirebilecekleri bir güç olarak kullanmak istemişlerdir. Kontrol edemedikleri durumlarda ise sürekli gözetim ve denetim altında tutmaya çalışmışlardır. Bu durum basın tarafından mesleki özgürlük konusunda sorun teşkil etmektedir. Aynı zamanda siyasîler kendi fikirlerini, projelerini, savundukları ideolojileri basın aracılığı ile halka duyurmayı hedeflemişlerdir (Yıldız N. , 1996, s. 481-505).

Siyasal fikir ve düşünce ne olursa olsun, her vatandaş toplumun kaderinde söz sahibi olan siyasîlerin çalışma hayatındaki amaç ve ideolojilerini bilmek istemektedir. Bu öğrenme ihtiyacı doğrultusunda insanlar basına başvurmaktadır. Siyasîler, basının bu misyonunu oldukça net bir şekilde fark etmektedirler ve bu nedenle basını, amaçladıkları hedef kitleye en kestirme yol olarak kabul etmektedirler.

Siyaset ile basın arasındaki bu ilişki, karşılıklı etkileşimlerin meydana gelmesine neden olmaktadır. İki meslek grubu da zarar görmemek adına gerçekleştirdikleri samimiyetten uzak tutumlarıyla, profesyonellikten uzaklaşmaktadır. Bu durumun halk üzerindeki etkisi ise, siyasîler ve basın mensupları arasında güven kaybına yol açmaktadır.

Ülkenin demokratik yapısına olan bağlılığı, basınla olan ilişkisi üzerinden değerlendirilebilir. Kamuoyunu etkilemeyi amaçlayan siyasî partiler, gelişmekte olan ve her kesime ulaşan basının çıkarlarının zarar görmesi durumunda müdahale etme gerekliliğini kendilerinde görürler. Siyasîlerin bu talepleri doğrultusunda, mesleki tehlike korkusuyla kalem özgürlüklerinden vazgeçen basın çalışanlarının varlığı, kamuoyunda güven zedelenmesine yol açar (Öksüz, 2007, s. 66-81).

Rauf Tamer, gazete yazılarını derlediği kitaplarında ve birçok köşe yazısında bu konuya uzun uzadıya değinmektedir. “*Çok Yüzlülük*” başlığı altında bu konuyu eleştiren Tamer, “*Necip ve nezih Türk basını, elini öptüğü ihtilal liderine, sonraları pek horozlanmış hatta yüce divanda onu yargılamaya yönelik parlak fikirler üretmiştir*” şeklinde bir ifade kullanarak, basının rüzgârın estiği tarafa yöneldiğinden şikâyet etmektedir. Yazısının genel hatları incelendiğinde, gazetecilikte devamlılığın önemine vurgu yaptığı anlaşılmaktadır (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 164).

Rauf Tamer, “*Ne Haber*” başlığı altındaki bir başka yazısında, kendisine kötü haberci diyenlere seslenmiştir. “*Kötü habercilik, ayrı bir marifettir... İhtisastır... Herkes beceremez*” diyerek, doğruları ve gerçekleri dürüst bir şekilde kaleme alan yazarların mesleki olarak kötü haberci sıfatıyla anılmalarına yol açan siyasîlerin varlığından söz etmektedir (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 220-221).

Basın özgürlüğünün kapsadığı alan, basın çalışanlarının sadece fikirlerini rahatlıkla ifade etmeleri anlamına gelmez. Aynı zamanda, siyasîlerden bağımsız bir şekilde doğrunun gün yüzüne çıkması için aracı olmaları beklenir. Bununla birlikte, basın çalışanlarının hür bir şekilde çalışma ortamı yaratmaları, kişi ve kurumların özgürlüklerini kısıtlamamaları önem arz etmektedir (Salihpaşaoğlu, 2007, s. 1-4).

Basında yer alan haberlerin içeriğini, yalnızca iktidarlar ya da siyasî partiler etkilememektedir. Basın çalışanının tarafsız bir şekilde mesleğini yürütmesindeki en büyük engellerden birisi de ideolojik fikirleridir. Birçok durumda, basın çalışanları taraf oldukları ya da fikirlerine daha yakın hissettikleri görüşün savunucusu olarak ortaya çıkarlar. Medya, kamuoyunu etkileyen önemli bir rol oynarken, basın çalışanlarının tarafsızlık ilkesine dikkat etmeleri, gerçeklik ve doğruluk üzerine odaklanmaları beklenmektedir (Terkan, 2007, s. 561-584).

Basının, siyasî durum dışında gündelik vakaların daha fazla ateşlenmesine veya yatışmasına neden olduğu, genel olarak kabul edilen bir gerçektir. Bu durumu Rauf Tamer, “*Yalan*” adlı yazısında 3 bölüm halinde ele almaktadır. Yazısının ilk iki bölümünde, gazetecilerin gerçeği olduğu gibi yansıtmadıklarından bahsederken, son yazısında “*ideoloji fena şey... İnsana her türlü yalanı söyletiyor*” cümlesiyle, ideolojik sebeplerden dolayı gazetecilerin yalan haberler yaptığından bahsetmektedir (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 103).

Basına tanınan özgür ifade hakkı, doğru ellerde kullanıldığında şahlanırken, bazı durumlarda ve yanlış kişilerin elinde amacından sapmaktadır. Bu durum, sadece Türkiye değil, dünya genelinde de gözlemlenebilir. Toplumun millî duygularına dokunmayı hedefleyen ve

büyük kaoslara neden olan halklar ve mağdur olmuş siyasetçilerin varlığı azımsanmayacak kadar fazladır. Bu nedenle, tehlike arz eden basın çalışanları manipülasyonlara sebep olabilirler. Türkiye'de Adnan Menderes döneminde gerçekleşen ve 6-7 Eylül olaylarının başlamasına sebep olan *İstanbul Ekspres* gazetesinin “*ATAMIZIN EVİ BOMBA İLE HASARA UĞRADI*” başlıklı yazısı bu duruma örnek olarak verilebilir (İstanbul Ekspres Gazetesi, 1955).

2.2. 1960 Yıllarda Türkiye’de Gazetecilik

1960’lı yıllara kadar etkin olan Demokrat Parti, 15 Temmuz 1950’de yeni basın kanunu ile basın çalışanları ve siyasîler arasında karşılıklı memnuniyet sağlamayı amaçlamıştır. Bu memnuniyetin en büyük nedeni, denetimden uzak, özgür ve hür gazetecilik anlayışını sürdürme arzusundan ileri gelmektedir (Yetim, 2006, s. 32).

Adnan Menderes, 1931 Matbuat Kanunu’nu basın çalışanlarının istekleri doğrultusunda düzenlemiştir. Başlangıçta basın çalışanları tarafından olumlu bir şekilde karşılanan bu hamle, ilerleyen zamanlarda basının baskı altında olduğu iddialarına neden olmuştur. Ancak Menderes, kendi hazırladığı basın kanunu ile basın çalışanlarının haklarını güvence altına almıştır (Yücedoğan, 1998, s. 87-94).

Demokrat Parti iktidarının sona erdiği 27 Mayıs Darbesi yaklaşırken, siyasî problemlerin zirve yapması nedeniyle hükümetin öncelikleri değişmiştir. Bu süreçte, siyasî krizlerin yoğunluğu nedeniyle hükümetin basını kontrol etme girişimleri arka plana atılmıştır.

Demokrat Parti döneminde yaşanan ekonomik bunalımlar, Dokuz Subay Olayları, 6-7 Eylül olayları, karaborsanın yaygınlaşması, Kıbrıs olayları, 1957 seçimleri ve 28-29 Nisan üniversite olayları gibi iç ve dış gündemi olumsuz etkileyen olaylar, sonucunda ordu Demokrat Parti yönetimine son vermiştir (Taşpınar, 1996, s. 48-59).

Gazeteler, bu süreçte Demokrat Parti iktidarının baskıcı politikalarından duydukları rahatsızlığı geniş bir şekilde dile getirmişlerdir. Bu doğrultuda Demokrat Parti iktidarının sona ermesiyle birlikte memnuniyetlerini de yazılarına yansıtmışlardır. 27 Mayıs Darbesi sonrasında, mahkeme tutanaklarını yayınlayan gazetecilerin, kendi yorumlarını ekleyerek gerçekleşmemiş olayları yaşanmış gibi sunarak idam sürecini hızlandırdıkları gözlemlenmiştir.

2.3. 1960 ile 1970 Yıllarında Türkiye’de Gerçekleşen ve Rauf Tamer’in Yazılarına Konu Olan Siyasî Gelişmeler

1960’lı yıllar, siyasî faaliyetlerin yoğun yaşandığı bir dönem olmuştur ve bu durum medya organlarına da yansımıştır. Özellikle o dönemde gerçekleşen ve Rauf Tamer’in yazılarına da konu olan önemli siyasal olaylar şunlardır:

- Adnan Menderes Yassıada süreci
- Demokrat Parti Dönemi Ekonomik Bunalımlar
- Dokuz subay olayları
- 6-7 Eylül olayları
- 1957 Seçimleri
- 28-29 Nisan Üniversite Olayları
- 555K
- Kıbrıs Olayları
- 27 Mayıs Darbesi

2.3.1. Demokrat Parti Dönemi Ekonomik Bunalımlar

Demokrat Parti döneminde ekonominin temeli tarıma dayandırılmıştır. Devlete ait arazilerin bir kısmı, köylü kesimin kontrolüne verilerek tarımın teşviki amaçlanmıştır. Tarımsal malzemeler için büyük yatırımlar yapılmış ve bazı tarım malzemeleri ithal edilmiştir. Tarım ürünlerinin nakliyatı için gerekli altyapı çalışmaları gerçekleştirilmiş ve kredi kolaylığı sağlanmıştır. Ancak, tarımsal gelişmelerin olumlu gibi görünmesine rağmen, tarımın genel bütçeye yeterince katkı sağlamadığı düşünülmüş ve tarıma yönelik destek ve çalışmalarda düşüşler yaşanmıştır. Ayrıca, sanayileşme konusunda geri kalmışlık yaşanmış, işgücü potansiyeli artmış ancak bu ihtiyacı karşılamak mümkün olmamıştır. Dış alım konusunda da başarılı bir süreç yaşanmamıştır. Ülke ekonomisini olumsuz yönde etkileyen nedenler arasında, ülke yapısına uygun olmayan vergi sistemi gibi unsurlar da bulunmaktadır. Bu zorluklarla başa çıkılamayınca, ülke yabancı ülkelere kredi almak durumunda kalmıştır (Coşar, 2005, s. 29-58).

2.3.1.1. Dokuz Subay Olayları

Türk Silahlı Kuvvetlerinin CHP Hükümetini devirmeyi amaçlayan Demokrat Parti ile yaptığı anlaşma, Demokrat Partinin iktidara gelmesine neden olan bir gelişme olarak

bilinmektedir. Ancak, ordu içindeki görevden çekilmelerin başlamasıyla Demokrat Parti ile gerilimler artmıştır. Ordu, Demokrat Partiye karşı bir teşkilatlanma başlatmıştır. Darbe yapmayı amaçlayan subaylar, teşkilatta yer almak isteyen Samet Kuşçu¹’ya itimat etmemelerinden kaynaklı teşkilata dâhil etmemişlerdir. Bu durum üzerine Samet Kuşçu, darbe planlarını hükümete bildirmiştir (Ekincikli & Şahin, 2018, s. 39-54).

2.3.1.2. 6-7 Eylül Olayları

6 Eylül 1955 tarihinde Atatürk’ün Selanik’te doğduğu ev bombalandı şeklinde çıkan yalan haber sonucu ülke genelinde azınlıklara ait birçok ev ve dükkân yağmalanmıştır. Bu olayın sorumluları olarak Kıbrıs Türk Gençliği, İşçi Sendikası ve Demokrat Parti suçlanmış, ancak bu iddialar kanıtlanamamıştır. (Kar & Gündüz, 2020, s. 483)

Rauf Tamer’in *Posta* gazetesine yazmış olduğu “6-7 Eylül” başlıklı yazısında Türkiye üzerine oyunlar oynandığını dile getirmiştir. Adnan Menderes’in ise suçlu olmadığına inandığı yazısında “6-7 Eylül olaylarını da merhum Menderes’e yıktılar” cümlesi ile ifade etmiştir (Tamer, 6-7 Eylül, 2018).

Rauf Tamer’in *Hürriyet* gazetesine yazdığı “Eylül’e Dair” başlıklı yazısında “Tahriklere kapılıp, Rum vatandaşlarımızı fena halde ürküttük ve sonunda onları kaybettik” diyerek 6-7 Eylül olaylarından duyduğu rahatsızlığı dile getirmiştir (Tamer, Eylül’e Dair, 2023).

2.3.1.3. 1957 Seçimleri

1958 yılında gerçekleşecek olan Türkiye genel seçimleri, gerçekleşeceği tarihten bir yıl kadar önce yapılmıştır. Rakip partiler karşılıklı olarak birbirilerini hedef alan ciddi suçlayıcı argümanlarda bulunmuşlardır. CHP’nin DP konusunda ortaya atmış olduğu savlar; bozulmuş olan ekonomik düzen, seçim çalışmalarının engellenmeye çalışılması, boyunduruk altında yaşam sürdüren halk, devlet bünyesi içerisinde gerçekleşen usulsüzlükler şeklinde kendini göstermektedir (Demirağaç, 2023, s. 39-57).

¹ Samet Kuşçu, 1919 Antakya doğumlu ve Kuleli Askerî Lisesi mezunudur. Dokuz Subay Olayları gerçekleşirken, Millî Savunma Bakanlığında çalışmaktadır. 1957 yılında gerçekleşmesi planlanan darbeyi hükümete bildirmiştir.

2.3.1.4. 28-29 Nisan Üniversite Olayları

Demokrat Partinin baskıcı tutumundan rahatsız olan üniversitelerde hareketlenmeler meydana gelmiştir. Olayları yatıştırmak üzere kolluk kuvvetlerini devreye girmesi ile şiddet baş göstermiş ve olaya üniversite çalışanları da dâhil olmuştur (Aktaş, 2020, s. 219-241).

2.3.1.5. 555k

Tarih mayıs ayının 5'i saat 5'i olarak belirlenmiş olup Kızılay da buluşma kararı alan Demokrat Parti karşıtı kesimin, Adnan Menderes'in görevini bırakması hususunda sloganlar atması ile 555K olayı başlamıştır. Sonucunda Menderes kendisine karşıt olan bu grubun yanına gitmesi ile hırpalanmıştır. Olayın gerçekleştiği alanda Menderes taraftarlarının da bulunması olayı daha da şiddetlendirmiştir. 555K konusu ile ilgili ortaya atılan bir iddia ise Celal Bayar'ın, karşıt iki grubun birbirlerinden ayrılmaları sonucunda, Demokrat Parti karşıtlarına ateş açma konusunda komuta verdiği ile ilgilidir (Aktaş, 2020, s. 219-241).

Rauf Tamer, *"Mayıslara Dair"* yazısında Türkiye'de mayıs ayında gerçekleşen olumlu ve olumsuz gelişmelerden bahsetmiştir. Yazısında 555 K olayından da bahseden Tamer, *"Kızılay'da bir kalabalık toplandı. Ve içlerinden bir genç, dönemin Başbakanı Menderes'in yakasına yapıştı"* diyerek olayı özetlemiştir. Yazının devamında ise *"Yaklaşan darbenin ciddi işaretlerinden biri olarak kayıtlara geçmiştir"* cümlesi ile kendi düşüncesine yer vermiştir (Tamer, Mayıslara Dair, 2023).

2.3.1.6. Kıbrıs Olayları

Yunanistan, İngiltere'nin desteğini arkasına alarak Birleşmiş Milletlere başvuruda bulunup Kıbrıs adası hakkında isteklerini belirtmişlerdir. İstekleri adanın Türklerden tamamen koparılması ve Yunanistan topraklarına dahil edilmek istendiği şeklindedir. Bu müracaat müspet bir sonuç vermemiştir. 1955 yılında İngiltere, Kıbrıs Meselesinin diğer cephesi olarak Türkiye'ye çağrıda bulunmuştur. Yapılan görüşmeler durumu yatıştırmak yerine daha da hararetlenmesine sebep olmuştur. Üzerine bu durum ile bağlantılı olarak 6-7 Eylül olayları patlak vermiştir (Keser, 2012, s. 181-226)

Yukarıda başlıklar halinde bahsedilen tarihi olaylar ülkeyi 27 Mayıs Darbe sürecine götürmektedir. Sonrasında basın ile kurulan ilişkiler, yönetimi ele geçiren ordu çerçevesinde gelişmektedir.

2.3.1.7. Ordu, Basın ve Ahlak Yasası

Ordu, kamu düzenin korumak ve yapmış olduğu faaliyetleri basın aracı ile duyurmayı hedeflediğinden dolayı basın ile arasını iyi tutmayı hedeflemektedir. Yine yapmış oldukları faaliyetlerin halk tarafından benimsenmesini sağlamak ve Demokrat Partinin haksız olduğunu duyurmaya yönelik çıkan haberler, Yassıada sürecini etkilemeye kadar uzanmaktadır (Kaya E. , 2008, s. 1).

Basın ile aralarında soğuk rüzgârların estiği Demokrat Parti yönetimini sonlandırılması basın çalışanları tarafından olumlu bir gelişme olarak görülmektedir. Bu gelişme üzerine Basın Ahlak Yasası işleme konulmuştur. Bu yasanın içeriğini oluşturan maddeler şu şekildedir (Yücedoğan, 1998, s. 87-94).

- Ahlaka aykırı veya müstehcen yayında bulunulamaz
- Şahıs müessese ve zümreleri hedef tutan yazılarda galiz kelimeler kullanılmaz şeref ve haysiyetlere karşı yayın yapılamaz
- Amme menfaatini ilgilendirmeyen hallerde fertlerin hususi hayatları küçük düşürücü şekilde teşhir edilemez
- Şahıslar müessesler veya zümreler aleyhinde iftira ve isnatta bulunulamaz
- Din istismar edilemez
- Haberlerde ve olayların yorumunda hakikatlerden tahrif veya kısaltma yoluyla maksatlı olarak ayrılmaz. Doğruluğu şüphe uyandırabilen ve tahkiki gazetecilik imkânları içinde bulunan haberler tahkik edilmeden ve doğruluğu emin olunmadan yazılamaz
- Gazetelerin veya gazetecilerin şahsi veya taraf tutan kanaatlerine haberlerin metninde yer verilemez
- Haber başlıklarında haberin ihtiva ettiği hususlar tahrif edilemez
- Amme menfaati mutlak lüzum görmedikçe mahrem kaydı ile verilen malumat yayınlanamaz
- Gazeteci kaynakların mahremiyetini koruyacak ve kendisine verilen sırlara saygı gösterecektir.
- Haber yazı veya resim kaynaklarının yayın tarihi için koydukları zaman kaydı ihlal edilemez
- İlan reklam mahiyetindeki haber resim veya yazıların ilan veya reklam olduğu tereddüde yer bırakmayacak şekilde belirtilir

- Mevcutelerin verdikleri yanlış bilgilerden dolayı yollanacak haklı cevap veya tekzipler cevap veya tekzibe sebep olan yazının tesirini tamamıyla giderecek şekilde en kısa zamanda yayınlanır.

Bu yasa hür bir basın yaratma adına yapılmış bir gelişme gibi görünse de amacı basına sınırlarını hatırlatmak ve aynı zamanda kontrol ve denetimini sağlamayı hedeflemektedir. Doğruyu yazmamak ya da doğrunun peşinden gitmeyip yalan haberler çıkarmak kamuya zarar veren durumlar olması sebebi ile yasa bu konuda net bir tutum sergileyerek olası gelişmeleri önlemeyi hedeflemektedir.

Maddeler incelendiğinde haberi yapılan ve zarara uğratılan konunun muhatabına, mağduriyetini sonlandırmak için hukuksal bir süreç başlatma hakkı tanınmaktadır. Aynı zamanda kamunun birlik ve beraberliğini zedelemeye yönelik bir durum söz konusu ise kişisel sınırların gözetilme ihtiyacı duyulmadığı belirtilmekte aksi bir durum için özel hayat ihlali yapmanın mümkün olmadığı belirtilmektedir. Yine maddeler incelendiğinde basın çalışanlarının haberi olduğu gibi yazma ya da olduğu gibi göstermenin dışına çıkamamaları belirtilmektedir. Buradan anlaşılacağı üzere konu ile ilgili yorum yapmaları istenmemektedir.

1965 yıllarında ülkede gazeteciliğin profesyonel olarak yapılması ve gelişmesi adına eğitim süresinin toplamda 4 yıl olduğu gazetecilik eğitimi vermek için Ankara’da ilk gazetecilik okulu açılmıştır (İrvan, 2022, s. 236-253).

Rauf Tamer’in ise bu dönemler üzerine yorumu ve meslek hayatını ele aldığı “90’lara” adlı yazısında yıl yıl değerlendirme yaptığı görülmektedir. Bu yazıda “60’lı yıllar, mesleğimin en tatsız yıllarıydı. 70’li yıllar, çok parlaktı... Çok... 80’li yıllar ise, mesleğimde hiç mutlu olamadım” diyerek gazetecilik hayatını değerlendirmiştir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 156).

Rauf Tamer’in 27 Mayıs Darbesi hakkında yorumuna yazmış olduğu “Röportaj” adlı fıkrasında rastlamak mümkündür. Sürecin iyi yönde ilerlemediğini mizahi bir dil ile anlatmaktadır (Tamer, Sözün Kısası, 1978, s. 118).

2.3.2. Adnan Menderes’in Yassıada Süreci

Çok partili sistemin bitmesi ve Demokrat Parti’nin yönetime geçmesi ile ordu ve halkın belli bir kısmı bu durumu coşku ile karşıladığı bilinmektedir. Halk bazında bu durum değerlendirildiğinde kendi seçmiş oldukları siyasînin yönetimde söz sahibi olmasından kaynaklı beklentiler ve merak duygusu zirvede yaşanmaktadır. Aynı zamanda demokratik bir ülkeyi tam anlamıyla yaşama arzusu hissettiren bir gelişme olmaktadır.

Adnan Menderes'in baskıcı yönetimi ve Anayasa düzenine karşı olan yasaların kabulü yargılanma sürecinde de sık sık gündeme getirilmiştir.

27 Mayıs Darbesi gerçekleşikten sonra yargıların gerçekleşmesi sureti ile ciddi tartışmaların merkezinde olan Yassıada süreci başlamıştır. Bu süreç sonunda Adnan Menderes, Hasan Polatkan ve Fatin Rüştü Zorlu idam edilmiştir (Yıldız T. N., 2022, s. 60-62).

Yassıada yargılamaları esnasında yargılananların eziyet gördüklerine dair birçok kitap çıkmıştır. Rauf Tamer'de bu konuya köşesinde yer vermiş bulunmakta olup aynı zamanda Yassıada Komutanı Tarık Güryay² için yapmış olduğuna inandığı haksızlıkları anlatan bir bölüm oluşturmuştur. Tarık Güryay herhangi bir mağduriyete sebep olmadığını söylemiş olsa da bu konuya Rauf Tamer şüphe ile yaklaşmaktadır.

Rauf Tamer'in "*Menderes'in Ölüm Günü (17 Eylül)*" adlı yazısında Adnan Menderes ile refakatçisi arasında geçen diyalogdan bahseder. İdamın gerçekleşeceği gün idam iskelesi ile tutuklu kalınan yer arasında mesafenin fazla ve hava şartlarının kötü olması üzerine gerçekleşen konuşmanın içeriği Adnan Menderes'in aşağılandığı yönünde olmuştur. Yazıda bahsi geçen hikâye:

Adnan Menderes: "*Çok ıslandım*"

Refakatçi: "*Yürü. Az sonra sen kurtulacaksın. Bizim için daha bunun dönüşü var*" demiştir. Bahsi geçen yazıda haksız bir yargılama süreci geçirdiğinden ve Yassıada refakatçilerinin Menderes'e iyi davranmadığından bahsetmektedir (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 224-225)

Rauf Tamer, Tarık Güryay tarafından kaleme alınan ve hatırat olarak geçen "*Bir İktidar Yargılanıyor*" adlı eseri sonrasında kendi kitabı olan Sözün Kısasında sadece Tarık Güryay için bir bölüm hazırlamıştır.

Tarık Güryay'a adlı ilk başlığı sonrası 3 bölümden oluşan yazısının ilk bölümünde Yassıada süreci sonrası Güryay'a yönelik işkence suçlamalarına karşı çıkarken kendine şahit olarak sunduğu kişilerin idam edilenler olması ile gerçeklik payının az olduğu vurgusunu yapmaktadır. İkinci bölümde ise Fatin Rüştü Zorlu'nun idam sehpasındaki son isteğini içermektedir. Annesini üzmemek adına metanetli olduğunu Yassıada çalışanları tarafından bildirilmesi istemesi ve bu son dileği olan vasiyetinin Tarık Güryay tarafından yıllarca saklanması kötü niyet göstergesi olarak görmektedir. 3. Bölümde ise Yassıada'da

² Albay Tarık Güryay, 27 Mayıs Darbe sürecinde, Adnan Menderes, Hasan Polatkan ve Fatih Rüştü Zorlu'nun duruşmalarının gerçekleşeceği Yassı adanın komutanlığı görevinde bulunmaktadır. Yassıada sürecinde eziyette bulunduğu dair kitaplara ve yazılara karşılık olarak "Bir İktidar Yargılanıyor" ismini verdiği kitabında yargılama sürecinden ve tutumlarından bahsetmiştir.

gerçekleştiği iddia edilen eziyetler hususunda Tarık Güryay’a yöneltilen sorulara karşılık o zaman dilimleri için “*Ben o gece için İstanbul’a inmişim*” cümlesini Rauf Tamer şüphe ile karşılamaktadır (Tamer, Sözün Kısası, 1978, s. 170-172).

Rauf Tamer, “*Kumandan*” başlıklı yazısında Tarık Güryay’ın Adnan Menderes için telaffuz ettiği cümleleri eleştirmektedir. Tarık Güryay tarafından söylediği iddia edilen “*Menderes’i sona itenler kahrolsun, Onu, kahrolsun edilsin*” cümlelerini samimiyetsiz bulmuştur. Adnan Menderes’i bu talihsiz sona itenin etrafındaki iyi niyetten yoksun insanlar olduğu ve bu olayın masumunun Menderes olduğunu söyleyen Güryay’a, Menderes’i haklı bulur söylemlerine olan inançsızlığını vurgulamaktadır (Tamer, Sözün Kısası, 1978, s. 173).

Rauf Tamer’in “*Önceleri Yassıada İdi*” adlı yazısında Adnan Menderes, Fatin Rüştü Zorlu ve Hasan Polatkan’ın yargılanma ve idam sürecinden sonra Yassıada’nın güzelliğini yitirip yerine hüznün ve yasın hâkim olduğunu anlatmak istemiş bu durumu mutluluk ile karşılayan kesimlerin mevcudiyetinden bahsetmiştir (Tamer, Sözün Kısası, 1978, s. 174).

Rauf Tamer’in “*İnleyen Nağmeler*” adlı yazısında Tarık Güryay’ın Yassıada’ya olan övgülerinin nedenini Adnan Menderes, Fatin Rüştü Zorlu ve Hasan Polatkan’ın idamı ile bağdaştırmıştır. İdam sürecini anlatırken masumane cümleler kurmasını inandırıcı bulmayan Tamer, yaşananlar ile isteklerinin doğru orantıda olmadığını vurgulamak istemiştir (Tamer, Sözün Kısası, 1978, s. 175).

Yassıada olayları, Türk basınında geniş çaplı yer edinmiştir. Üzerinden yıllar geçmesine rağmen hala işlenmekte olan konuların başlarında gelmektedir. O dönem yüksek okuyucu kitlesine sahip gazetelerin tutumu şu şekildedir.

Cumhuriyet Gazetesi: *Cumhuriyet* gazetesi de çoğu yayın kuruluşu gibi Demokrat Partiye karşı olumlu tutumunu 1954 yılında değiştirmiştir. Demokrat Parti döneminde yandaş basınının desteklenmesi, *Cumhuriyet* gazetesinin desteğini kaybetmesi ile sonuçlanmıştır. Gazetenin gözlemlenen tutumu, Demokrat Parti aleyhine gerçekleşen gelişmelerin destekçisi olarak sonuçlanmıştır (Özsakallı, 2009, s. 199-200)

Hürriyet Gazetesi: Rauf Tamer’in gazetecilik mesleğini icra ettiği bir başka gazetede *Hürriyet*’tir. Halk evlerinin kapatılması Kıbrıs olayları ve CHP’nin mallarının hazine bütçesine aktarılması gibi durumlar karşısında demokrat parti karşıtı tutum sergilemiştir (Özsakallı, 2009, s. 200-201).

Milliyet Gazetesi: *Milliyet* gazetesinde çok farklı görüş ve fikirlere sahip yazarlar mevcuttu. Bu sebepten dolayı gazetenin bütünü için tek bir hâkim görüş olduğunu söylemek mümkün olmamaktadır. Bir yanda Demokrat Partisinin ideolojik olarak savunucusu olan Peyami Safa varken diğer yanda Abdi ipekçi yer almaktadır. Aynı zamanda Peyami Safa

Demokrat Partiye karşı oluşan ve çığ gibi büyümekte olan tehlikenin farkında olup Adnan Menderes'i gerekli önlemleri alma hususunda uyardığı iddia edilmiştir (Çelik, 2021)

Akşam Gazetesi: *Akşam* gazetesi, çekimser bir tavır sergileyerek herhangi bir tarafa dahil olmamıştır (Özsakallı, 2009, s. 202-203).

Tercüman Gazetesi: Rauf Tamer'in görev yaptığı diğer bir gazete olan *Tercüman* Gazetesi, Demokrat Parti'nin basına karşı baskıcı tutumunu eleştirmiş ve fikir özgürlüğünü destekleyen bir tutum sergilemiştir. Bu tutum, Demokrat Parti'ye karşı eleştirel bir yaklaşımı yansıtmaktadır (Özsakallı, 2009, s. 203-204).

Ulus Gazetesi: *Ulus* gazetesi, sol düşünceyle daha yakın bir ilişki kurmuştur. Bu gazete, sol görüşlere daha yakın duruş sergileyerek, sol politikaları ve idealleri desteklemiştir (Özsakallı, 2009, s. 204).

Zafer Gazetesi: *Zafer* gazetesi, Demokrat Parti'nin politikalarını destekleyen ve öven bir yayın politikası izlemiş, zaman zaman partiye yakın durarak siyasî gelişmeleri desteklemiş gibi görünmüştür. Bu durum, o dönemde “*besleme basın*” olarak adlandırılan gazeteler arasında yer almasına neden olmuştur (Özsakallı, 2009, s. 204)

2.4. 1970 ve 1980 Yıllarında Türkiye’de Gazetecilik

1970’li yıllar sağ ve sol arbedelerin zirve yaptığı zamanlardır. 1960’lı yıllarda başlamış en sert ve yıkıcı zamanlarını 70’lerde yaşamıştır. Bu durum sadece Türkiye’de gözlemlenmemiştir. Dünya geneli toplumcu hareketler yayılmıştır. Sol görüşün bu denli yükselmesi Türkiye’de kendini eğitimde basında ve siyasette göstermiştir. Böylelikle 1965 seçimlerinde Türkiye İşçi Partisi 15 milletvekili ile meclise girmiştir. Sol görüşün büyük yankı uyandırdığı bu dönemde ona karşıt olarak sağ görüşte de ciddi bir yükseliş yaşamıştır. Sağ ile sol çatışmalarının zirve yapması ordunun sıkıyönetim ilan etmesine kadar hararetli bir şekilde devam etmiştir. Yazar Rauf Tamer’in de sağ görüşe daha yakın hisseden bir yazar olması sebebi ile çalışmış olduğu gazetelerin köşelerinde sıkça sağ-sol çatışmalarına yer vermiştir.

Aynı zamanda kurulan hükümetlerin bir devamlılığının olmaması ve sürekli varyasyon halinde olması halk içerisinde huzursuzluk yaratması ile sonuçlanmıştır. Bu kargaşa sonucu gruplaşan insanların, karşıt düşünceye sahip insanlara ve sisteme verdikleri tepkinin şiddetinde de artış meydana getirmiştir (Öner, 2022).

2.4.1. 1970 ile 1980 Yıllarında Türkiye’de Gerçekleşen ve Rauf Tamer’in Yazılarına Konu Olan Siyasî Gelişmeler

1970’ten 1980’ne kadar uzanan ve Rauf Tamer’in gazete köşelerindeki yazılarına ve kitaplarına da konu olan önemli siyasal olaylar aşağıda sıralanmaktadır.

- 1971 muhtırası
- 1973 genel seçimleri
- 1977 genel seçimleri
- Sağ- sol görüşleri ve çatışmaları

2.4.1.1. 1971 Muhtırası

1970’li yıllarda zaman içerisinde şiddetini arttırarak devam eden terör olayları, halk bunalımı memnuniyetsiz basın, siyasî çatışmalar ve bölünmeler, fikir akımlarını dorukta yaşayan üniversite öğrencilerinin çatışmaları gibi nedenler ordu müdahalesi ile sonuçlanmıştır.

12 Mart 1971 yılında yukarıda yazılan sebepler nedeni ile gerçekleşen muhtıranın, ülke de meydana gelen problemler konusunda geçerli bir analizi ve çözüm odaklı bir hamlesinin olmayışı halk arasında gerilimlerin artmasına neden olmuştur. Askerîye, ordu dışında kalan kesim ile koltuk savaşı vermiştir (Öner, 2022).

12 Mart 1971 Muhtırası sonrası basın murakabe altındadır. Bu kontrolcü yaklaşım bazı gazetecilerin işlerinin sona erdirilmesi ile sonuçlanırken bazı gazeteciler için özgürlüklerini kaybetmek ile sonuçlanmıştır. Bu durum sadece kişi bazlı gelişmemiş olup kurumların kapanması ile sonuçlanarak basın hayatı biten dergi ve gazeteler olmuştur. Bu baskı altında iş ve özgürlüklerini kaybetme korkusu yaşayan basın çalışanları doğru ve dürüst gazetecilikten uzak bir çalışma hayatı sürdürmüşlerdir (Yücedoğan, 1998, s. 87-94).

26 Mart 1971’de askerî kontrolden bir hükümet kurulmuş ve Nihat Erim bu hükümetin başında 253 gün boyunca kalmıştır. İkinci kez hükümeti kurduğunda ise bu süre 22 Mayıs 1972’ye kadar devam etmiştir. Daha sonra Ferit Melen hükümeti kurmuş ve yaklaşık 11 ay görevde kalmıştır. Onun ardından Naim Talu hükümeti kurmuş ve yaklaşık 10 ay boyunca görevde kalmıştır.

1971 muhtırası Adalet Partisi hükümetine karşı yapıldığı için Süleyman Demirel başlangıçta bu durumdan hoşnutsuzdu, ancak zamanla tutumunda daha itidalli bir değişim göstermiştir.

CHP içindeki bu olaylar, parti üyeleri arasında geniş kapsamlı bir ayrışma yaratmıştır. İsmet İnönü’nün tavrını destekleyenlerle, onaylamayanlar arasında derin görüş farklılıkları

belirginleşmiştir. Bu durum, parti içinde çeşitli siyasî görüşlerin çatışmasına ve çeşitli kanatların oluşmasına yol açmıştır. Özellikle, Bülent Ecevit'in parti genel başkanı olmasıyla, partideki bu bölünme daha da derinleşmiştir. Bu süreç, parti içindeki politik dinamiklerin ve stratejilerin yeniden değerlendirilmesine ve şekillendirilmesine neden olmuştur.

2.4.1.2. 1973 Genel Seçimi

1973 genel seçimlerinde, askerî ve siyasî güçler arasındaki rekabet doruk noktasına ulaşmıştır. Ordunun desteği Orgeneral Faruk Gürler³ şeklindeydi. Askeriyenin bu durumu siyasîleri rahatsız etmesinden kaynaklı CHP ve AP müşterek bir anlaşma ile Fahri Korutürk üzerinde anlaşmaya varmışlardır. Genel Seçim sonrası Fahri Korutürk Cumhurbaşkanı olmuştur. 1973 sonrası koalisyon kurarak yönetime geçen siyasîler, baraj olmamasından kaynaklı mecliste kalabalık bir kitleye ve desteğe sahip olmayan partiler çıkmıştır.

1973 genel seçimlerinde, Bülent Ecevit, Süleyman Demirel ile bir koalisyon kurmayı arzulamış, ancak bu isteği reddedilmiştir. Bunun üzerine Ecevit, koalisyon için Necmettin Erbakan'a teklif götürmüş ve bu teklif olumlu bir karşılık bulmuştur. Ardından, CHP-MSP koalisyon hükümeti istifa etmiştir. Hükümeti kurmak üzere Sadi Irmak atanmış ve yaklaşık 5 ay süreyle görev yapmıştır. Sadi Irmak'tan sonra ise, 31 Mart 1975 seçimlerinde sağ partilerin Süleyman Demirel etrafında birleşmesiyle I. Milliyetçi Cephe Hükümeti kurulmuştur. MHP'nin oy oranının yüksek olmamasına rağmen, bu koalisyonun kurulması ve küçük partilere koalisyon sırasında verilen önem, sağ ve sol arasındaki anlaşmazlıkları daha da körüklemiştir.

2.4.1.3. 1977 Genel Seçimleri

Rauf Tamer, 1977 genel seçimlerine ilişkin ülkenin seçim öncesi ve sonrasındaki genel durumu değerlendirdiği kendi yazdığı gazete yazılarından derlediği *"Kavgamız Düzene Çekidüzen"* adlı bir kitap yayınlamıştır.

Seçim öncesi Türkiye'nin genel durumu karamsar görünmektedir. Toplum içi kutuplaşmalar çoğalmış, işsizlik ve ekonomik bunalımlar meydana gelmiş, ideolojik kaygılar artmış, Kanlı 1 Mayıs yaşanmış ve bunun yanı sıra din ve inanç sistemlerini etkileyen propagandalar bazı çatışmaları da beraberinde getirmiş olup toplum içi tansiyonu yükseltmiştir.

³ Ömer Faruk Gürler 1908 yılında İstanbul'da doğmuştur. Kuleli Askerî Lisesi mezunudur. 1966 yılında Orgeneral olmuştur. 12 Mart 1971 yılında hükümete ordunun muhtıra vermesi sonrası Cumhurbaşkanlığı geçmesi uygun bulundu fakat yeterli oy alamadı. 23 Ağustos 1975 yılında vefat etmiştir.

5 Haziran 1977 yılında erken gerçekleşmiş olan genel seçim 1973 ile aynı kaderi yaşamış CHP ne hükümeti kuracak koalisyon bulabilmiş ne de çoğunluğu sağlayabilmiştir. Bunun üzerine Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, Süleyman Demirel'i görevlendirdi ve II. Milliyetçi Cephe Hükümeti kurulmuştur.

5 Ocak 1978 yılına kadar iktidar olan II. Milliyetçi Cephe Hükümetinin, yönetimi sırasında da toplumsal sıkıntılar devam etmiştir. Bunun yanı sıra terör artmış, ithalat bitme noktasına gelmiş ekonomik bunalım meydana gelmiştir. Olumsuz gelişmelerin siyasal arenaya yansması II. Milliyetçi Cephe Hükümeti'nin toplumsal sorunlarla uğraşmaması ve kendine karşıt olan düşünceler ile çatışmasına daha fazla sebebiyet vermiştir.

Ülke geneli siyasî bölünmeler ve kutuplaşmalar artması siyasî yozlaşmayı da beraberinde getirmiştir. Basının çoğunluğu neredeyse muhalif görüş yanlısı yazılar ve yayınlar yapmaya başlamıştır. Giderek artan tepkiler karşısında hükümet için istifa söylentileri ya da CHP koalisyonları tekrar gündeme gelmiştir. Muhalefete sempatinin artması ile ve toplum reaksiyonlarının yükselmesi sonucu istizah hazırlıkları başlamıştır. İstizah açılmasına yönelik teklif verilmiştir. 31 Aralık 1977 tarihinde gerçekleşen istizah ile II. Milliyetçi Cephe Hükümeti düşürülmüştür (Arslan, 2018, s. 72-74)

2.4.2. Sağ-Sol Görüşleri ve Çatışmaları

Avrupa kendi içerisinde büyütüp yaşattığı siyasî düzenini farklı toplumların bünyesine de dâhil etmiştir. Sağ ve sol kavramların içerikleri, gelişme gösterdiği topluma göre şekillenmeye başlamış ve aynı kavram farklı uygulamalarla birlikte çeşitliliğe neden olmuştur (Baykal, 2021, s. 34-58).

Genel olarak sağ düşünceyi benimseyen insanlar ya da toplumların profilleri diğer insanlar genelinde ulusçu, muhafazakâr, ırkçı, faşist, gelenekçi, dindar ve liberal olarak görülmüştür. Sağcılarda kendi aralarında zıt düşünceler geliştirmekte olup aşırı sağcı olanlara iç tepkiler gelmektedir. Sağ görüşün ekonomi konusundaki düşünceleri ise kapitalizm olarak kendini göstermektedir (Reyhan, 2017, s. 855 - 878).

Sol görüşü benimseyenler, genellikle Marksizm, işçi sınıfının savunuculuğu, sosyal demokrasi, cinsiyet eşitliği, hümanizm ve çevrecilik gibi ideolojiler çerçevesinde görüşlerini geliştirirler. Sol görüş, ekonomik alanda bireyin özgürlüğünü ve gelişimini destekleyerek, üretime yabancılaşmayı engelleyici politikaları teşvik eder. Aynı zamanda, toplumsal adalet, eşitlik ve refah devleti gibi kavramlar da sol görüşün ekonomik düşüncesini şekillendirir.

Ülkemizdeki sağ-sol görüşlerinin batı düşüncesiyle aynı seyirde ilerlememesinin temel nedenlerinden biri, bu görüşlerin tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlamlarda farklı bir evrim geçirmesidir. Batı'da sağ ve sol görüşler, genellikle endüstriyel devrim sonrası ortaya çıkan sınıf mücadeleleri, liberalizm ve sosyalizm gibi ideolojik akımların etkisiyle şekillenmiştir. Ancak Türkiye gibi geç modernleşen veya yarı-feodal toplumlarda sağ ve sol, farklı dinamiklerden etkilenmiştir.

Öte yandan, sağ ve solun geleneksel tanımları zamanla değişmiş ve dönüşmüş, siyasî partiler ve hareketler arasında ideolojik farklılıklar ve çatışmalar ortaya çıkmıştır. Bu da sağ-sol ayrımının sabit ve kesin sınırlarla tanımlanamayacağını, zaman ve mekâna bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, Türkiye'de sağ ve sol arasındaki ilişki ve ayrımlar, yerel koşullar, siyasî hareketlerin tarihsel geçmişi ve güncel siyasî dinamikler gibi faktörlerden etkilenmektedir.

Dünya genelinde hızla ilerleyen bu durumun Türkiye'ye gelmesi ve bu görüşlerin savunucularının ortaya çıkması bekleniyordu. Ancak, maalesef, bu durum Türkiye'de de benzer şekilde yaşandı ve sonuçları oldukça acımasız sahnelerin ortaya çıkmasına neden oldu. Bu sonuçlar arasında siyasî gerilimlerin artması, toplumsal kutuplaşmanın derinleşmesi, hukukun üstünlüğünün zayıflaması ve demokratik normların erozyona uğraması gibi etkiler yer alıyor. Bu durum, ülkede istikrarın ve toplumsal barışın sağlanması için ciddi bir zorluk oluşturmuştur.

1970'li yıllarda, sağ ve sol görüşlere yakın partilerin taraftarları arasında kendi fikirlerini güçlü bir şekilde benimseyen ve birbirleriyle etkileşim halinde olan kişi sayısı artmıştır. Bu organizasyonlar, parti dışında kalan insanlara dışlayıcı etiketlerin yapıştırılmasına yol açmıştır.

1973 genel seçimlerinde oy dağılımının neden olduğu hükümet kurma zorluğu, sağ ve sol görüşlerin bir araya gelmesini engelledi. Ülke genelinde yoğun bir mücadele ortamı oluştu. Bu kavramlar, her sektörde ve kurumda belirgin hale geldi ve kolluk kuvvetleri dahil olmak üzere ayrışmalara yol açtı. Bu durum, kamu düzeninde bozulmalara ve halk arasında güvensizlik ve huzursuzluğa neden oldu.

2.4.3. Rauf Tamer'in Sağ Sol Çatışmalarına Yorumu

Sağ ve sol olarak ülke kutuplaştırılmıştır. Görüş ve fikir ayrılıkları en uç düzeyde yaşanmış ve yaşanan gelişmeler basında geniş yer bulmuştur. Rauf Tamer, yazılarında sağ görüşe daha yakın olduğunu göstermiştir. *"Kavgamız Düzene Çekidüzen"* adlı kitabında,

"Kavgamız" başlıklı bir bölüm oluşturarak sağ-sol çatışmalarına yer vermiş ve bu konular üzerine yazdığı gazete yazılarını derlemiştir.

Rauf Tamer, Sağ-sol olaylarından bahsederken özellikle sol görüşe sahip insanların toplumda dokunulmazlığı olduğundan bahsetmiştir. "*Kavgamız Düzene Çekidüzen*" kitabı "*Düzen Değişti*" adlı yazı ile başlamıştır. Yazıda "*Beş tane solcu servetini açıklasa, Türkiye'deki bütün solcu kalemler, koskoca doktrini ters çevirip mülkiyet savunucu kesilirler*" demiştir. Sol kesimden herhangi birinin adı tasvip edilmeyen bir olay ile anılsa bile sol görüşü savunan gazetecilerin yazıları, onları över nitelikte olduğundan bahsetmiştir (Tamer, *Kavgamız Düzene Çekidüzen*, 1977, s. 9).

Rauf Tamer'in eşitliğe bu kadar aykırı tavırların gelişmesine tepkili yazılar yazmış olup sağ sol bakılsızın iyi-kötü, doğru-yanlış, eğri-düz kim neyi nasıl hak ediyorsa ona göre ceza almalı yaşamalı ya da yüceltilmeli görüşünü savunmuştur. "*Kavram*" adlı yazısında ülkenin sağ ve sol görüşüne tepkisinden bahsetmiş olup "*Sağ derken hakaret gibi söylüyorlar*" demiş ve sol görüş için ise "*demagoglara sorarsanız, ne kadar namus, ahlak ve fazilet örnekleri varsa hepsi sol*" demiştir (Tamer, *Kavgamız Düzene Çekidüzen*, 1977, s. 12).

Ülkenin her alanına ve her kurumuna sirayet eden bu fikir ayrılıkları ve görüşler, insani ilişkilerin zedelenmesine neden olmuştur. Bu denli bir ayrılık sonucu, eğitimde hedefler sapmış, insani ilişkiler zayıflamış, hak ve hukuk mücadelesi için insanlar sokaklarda yürüyüş yapmaya başlamış ve bireyler artık birbirlerine sağduyulu yaklaşmayı ve saygı duymayı bırakmıştır.

Dava peşinde koşan insanların yaşamları ikinci plana düşmeye başlamıştır. İki karşıt düşünce içerisinde durum fanatizm boyutuna ulaşmıştır. İnsanlar düşüncelerini savunurken birbirlerine haksızlık ettiklerini düşünmemiş, tam tersine karşıt görüşün ülke geleceğini tehdit ettiğine inanmışlardır.

Bu rekabet ortamında, iktidar partisine göre şekillenen kurumsal üstünlük çabaları artmıştır. Rauf Tamer, "*Sol Ticaret*" adlı yazısında, ideolojik kaygıların ve bu kaygılara körü körüne bağlanan insanların değer yargılarına karşı tutumlarının değişebileceğinden bahsetmiştir. Bu ideolojik bağlılıkların, bireyleri toplum içerisinde silinme noktasına getirebileceğine dikkat çekmiştir. Tamer, yazısında bu durumu "*İdeoloji tuhaf bir nesne; milliyetçilikten de öte, bayrağını inkâr ettirir insana*" ifadesiyle açıklamıştır (Tamer, *Kavgamız Düzene Çekidüzen*, 1977, s. 32-34).

Türkiye'de sağ ve sol kavramları üzerine birçok yazı yazan Rauf Tamer, çeşitli eserlerinde bu ideolojilerin farklı anlaşılıp uygulandığını vurgulamaktadır. Tamer, dünya genelinde sağ-sol düşünce yapısının, Türkiye'de benimsenen düşünce tarzından oldukça farklı

olduğunu belirtmektedir. Bu farklılıkların, ülkenin siyasî ve toplumsal dinamiklerini nasıl şekillendirdiği üzerinde durmaktadır.

Rauf Tamer'in, "*Biz Bize Benzeriz*" adlı yazısında, ülkede sağ sol ayrımından bahsederken sağ kesimin her alanda dışlanıyor ve yer edinemiyor olmasına değinmiştir. Ayrıca, yazısında ülkemizde ve dünyada farklı yorumlanan bir diğer kavramında sosyalistlik olduğunu "*Sosyalist ülkelerde devlet sosyalisttir, halk değil*" cümlesi ile vurgulamıştır (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 10-11).

Savunulan düşünce konusunda hâkimiyetin olmadığına dair yazdığı bir diğer yazısı ise "*Yorumsuz*" başlıklı fıkrasıdır. Fıkrasında anlatmayı umduğu durum, yaptıkları işin ehli olmayan insanların fazlasıyla türediği ile ilgilidir. Fıkrasını anlattıktan sonra "*Sol'un paniği üzerine çeşitli fıkralar uyduruluyor da bir tane de ben anlatayım dedim*" diyerek yazısını tamamlamıştır. Yazısında okuyucuların yapmasını istediği çıkarım, Sol görüşe sahip insanların benimsedikleri düşünceler konusunda herhangi bir araştırmaları ve hâkimiyetleri olmadığını anlatmak istemiştir. Mevzuya dâhil ettiği fikirler hakkında da konuşacak bilgi birikimine sahip olmadıklarından yakındığı bir fıkra olmuştur (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 166).

"*Bizdeki Solun Namusu*" adlı yazısında da sol görüşe sahip insanların; ezilen işsizlik ile sınanan ve eğitim göremeyen kesimi kaleme almasını gerektiğinde ise onlar için mücadele edilmeleri gerektiği görüşünü savunmuştur. Türkiye'de sol üzerine görüşünü beyan eden herkesin ihtişam içerisinde ve lüks bir hayat sürdürdüklerini ve İstanbul sevdalısı olduklarından bahsetmiştir. Yazısında "*İlle de İstanbul'da çöreklenip kalacaklar*" diyerek kızgınlığı belirtmiştir. Birçok yazısında vurguladığı gibi bu yazısında da solun felsefesi ile yaşayış biçiminin farklı olduğundan bahsetmektedir (Tamer, Sözün Kısası, 1978, s. 62).

Sol görüş ile maddi gelir seviyesini bağdaştırmış olan Rauf Tamer'e göre maddi olarak zenginliğe sahip kişilerin bu görüşü savunmalarına karşı çıkmış olup "*İnandırıcı Olmak*" adlı yazısında Türk solunun fakir edebiyatı yaptığından bahsederken oyların zengin ilçelerde yoğunlukta çıkmasını tezat bulduğu yazısıdır. Yazısında "*Burjuvazinin ipliğini pazara çıkarmış bir idealist takım, eğer bizzat burjuva gibi yaşıyorsa hiç inandırıcı olamaz*" diyerek düşüncesini ifade etmiştir (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 61-62).

"%65" adlı yazısında Ahmet İsvan'ın "*İstanbul'un %65'i CHP'lidir.*" Sözüne istinaden İstanbul'un en gözde yerlerinin ve yalılarının sol kesime ait olduğunu esprili bir dil ile vurguladığı yazıdır (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 147).

Sağ görüşü savunan kesim sol düşünceyi benimseyen kişiler ile Maoizm ya da Marksizm felsefesini bağdaştırmışlardır. Maoculuk özne niteliğinde bir yapıya bürünmesinden

kaynaklı Rauf Tamer bu konuda 11 Eylül 1976 yılında “*Mao’ya Dair*” adlı yazısını yazmıştır. Mao’nun milliyetçilik duygularının komünizmden önce geldiğini vurgulamıştır. “*Çin topraklarının işgali sırasında milliyetçiliğin en belirgin örneğini vermişti. Can düşmanı Şan-Kay-Şek ile birleşmiş*” diyerek toprakları savunma aşamasında insanların omuz omuza vermesi gerektiğine dikkat çekmek istemiştir (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 263-264).

Ülkemizde sağ ve sol görüşe sahip bireyler belirli kalıplara oturtulmuştur. Benimsenmesi gereken tek bir düşünce tarzı varmış gibi bir algı yaratılmış olup, bir görüşün destek bulması durumunda diğer görüşün otomatik olarak karşıt bir tavır sergilemesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Sağ ve sola yapışan bu etiketler, zamanla bireylerin ve grupların davranışlarına da yansımıştır. Bu durum, toplumsal ve siyasî ayrışmanın derinleşmesine neden olmuştur.

Rauf Tamer’in “*Bir Işık*” adlı yazısında solcular ve sağcılar tarafından benimsenen düşünce tarzları ya da bağlılıklarını sergiledikleri duruşlarının olduğundan bahsetmiştir. Sağ kesimin kendi çizgisi dışında gerçekleştirdiği herhangi bir hareketinde toplum tarafından aforoz edildiğinden yakınmış olup sol kesim için “*En lüks oteller sizin ucundan kenarından en yasak aşklar da sizin kontralar bu villalar ve bu yalılarda sizin*” diyerek sitem etmiştir (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 63-64).

Rauf Tamer’in köşe yazılarında ve kitaplarında yer verdiği bir diğer önemli konu ise nepotizmdir. Sağ-sol konularına dair yazılarında akraba ve adam kayırmaya sıkça değinen Tamer, bu olgunun ülkemizde oldukça yaygın olduğunu savunmuştur. Türkiye’nin yapısı gereği yapılan haksızlıklar, kayırma veya torpil olarak algılanmamakta, aksine bu tür haksızlıkları gerçekleştiren kişiler tarafından “*yardım ediyorum*” düşüncesiyle meşrulaştırılmaktadır.

Nepotizm, toplumun en küçük birimlerinde dahi etkili olmuş ve işe girme, yükselme, yer edinme gibi durumlarda sıkça başvurulmuş bir yöntem haline gelmiştir. Hak edenlerin itibar görememesi, ülke gelişimini aksatan en büyük problemlerden biri olmuştur. Nepotizm, ülke vatandaşları arasında içselleştirilmiş ve neredeyse bir hanedanlık düzeni gibi işlemeye başlamıştır.

Akraba kayırmacılığı, devlet ve özel sektör fark etmeksizin tüm kurumlara sızmış, toplumu içten içe çürüten bir kavram haline gelmiştir. Sağ ve sol kesimlerin birbirlerini düşman ilan ettiği bu dönemde bile nepotizm yükselmeye devam etmiştir. “*Bizim gibi düşünen ve bizden olanın yanında olma*” düşüncesi, işi ehline verme anlayışından uzaklaşılmasına neden olmuş ve tercihini kendi yandaşlarından yana kullananlar rahatlıkla referans gösterilmiştir.

Tamer'in bu konudaki eleştirileri, nepotizmin toplumsal yapıya ve bireylerin kariyer gelişimlerine olan olumsuz etkilerini vurgulamaktadır. Nepotizmin, toplumun adalet duygusunu zedelediği ve meritokrasiyi engellediği hususunda dikkat çekici tespitlerde bulunmaktadır. Bu çerçevede, Tamer'in yazıları, toplumun çeşitli kesimlerinde yaşanan haksızlıkların ve çarpıklıkların altını çizmektedir.

Siyasî arenada sıkça karşılaşılan bu adaletsiz durum sağ-sol fark etmeksizin her kesim tarafından uygulanmıştır. Rauf Tamer'in bu durum hakkında değerlendirilmesi ise sadece sol kesimin uyguladığı yönündedir. *“Sıra Orduda”* adlı yazısında *“Polis bitti, memur tükendi. Özel sektörün canına okundu, şimdi sıra geldi orduya”* diyerek halkın kendini güvende hissedeceği ve sırtını dayayacağı her kurumun sol hâkimiyetinde olmasından bahsetmiştir. Özetle solun tüm devlet kurumlarına sızdığından en son askeriye hedef aldığından bahsetmektedir (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 101-102).

Rauf Tamer'in sağ-sol kavgası olarak adlandırılan bu kargaşa ortamında yakındığı bir diğer önemli konu, tarafların birbirlerine karşı kullandıkları üsluptur. Siyasette en kritik unsurlardan biri hitap biçimidir. Siyasetçiler, çoğu zaman yaptıklarıyla değil, söyledikleriyle halkın gönlünde yer edinmişlerdir. Bu bağlamda, söylediklerinin içeriğinden çok, nasıl söyledikleri daha belirleyici olmuştur.

Tamer, siyasî tartışmaların ve polemiklerin üslubunun, toplumdaki kutuplaşmayı daha da derinleştirdiğini vurgulamıştır. Tarafların birbirlerine karşı sert, kırıcı ve aşağılayıcı bir dil kullanmaları, toplumsal gerilimi artırmış ve sağduyulu bir diyalog ortamının oluşmasını engellemiştir.

Siyasî liderlerin ve temsilcilerin, topluma örnek olması gereken kişiler olarak, kullandıkları dilin nezaket ve saygı çerçevesinde olması gerektiğini savunan Tamer, bu konuda ciddi eleştirilerde bulunmuştur. Ona göre, siyasetçilerin hitap biçimleri, toplumun genel ahlak ve değer yargılarını da şekillendirmekte ve dolayısıyla toplumsal barışın sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Rauf Tamer'in bu eleştirileri, siyasî üslubun önemine dikkat çekerken, aynı zamanda siyasetin dilinin toplumsal kutuplaşmayı nasıl derinleştirebileceği konusunda da uyarıcı niteliktedir. Bu nedenle, Tamer'in yazıları, siyasetçilerin ve toplumun genelinin dil ve üslup konusunda daha özenli ve sorumlu davranması gerektiğine dair önemli mesajlar içermektedir.

Üslup, bir nevi kimlik görevi taşımaktadır ve siyasî yaşamda önemli bir rol oynamaktadır. Siyasetçiler, üslubu kimi zaman kişisel kimliklerini, kimi zaman ise savundukları düşünceleri yansıtmak için dikkatli bir şekilde kullanmışlardır. Üslubun, siyasî

kimliğin bir parçası olarak, toplumsal algı ve seçmen davranışları üzerinde belirleyici etkisi bulunmaktadır.

Üslubun önemini kavrayan bazı siyasetçiler, bunu propaganda aracı olarak kullanmışlardır. Bu siyasetçiler, üsluplarını dikkatle seçerek mesajlarını daha etkili bir şekilde iletmeyi başarmış, böylece geniş kitlelerin desteğini kazanmışlardır. Etkili bir üslup, liderin karizmasını artırabilir ve onun halk nezdindeki itibarını güçlendirebilir. Bu bağlamda, retorik beceriler, siyasî liderler için vazgeçilmez bir araç haline gelmiştir.

Diğer taraftan, bazı siyasetçiler ise üslubu algı yönetimi amacıyla kullanmışlardır. Bu siyasetçiler, belirli bir üslup kullanarak kitleleri yönlendirme ve manipüle etme konusunda ustalaşmışlardır. Algı yönetimi, toplumun belirli konulara veya olaylara karşı bakış açısını şekillendirmek için kullanılan stratejik bir yöntemdir. Bu bağlamda, üslup, kamuoyunu yönlendirme ve siyasî avantaj elde etme aracı olarak işlev görmüştür.

Sonuç olarak, üslup, siyasetçiler için hem kimlik yansıtma hem de stratejik iletişim aracı olarak kritik bir öneme sahiptir. Siyasî liderler, üsluplarını etkili bir şekilde kullanarak hem kişisel imajlarını pekiştirmiş hem de kitlelerin desteğini kazanmışlardır. Üslubun bu çok yönlü işlevi, siyasî iletişimdeki vazgeçilmezliğini ortaya koymaktadır.

“*Dilin Kemiği*” adlı yazısında Tamer, Türk solunun muhalefete sergilediği olumsuz tavırlardan ve konuşma tarzından bahsetmiştir. Sağ görüşün yapılan davranışları sindirdiğini fakat konuşmaları durumunda, sol görüşü savunan memurundan öğrencisine kadar herkesin zarar göreceğini bu düzenin böyle devam etmeyeceğini mesajını “*Silahlar ters tepecek sıra size gelecek*” cümlesi ile ifade etmiştir (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 55-56).

Sağ ve sol düşünce tarzlarının fanatizm boyutuna ulaşması, ülkede dengelerin alt-üst olmasına neden olmuştur. Bu derecede bağlılık, toplumda karmaşaya yol açmıştır. Karşıt görüşlü insanlar arasında yaşanan mücadele, geri dönülmez hasarlara yol açmıştır. Bu bireylerin kendilerini taraftar ilan etmeleri ve sergiledikleri davranışlar, aslında toplum bilincinin tam olarak oluşmamasından kaynaklanmıştır.

Bilinç konusunda yeterli olgunluğa ulaşmamış insanlar, inanılması gereken düşünceleri sorgulamadan kabul etme eğilimindedirler. Bu durum, insan hakları ve özgürlük konularındaki yetersizlikle birleştiğinde, toplum içinde huzursuzluk yaratır ve bireylerin kendi kimliklerine yabancılaşmasına neden olabilir.

Rauf Tamer’in, “*Bilinçlenmek*” başlıklı yazısında “*Sağcı olmadığı halde sağcı gibi, solcu olmadığı halde solcu gibi gözüken sahtekârları pek güzel teşhis eder*” demiştir. Halkın bilinçlenmesi durumunda halk politikacıların sözlerini sorgulayan ve faaliyetlerine odaklanan

insan sayısında artış olacağı vurgusunu yapmıştır (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 48-49).

İnsanlar, yöneticilerden farklı seslere ve düşüncelere kulak verebilen, baskılara aldırış etmeyen bir siyasî tavır sergilemelerini beklerler. Özellikle körü körüne bağlı olan insanlar, anlamayı ve anlaşılmayı beklerler. Bu nedenle, siyasîlerin en çok üzerine oynadığı durumlardan biri, insanların özgürce yaşamlarını sürdürme fikrine duydukları kayıtsızlıktır.

“*Ne Çekiniyorsunuz*” başlıklı yazısında sol görüşü savunan kesimin kendilerini tanıtırken halkın ve ezilenin yanında olduklarını dile getirdiğinden bahsetmiştir. Bunun yanı sıra sol görüşlü insanlar kendileri için adalet duygusu yüksek insanlar olduklarını vurgularken, sol görüşe sahip olmayan tüm insanları topluma tanıtırken bu insancıl duygulardan yoksunmuş algısı yarattıklarına değinmiştir. Aynı zamanda taraf oluştururken insanlara korku aşılayarak karşı çıkmalarına ve haklarını aramaların engel olmuş bastırılmış bir toplum yaratmaya çalıştıklarını vurgulamıştır (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 20-22).

Ülkede düşüncesini kendine amaç edinen, idealleri olan, inandıkları doğruları yücelten ve onların peşinden giden insanlara dava adamı denmiştir. Sağ ve sol olaylarının yaşandığı dönemde davası uğruna savaşı ve bu uğurda özgürlüklerinden vazgeçmeyi göze alan insanların varlığı oldukça fazladır. Rauf Tamer’in dava adamlarına karşı görüşü ne olursa olsun saygı duyduğunu ve o insanların bir duruşu olduğundan bahsetmiştir. Tamer’e göre böyle insanlar ile artık toplum içerisinde karşılaşmanın çok mümkün olmadığından “*İçerdekiler – Dışardakiler*” adlı yazısında değinmiştir. Yazıya göre sol kesimin kendi içerisinde parçalanması sonucu ülke zararına faaliyet yürütenlerin dışarıda serbest bir şekilde gezdiğinden fakat gerçek dava adamlarının ihanet ile suçlanıp hapiste yattığından yakınmıştır (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 94).

Ülkede sağ-sol arasında yaşanan kargaşalardan bir diğeri ise sağ görüşe sahip insanların, sol düşünceye yönelik tutumlarıdır. Sağ görüşe mensup kişiler, sol kesimi arada kalmışlara ve farklı fikirlere gözdağı vermekle suçlarlar. Rauf Tamer’in görüşüne göre, sağ kesim, kendi görüşlerine uymayanları dışlamak ve toplumdan dışlamak suretiyle toplumsal huzursuzluk ve kargaşaya yol açma eğilimindedir.

“*Merhaba Huzur*” adlı yazısında sol yumruk yapıp gezenlerin insanları kışkırttıklarından bahsetmektedir. Bu mesajı kimi zaman yazmış oldukları yazılar ile kimi zaman yapmış oldukları mitingler ve kimin zaman ise oynadıkları bir tiyatro oyunlarında sergilediklerini söylemiştir. Toplumda istenilerek yaratılmış olan bu ikiliğin insanlar için tehditkâr boyuta ulaştığından korku hissiyatı yarattığından bahsetmiştir. Bu kargaşa dolu ortamın sadece onların yönetimi ile son bulacağından bahsederken asıl huzursuzluk korkusu

aşılayan kişilerin huzursuzluğun ana nedeni olduğundan bahsetmektedir (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 16-17).

Bu kesintiye uğramış toplum yapısı, insanlarda bir aidiyet hissi uyandırmıştır. Bireyler ya ezilen ya da yükselen tarafın bir parçası olma arayışına girmişlerdir. Öne çıkanın ve güçlünün yanında yer almamak, emeklerinin boşa gideceği ve kabul edilmeyeceği korkusuyla hareket eden insanlar, istemeyerek de olsa karşıt görüşe sahip olanlarla bir araya gelmekten kaçınmayı tercih etmişlerdir.

Rauf Tamer'in "*Bizdendir*" adlı yazısında televizyona çıkan kişilerin eğer sol kesimi öven cümleler kuruyorsa siyasiler tarafından yıldızlarının parlatıldığından bahsetmektedir. Karşıt bir görüşü sergilemesi durumunda ise hak ettiği yerlere ulaşmadan geri plana atıldığından bahsetmiştir (Tamer, Solun Namusu, 1978, s. 105-106).

2.5. 1980 ile 1990 Yıllarında Türkiye’de Gazetecilik

1980’lerde basın çalışanları tek bir amaca hizmet ettikleri bilinci ile ortaya koyacakları ürün için gazetecilik alt bölümleri ve birimleriyle birlikte hareket etmişlerdir. Zaman içerisinde serbest ekonominin güç kazanması ve gelişen teknolojiyle birlikte 1980’ne kadar uygulanan gazetecilik anlayışı değişmiştir. Dünya genelinde teknolojinin hızla ilerlemiş olması sadece Türk basınında bir değişimin habercisi olmamıştır. Aynı zamanda bu gelişim başka ülkelerde de basın tarihi için bir reform demektir (Toktaş, 2010, s. 147 - 170).

Teknolojinin hızla ilerlemiş olması basın çalışanlarına, yeni teknikleri tanıma ve kullanma olanağı sağlamıştır. Bu teknikler sektör içerisinde ciddi yeniliklerin oluşmasına neden olmuştur. Kullanışlı ve zaman konusunda elverişli olan bu teknikler basın çalışanlarının ilgisini fazlasıyla çekmiş ve kullanmaya başlamışlardır (Toktaş, 2010, s. 147 - 170).

Ekonomik ve teknolojik değişimlerin medyaya yansısıyla birlikte politikacıların ve iş adamlarının sektör üzerindeki etkisi artmıştır. Bu durum, basın çalışanlarının iş yapış şekillerinde önemli değişikliklere neden olmuştur. Geleneksel yapılardan uzaklaşarak, hizmet odaklı yaklaşım yerine siyasete odaklanma eğilimi gösterilmiştir. Bu eğilim, sadece sektördeki çalışma şeklini değil, aynı zamanda çalışanlar arasındaki uyumu da etkilemektedir. Çalışanların etkilenmesiyle birlikte, üretilen içeriklerde de değişiklikler gözlemlenmektedir. Aynı zamanda, teknolojik ilerlemelerle birlikte hem fiziksel hem de fikri anlamda insan etkileşimine olan gereksinim azalmıştır.

Basın, diğer kuruluşlar arasında önemli bir endüstri olmasının nedenlerinden biri, bahsedilen herhangi bir sektörün iniş veya çıkışına etki edebilecek güce sahip olmasıdır.

Siyasîlerin bu sektöre gösterdiği önem, basın bu gücünün farkında olmasından kaynaklanmaktadır.

Basın çalışanları, 1980'lere kadar meslek hayatlarında daha etkin bir rol oynarlarken, yönetsel kaygılar, bürokrat ilgisi ve teknolojik gelişmelerle birlikte daha edilgen bir yapıya dönüşmüştür. Yeni haberleşme yöntemleri eskisine göre daha kolay hale gelmiştir. İnsana duyulan ihtiyacın azalması ve teknolojiye olan bağlılığın artmasıyla birlikte, teknolojiyi takip etme gerekliliği de artmıştır. Bu durum, sektörde rekabetin sürdürülmesi ve geri plana düşmemek için sermayenin önemini artırmıştır.

Basın sektöründeki bir diğer değişiklik ise eskiden milletin sesini duyurmaya hevesli ve istekli olan gazetecilerin sayısının oldukça fazla olmasıydı. Ancak günümüzde, sektörde sahip ve belirleyici olanın onayı olmadan bağımsız haber yapmak mümkün değildir. Bu durum, gerçek habercilikten uzak bir işleyişin egemen olmasına neden olmuştur.

Meslek hayatının başlarında olan basın çalışanları, umut dolu hedefler ve arzularla yola çıkmış olsalar da sindirilmeleri çok uzun sürmemiştir. Üretmeye istekli olan bu insanların önleri kesilmiştir. Gazetecilik sektörü artık sorunları görmezden gelmek istemeyenlerle birlikte meslek hayatını tehlikeye atmak istemeyenler arasında bölünmüş durumdadır. Bu durum, başkaları tarafından belirlenen sınırlar içinde çalışanlarla dolu bir sektör ortamına neden olmuştur.

Sektöre dışardan müdahalenin artması, yükselmek için muhbirlik yapanların varlığı, zorbalık yapan yöneticiler, emek ve doğruluk değerlerinin göz ardı edilmesi ve emir-komuta mantığına dayalı bir yönetim anlayışı, çalışanların duruşunu bozmuştur. Bu faktörlerin etkisiyle sektördeki olumsuzluklar artmıştır.

Çalışma hayatındaki tarafsızlık ve özgürlük algısını yitirmiş olan basın çalışanları, entelektüel kimliklerini kaybetmişlerdir. Paranın etkisiyle doğruluklarından ödün vermeye zorlanmaları, itibarlarının giderek azalmasına neden olmuştur. Bu yaklaşım, mesleki deformasyona yol açmıştır. Bu durum, geçmişi ve geleceği görmüş olan basın mensuplarının direnişin ve sindirilmenin en ağırını yaşamalarına sebep olmuştur.

Gazetecilik mesleği artık ticari bir boyuta ulaşmıştır. Medya, yöneticilerin ve siyasîlerin menfaatlerini gözetmeye başlamıştır. Hevesli, meraklı ve işinin ehli olan gazeteciler değer kaybına uğramışlardır. Yanlış çalışma şekillerine karşı tutumları, zamanla gazeteciliğin doğasının bir parçası olduğunu düşünmelerine neden olmuştur. Bu düşünce ve davranış biçimi, profesyonellik olarak algılanmaya başlamıştır. İşverenler ve siyasîlerin memnuniyeti, temel hedef haline gelmiştir. Bu durum, yandaş medya terimlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Gazetenin veya kanalın sahibinin kim olduğunu bilmek, haber içeriklerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Halk, gerçeği arayan ve gerçeğin peşinde olan gazetecilere duydukları özlemi ifade etmiştir. Bu durum, gerçekleri arama ve takip etme konusunda gazeteciliğe olan ilginin ve talebin arttığını göstermektedir. Ancak, bu durumu fırsata çevirmek isteyenlerin varlığına rağmen, korku ve güç baskısı ön plana çıkmıştır.

İdeal bir gazetecilik, kimsenin etkisi altına girmeden ülke gündemini belirleyen ve doğruyu arayan bir meslek olarak algılanmıştır. Ancak, çalışanlar arasında sadece bir geçim kaynağı olarak görülmüşlerdir. Bu nedenle, meslek çalışanları iş kaybına neden olabilecek herhangi bir davranıştan kaçınma eğiliminde olmuşlardır.

Kamuoyunda derinlemesine hissedilen bir hoşnutsuzluk olmasına rağmen, bastırılmış ve zor durumda bırakılmış bir meslek grubu olduğunun farkında olan bireyler mevcuttur. İş hayatına girişleri de oldukça zorlu olmuştur. Bu nedenle, mesleki yetkinliklerine hâkim olmaları beklenmiş, pek çok soruya doğru cevap verme gerekliliği olan mülakatlardan geçmişler ve güçlü referanslara ihtiyaç duyulmuştur. İşe alındıktan sonra da sözlerine itaat etmeleri beklenmiştir. Bu sebeplerden ötürü, ciddi psikolojik mücadelelerin yaşandığı meslek grupları arasında yerlerini almışlardır.

1980 öncesinde basın çalışanları, insanların arasında haberin peşinde koşmuşlar ve bazen olayların tam ortasında, vatandaşlarla birlikte yaşananları gözlemlemişlerdir. Ancak 1980 sonrasında, meslek mensupları daha çok masa başında ihbarlarla iş yapmaya başlamışlardır. Bu durum, gazeteciliğin gerektirdiği ilkeler ve kuralların değişmesine neden olmuş ve meslekte biçimsizlik ve bozulmalar başlamıştır.

Bir kurumun veya ofisin içinde mesleğini icra eden çalışanların karşılaştığı insan sayısı oldukça sınırlıdır. Bu durum, dış dünyaya olan etkileşimin az olduğu anlamına gelir ve ortaya atılan fikirlerin benzerlik göstermesi ile sonuçlanmaktadır. Gazetecilerin yazdığı yazılar ve savundukları fikirler incelendiğinde, birbirlerine benzerlik taşıdığı ve tek bir kaynaktan çıkmış gibi bir izlenim uyandırdığı görülür.

Habercilik sadece siyasîlerin veya sanatçıların haberlerini yapmakla kalmaz, aynı zamanda halkın yaşamına dâhil olmayı amaçlar. Bu, insanların memnuniyetlerini ve sıkıntılarını dile getirerek, onların hayatlarına dokunmayı ve gözlemlemeyi içerir. Dış dünyanın atmosferini soluyan, toplumla iç içe olan ve vatandaşların yaşantısına temas edebilen çalışanların varlığı, gazetecilik mesleğinde farkındalığın ve bilincin yüksek olduğunu gösterir. Ancak, ofis ortamı çalışanları toplumdan soyutlanmaktadır. Bu durum haberciliğin en temel araçlarından olan anlama ve anlatma yetisinde azalmalara sebebiyet vermektedir.

Teknolojinin basın dünyasında önemli bir yer edinmesinin hem olumlu hem de olumsuz yönleri bulunmaktadır. Teknolojik gelişmelerin en büyük avantajlarından biri, diğer sektörlerde olduğu gibi, zamandan tasarruf sağlamasıdır. Ancak, bu durumun yanı sıra, mesleki gelişim ve tecrübe geri plana itilmiş ve niteliksiz elemanlarla iş yürütülür hale gelmiştir.

Tecrübe alanındaki değişim, kadroların yapısında da köklü değişikliklere yol açmıştır. İş alanında aranan kriterler farklılık göstermeye başlamıştır. Bu farklılıklar arasında, hâkimiyetin başka ellere geçmesi de etkili olmuştur. Hâkimiyeti ele geçiren niteliksiz çalışanlar, mesleki alanda ustalaşmış olan bireyleri geri plana atmanın yanı sıra, yönetici pozisyonlarında da yerlerini almışlardır.

Bir diğer sorun, sunulan haberlerde betimleme ve kullanım alanlarının birbirinden kopuk olmasıdır. İş birliğinin olmadığı çalışma ortamları dağınıklara sebebiyet vermiştir. Önceden tecrübe odaklı çalışan sistemlerde iş birliği esas alınırken, 1980'lerin sonrasında projeler için beklenen beceriler önemini yitirmeye başlamıştır. Yeni sistemle birlikte, tecrübeden bağımsız olarak bedensel canlılık ve maddi kaygılar ön plana çıkmıştır. Bu durum, tecrübelerini kullanmadıkları için mesleğe yabancılaşan çalışanların sayısında önemli bir artışa neden olmuştur.

Çalışanlar üzerine kurulan baskı da tartışılması gereken önemli konular arasındadır. Farklılıklar, yenilikler, ortaya konulan ürün, niteliksiz iş gücü ve çalışma koşullarının değişmesiyle birlikte bazı çalışanların sırtına yüklenen iş yükü artmış ve kısıtlı zaman içerisinde yüksek verim beklenmiştir. Diğer yandan, bazı çalışanlar için ise tembellik artmış, değişken çalışma saatleri ve rahat çalışma ortamları sağlanmıştır. Bu tür bir ikilik, depresif bir çalışma ortamının oluşmasına neden olmuştur.

1980'li yıllarda basın çalışanlarının maaşları ciddi bir sorun haline gelmiştir. Çoğu zaman ağır koşullarda ve tehlikeli şartlarda çalışmış olmalarına rağmen, çalışanlar hak ettikleri maddi değeri görememişlerdir. Güvensiz çalışma ortamları ve yetersiz maaşlar, isteksiz çalışanlara ve verimsiz üretime yol açmıştır. İşletme şirketleri, bir noktadan sonra deneyim aramaktan ziyade, az emek, az maliyet ve yüksek iş verimliliği mantığına yönelmişlerdir. İşe almayı tercih ettikleri kişiler, işin uzmanı olmaktan ziyade, yeni mekanizmalara hâkim ve kontrol edilebilir nitelikte insanlardan oluşmuştur. Şüphesiz ki, gerçekleşen tüm bu değişimler mesleki uğraşa büyük ölçüde tesir etmiştir.

1980'li yıllarda, raportörler ve basın fotoğrafçıları değer kaybı yaşarken, idari kadrolarda yer alanlar önem kazanmıştır. Başka bir ifadeyle, yeni iletişim ortamı menfaate dayalı bir hal almıştır. Düşünsel çıkarlar söz konusu olduğunda ise, yazarlar aracılığıyla hedeflenen kitleye ulaşmayı amaçlamışlardır.

Gazetecilikte eskiden sadece kendi gibi düşünen insanlara hitap etme anlayışı hakimken, artık her düşünceye ulaşma isteğinde olan çalışanların sayısı artmıştır. Bu nedenle, basın dünyasında köşe yazarlığı gözde bir meslek haline gelmiştir. Bu değişimle birlikte, bu mesleği icra edenler arasında ideolojik kaygılar artmıştır. Yazdıkları yazılarla toplumun şekillenmesine katkıda bulunduklarını düşündüklerinden, kendi ideolojilerini koruma ve savunma eğiliminde olmuşlar, karşıt görüşte olanları ise yanlarına çekmeyi hedeflemişlerdir.

1980'li yıllarda halkın özellikle takip ettiği köşe yazarları önemli bir konuma sahip olmuştur. Düşüncelerini bu yazarlara göre şekillendiren insan sayısı önemli ölçüde artmıştır. Bu durumun bilincinde olan köşe yazarları, tembelleşen sistemin kendilerine sağladığı rahatlıktan sıyrılma zamanının geldiğini fark etmişlerdir. Habercilik tekniklerinin yanı sıra, sanat, ekonomi, tarih ve spor gibi birçok alanda da donanımlı olmaları gerektiğinin bilincine varmışlardır.

Avrupa'yı kendilerine örnek almaya başlayan yazarlar, yaptıkları işlerde ustalaşmayı hedeflemişlerdir. Ancak, karşılarındaki en büyük engel yine yönetici kadro olmuştur. Yöneticiler, çıkarlarıyla ters düşebilecek herhangi bir yazının yazılmasına izin vermemiş ve bu nedenle yazarlar geri adım atmak zorunda kalmışlardır.

Basın sektörünün karşılaştığı en büyük engel, gazetecilerin savunduklarının ve söylediklerinin aksini savunan bilimsel kuramlar, aydın kesimin yaklaşımları veya deneyimsiz ve bilgisiz insanların varlığı değil, asıl engel sistemin paraya dayalı işleyişi olmuştur.

Halk, yandaş olan basın çalışanlarından bıkmıştır ve işini düzgün yapan gerçek bir gazeteci arayışına girmiştir. Memur gibi çalışma saatlerine bağlı kalan ve mesleklerini tehlikeye düşürme korkusuyla hareket eden kişilerin itibarı zedelenmiştir. Okuyucular, medya mensuplarının herhangi bir etki altında kalmayan insanlardan oluşmasını istemiş ve bu yönde beklentiye girmişlerdir.

Basın sektöründe "*işinin ehli*" olarak tanımlanan ve ustalaşmış olarak görülen düşünce yapısı tamamen değişmiştir. Sektörde aranan nitelikler, yöneticilerin ve para kaynağının menfaatlerini ön planda tutan, şık ve bakımlı görünüşe sahip olan, yöneticilerin veya siyasîlerin istekleri doğrultusunda halka sunulacak mesajları belirleyen kişilerdir.

Rauf Tamer, televizyon sektörünün halk üzerindeki etkisi ve siyasîler için neden bu kadar önemli olduğu konusunda "*Örnekler*" adlı bir yazı kaleme almıştır. Yazıda, Türkiye Cumhuriyeti'nde siyasîlerin popülerlik dönemlerini geride bırakmalarına rağmen, eski seçmen kitlesini elinde tutamamış olsa bile, koltuk sevdalarından vazgeçmeme nedenini televizyoncuların onlara ekranlarda halen yer vermesinden kaynaklı olduğundan bahsetmiştir. Tamer, yazısında "*Bizde Türkiye'ye hükmeden siyasîler, kendilerini ebedi patron zannederler*"

ifadesini kullanarak düşüncelerini açık bir şekilde ifade etmiştir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 124).

Televizyonun evlere girmesiyle birlikte, gazetecilik eski popülaritesini kaybetmiş ve televizyona yerini bırakmıştır. İnsanlar, siyasetin, sporun ve toplumsal olayların takibini daha çok televizyondan yapmaya başlamışlardır. Bu durum, sektörün televizyona kaymasıyla birlikte çalışma alanlarında da bir değişikliğe yol açmıştır. Bu değişim, televizyon ve gazete çalışanları arasında ciddi maaş farklarına neden olmuştur. Bu durum, çalışanların beklentilerini değiştirerek, maddi gelirin daha yüksek olduğu televizyon sektörüne yönelmelerine yol açmıştır.

Gazetecilik mesleğini gözden düşüren bir diğer faktör ise üniversiteyi yeni bitirmiş ve iş arayışında olan kişilerin televizyon dünyasında yer bulamamalarıdır. Bu durum, sektörün ilk yıllarında emeklerine karşılık hiçbir ödeme almayan gazete çalışanlarının mağduriyetine yol açmıştır. Başlangıçta bu durum, sektör normları olarak kabul edilse de vaat edilen süre sonunda işten çıkarılmaları birçok gencin mağduriyetine neden olmuştur.

1980'li yıllarda, gazete çalışanları ile televizyon çalışanları arasında belirgin bir ayrım gözlemlenmiştir. Her ne kadar aynı sektörde görev yapmış olsalar da farklı yönlerde ilerlemişlerdir

Rauf Tamer, “*Ayrıntılar*” adlı yazısında, Televizyon çalışanları ile yayın basın çalışanları arasında rekabet olduğundan bahsetmektedir. Bunun gereksiz bir rekabet olduğuna değinen Tamer, gazetelerde televizyonlara yer verildiğinden fakat aynı durumu televizyon sektörü çalışanlarının yapmadığından bahsetmektedir. Yazısında, “*Rakibimizi unutmuş, birbirimizle yarışıyoruz. Hatta birbirimizi yiyoruz*” şeklinde ifade etmiştir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 97).

Rauf Tamer, gazete çalışanları ve televizyon çalışanları arasında yaşanan gerilimi bir diğer yazısı olan “*Rekabet*” adını verdiği başlık altında yayınlamıştır. Yazısında “Böyle çetin bir rakibi kınamak, uygarlığı ve teknolojiyi ret ve inkâr anlamına gelir” cümlesini kurmuştur. Bu cümle ile Tamer, televizyonculuğun yayılmasına karşı çıkmadığını bu aynı zamanda teknolojiye karşı çıkmak ile eşdeğer olduğunu söylerken gazeteciliği yabana atmamalarını gerektiğini ise “*Biz içerden, başkaları dışardan baltaladığı halde 3 milyon tirajımız var*” bu cümleler ile ifade etmiştir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 99).

Televizyon dünyasının parlaklığı, medya sektörünü büyük ölçüde etkisi altına almıştır. Bu etki, gazetecilik ve dergicilik gibi alanlardan televizyona hızlı bir geçişi beraberinde getirmiştir. Bu değişim, sadece mezunlar, yatırımcılar, reklamcılar ve medya sektöründe deneyimli kişilerin ilgisini çekmekle kalmamış, aynı zamanda halk arasında da büyük bir ilgi

uyandırmıştır. Halkın bu ilgisi ve yönelimi, sektöre olan yatırımların artmasına ve basılı yayınlara olan ilginin azalmasına neden olmuştur.

Rauf Tamer, “*Battı Balık*” adlı yazısında gazetelerin artık haber ve makale yazmak yerine reklam köşesi olmaya başladığından yakınmıştır. Yazısında “*Gazeteler, televizyonun sadece reklam ve tanıtma şubesi olarak kalsın efendim*” diyerek sitem etmiştir. Bununla birlikte insanların yazılı basına olan ilgisindeki azalmayı eleştirmiştir. Ayrıca gazeteler ile televizyon kıyası yapmış olup sektörde vefalı gazetecilerin varlığından bahsetmiştir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 99-100).

Televizyonculuk, alkışların yükseldiği, ülke sorunlarının dile getirildiği, siyaseti şekillendiren habercilerden ve sanatçılardan oluşan geniş kesimlerin bir araya geldiği bir sektör haline gelmiştir. Bu alanda, hemen her kesimden insanın bir araya gelerek kalabalıklaştığı bir iş kolu oluşmuştur. Artık, gazeteciliğin gördüğü itibarın bir kısmı televizyonculuğa yönelmiştir.

Rauf Tamer’in “*Nasıl Oturduk*” başlıklı yazısında “*Eskiden hükümetler indirtebiliyor, üniversite gençliğini yönlendirebiliyorduk*” diyerek eski zamanlarda gazetecilik mesleğinin çok değerli olduğunu vurgulamıştır. Bu meslek mensubu kişilerin eskiden toplum içerisinde düşünce ve görüşlerine önem verildiği bu nedenle topluma ve siyasete yön verdiğinden bahsederken artık etkisiz olduklarından duyduğu acıyı dile getirdiği yazısıdır (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 79-81).

Bu değişim bazıları için fırsatlar sunarken diğerleri için ise tam bir belirsizlik dönemi olmuştur. Yeni girişimler ve uyum süreçleri yaşanırken, birçok kişi bildiklerini unutmuş ve eski düzene dönme umuduyla hareket etmiştir. Ancak geri dönüşler sonrasında tecrübelerine yabancı kalmışlardır. Bu olumsuz süreç, gazetecilik sektörünün zaten gerisinde kalmış olan televizyonculuk sektörü için bir adım daha geri gitmeye yol açmıştır.

Sektördeki bir diğer önemli nokta ise itibar ve ün sahibi olma arzusudur. Bu nedenle, toplumun değerlerini yansıtan içerikler ve yazılar üretmeye gayret edilmiştir. Ancak, yöneticilerin ve halkın takdirini kazanma hedefi, gerçek haberi değil istenilen haberi sunma eğilimine neden olmuştur. Bu sosyal memnuniyet, öncelikli hale gelmiştir ve hedef olarak algılanmış, memnuniyet ve doyum elde edilmesi amaçlanmıştır.

Gazete ve dergi alanlarında maaşların yetersizliği ve işsizlik artışı, birçok kişinin televizyon sektörüne yönelmesine neden olmuştur. Bu durumda, bazı çalışanlar maaş artışı beklentisi içine girerken, diğerleri güvenli alanlarında kalmayı tercih etmiştir. Bu süreçte, yöneticilerin güvenini kazanmaya odaklanmış olan çalışanlar arasında bir rekabet ortaya çıkmıştır.

Gazeteciler, siyasîler, iş adamları ve yöneticiler arasında sıkışıp kalmış ve her birinin memnuniyetini sağlama çabası içinde olmuşlardır. Bu çabalarda hukuksal süreçlere bulaşmamaya dikkat edilmiştir. Kaygı ve korkuların etkisiyle itaat etmeyi tercih etmişler ve istek ve arzularının önemi azalmıştır. Sonuç olarak, ortaya konulan ürünlerin arzulanı değil, düzenin dayattığı şekilde olmasına odaklanılmıştır.

Televizyon çalışanlarının durumu, gazete çalışanlarının durumunun tam tersi olarak değerlendirilebilir. Televizyon çalışanları, kendilerini basın dünyasının birinci sınıf insanı olarak görmeye başlamıştır. Bu mesleki ayrılık sadece yönetici sınıfın hamlelerinden kaynaklanmamış, aynı zamanda çalışma ortamları ve muhatap oldukları kişilerden de ileri gelmiştir. Siyasîler, sanatçılar ve sporcularla röportaj yaparken uygun mekanlar seçmişlerdir. Tanınmış bir televizyoncu, şöhret ve para kazandıkça artık basına hizmet eden çalışan statüsünden sıyrılmış ve kendisini bağlantı kurduğu insanlarla eşdeğer görmeye başlamıştır.

Basın çalışanları, iş kaybı tehdidi altında ağır ve sıkı bir çalışma düzeni içerisindeyler. Aynı zamanda, rekabet içinde oldukları diğer medya kuruluşlarının ürünlerini geçmeyi hedefledikleri için zaten yorucu ve düşük maliyetli olan çalışma düzenlerine bir de rekabet eklenmiştir.

İdareciler arasında bireysellik önem kazandığı için, kendi ve gazetelerinin tirajı halk ve siyasîler tarafından ilgiyle karşılanırken, alt kademedeki çalışanlara gerekli değer verilmemektedir. Bu tutum, zamanla bazı çalışanların işlerinin, bazı çalışanların ise zihinsel olarak yıpranmasıyla sonuçlanmıştır.

Genel olarak, 1980'lerde televizyon ile gazete arasında bir rekabet olduğu gözlemlenir. Bu dönemde siyasîler, gazetelerden biraz uzaklaşarak dikkatlerini televizyona yönlendirmişlerdir. Basın, öncelikle yöneticileri ve siyasîleri memnun etmeyi amaçlamıştır. Sonuç olarak, ortaya çıkan içerik, çıkarlara hizmet eden bir nitelik kazanmıştır. Bu gelişmeler, televizyonculuk mesleği için yükselişi işaret ederken, gazetecilik mesleği için ters bir seyir izlemiştir.

2.6. 1980'li Yıllarda Ülkenin Genel Durumu

Ülkeler, genellikle yönetici sınıfın ideolojik tercihlerine dayalı olarak uygulanan politikalar tarafından şekillendirilir. Bazen isteyerek bazen de istemeyerek, çoğunluk tarafından seçilmiş olan siyasî parti veya liderin politikaları altında yaşamlarını sürdürürler. Yeni bir hükümetin veya aynı ideolojiye sahip farklı bir liderin göreve gelmesi, devam eden

bir yönetim sürecine işaret eder. Bu durum, mevcut yönetim modelinin devamını sağlayan yeni bir yönetim deneyimi anlamına gelir.

Politik açıdan bu değişim süreci her zaman ülke yararına olmayabilir; bazen mevcut hükümetten bıkan halk, sorgulamadan yeni bir değişime yönelirken bazen de ailede edinilen siyasî düşüncüyü sorgulamadan kabul eder ve devam ettirir. Sorgulamadan ve araştırmadan süregelen bu tükenmişlik, genellikle olumsuz sonuçlara yol açmaktadır.

Toplumda gerileme hissi bazen eğitimle, bazen teknolojiyle ve bazen de gelişmiş ülkelerin politikalarının incelenmesiyle anlaşılmaktadır. Kendi ülkeleri ile karşılaştırma yapan halk, kısıtlı imkanlar ve teşviklerin farkına varmaktadır. Bu umutsuz durumdan kurtulmak için bazen yönetici sınıfını, bazen yönetim biçimini veya yönetim politikalarını değiştirerek çözüm arayışına girebilmektedir.

2.7. 1980 ile 1990 Yılları Arasında Türkiye’de Yaşanan Siyasal Gelişmeler ve Rauf Tamer’in Değerlendirmeleri

Ülkede yaşanan siyasal hukuksal ekonomik ve eğitim alanlarındaki gelişmeler doğrudan halkı ilgilendirmektedir. Bu gelişmelerin olumlu ya da olumsuz boyutları halkın memnuniyetine ya da halkın iktidara karşı tepkisine yol açmaktadır. Seçilmiş olan siyasî iktidarın karakteri ile Düşüngüsel yapısı bağlantılı olmuştur. Bu bağlantı ülke adına yaptığı çalışmalara yansıdığı gibi aynı zamanda kendisine karşıt düşünce sergileyen kişilere karşı engellemelere yasaklara ve cezalara da yansımaktadır. Böylelikle gelen tüm siyasî partiler ideolojik açıdan düşünceleri doğrultusunda hitap etmiş, çalışmalarda bulunmuş ve yine ona göre sınırlamalar getirmiştir (Küçük, 2019, s. 20-45).

1980’den 1990’na kadar uzanan ülkeyi etkilemiş olup Rauf Tamer’in gazete köşelerindeki yazılarına ve kitaplarına da konu olan önemli siyasal olaylar aşağıda sıralanmaktadır (Küçük, 2019, s. 20-45).

- 24 Ocak Kararları
- 12 Eylül Rejimi
- 1982 Anayasası
- Özal Suikastı
- Türkiye’de Sosyal ve Siyasal Değişim: 1980 ve Sonrası

2.7.1. 24 Ocak Kararları

Türkiye'deki ekonomik yapı incelendiğinde, ekonomik buhranın kökeninin 1970'li yıllara dayandığı görülmektedir. Yom Kippur Savaşı'nın ardından, mal alım-satımı kesintiye uğramış ve petrolün aşırı miktarda satışa sunulmasıyla ülke ekonomisi ciddi şekilde sarsılmış ve çökmüştür. Bu süreçte, esnaf ve üreticiler ham madde alımında zorluklarla karşılaşmışlardır. Bu zorluklar, fiyat alım-satımlarına yansımıştır ve fiyatlardaki artış ekonominin darboğaza girmesine neden olmuştur.

Ekonomik buhrana ek olarak, ülke içinde yaşanan ve can kaybıyla sonuçlanan terör saldırıları da artmıştır. Halk, ekonomik sıkıntılarla birlikte terörle mücadele etmek zorunda kalmış ve bu durum mental olarak çöküntü ve umutsuzluğa neden olmuştur. Ortak yönetim gücünün çekilmesiyle yeni bir seçime gidilmiş ve Süleyman Demirel liderliğindeki hükümet kurulmuştur. Bu hükümet, ülkenin ekonomik darboğazdan çıkması için önemli olduğunu düşündüğü 24 Ocak Kararlarını duyurmuştur.

Süleyman Demirel'in aldığı kararlar, kullandığı dil ve iş birliği yaptığı kişiler göz önüne alındığında, sağ görüşe yakın olduğu anlaşılmaktadır. Benzer şekilde sağ görüşe sahip olan Turgut Özal'ı başbakan yardımcısı olarak atamıştır. Özal tarafından hazırlanan 24 Ocak Kararlarıyla birlikte, karma ekonomik modele son verilmiş ve serbest piyasa ekonomisi dönemi başlamıştır.

1950'li yıllardan beri benimsenen karma ekonomik modelden vazgeçilmiş ve bu modelin tüm temel prensipleri göz ardı edilmiştir. Bu şekilde yeni bir ekonomik modelin benimsenmesi amaçlanmıştır. 24 Ocak Kararları'ndan sonra dışa açılma politikası izlenmiştir. Bu politikanın hedefi, dünya pazarında yer edinmek ve uluslararası ekonomik rekabetin bir parçası haline gelmektir. Bu sayede dış satım engelleri kaldırılmış ve önü açılmıştır. İç ve dış ticaret arasındaki dengesizliği gidermek için dışa yönelik teşvikler artırılmış ve dışa açılma politikası desteklenmiştir.

Ülkede iç pazarı destekleyecek kaynaklar yerine ihracata yönlendirilmiştir. Bu, iç pazarı sınırlayarak ve baskılayarak ihracatı artırmayı amaçlamıştır. Ancak, dengesiz bir şekilde uygulandığında, bir tarafın çöküşüyle diğerinin kalkınması politikası kamuoyunda tepkiye neden olabilir.

24 Ocak Kararları'yla birlikte hedeflenen bir diğer amaç, ülkenin resmi para biriminin değerinin düşürülerek dış alımın azaltılması ve dış satım hacminin artırılmasıydı. Bu sayede dışarıya karşı yapılacak ödemelerde açık olmayacaktı ya da azalacaktı. Bu kararlar alınırken ve uygulanırken bu yönde bir beklenti bulunmaktaydı.

24 Ocak Kararları'nın Süleyman Demirel'in kabinesi ve Turgut Özal tarafından hayata geçirilmesi pek de mümkün değildi çünkü ülke ekonomik açıdan ani bir değişime girmiş ve bu yeni duruma uyum sağlamakta zorlanmıştı. Ayrıca, içinde bulunulan ortamda hareket kabiliyetinde sıkıntılar yaşanmıştı. Ülke içinde karmaşa hâkimdi ve siyasî alanda da yalnızlaşma yaşanmıştı. Bu nedenlerle, oturmuş bir düzenin olmaması ve üzerine yenilik yapma çabaları, alınan kararların doğru işleyememesine neden olmuştur.

24 Ocak kararlarına tepki gösteren bir diğer kesim ise üretimin kalbi olan köylü sınıfıydı. Bu tepkinin temel nedeni, millî hasıladan kendilerine ayrılan payın azaltılmasıydı. Proletarya kesiminin mağduriyetleri karşısında sessiz kalmaları ve bu mağduriyetleri ifade edebilecekleri her türlü platformdan uzak tutulmaları talep ediliyordu. Bu amaçla, sosyal ve hukuk devletin gerektirdiği tüm haklardan muaf tutulmaları gerektiği savunuluyordu. Demokrasinin hüküm sürdüğü bir ülkede hakların bu şekilde baskılanması, 12 Eylül Askerî Darbesi'nin gerçekleşmesine zemin hazırlamıştır.

2.7.2. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi

Türkiye'nin siyasî, iktisadî, eğitim ve sosyal alanlarında bir ilerleme olmaması ve sürekli yerinde sayması orduya yönetime dâhil olması düşüncesi uyandırmıştır. Bunun üzerine yönetici sınıf olan dönemin Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e askeriye den ikaz niteliğinde mektup gelmiştir. Bu gelişmeler yaşanırken aynı zamanda cumhurbaşkanlığı seçimi yaklaşmıştır. Seçimlerde bir sonuca varılamaması yinelenen döngü içerisine girmiş olmaları orduyu daha çok rahatsız etmiş ve müdahale fikrine daha sıcak bakmaya başlamışlardır (Keskin & Gülsemin, 2020, s. 703-724).

Necmettin Erbakan'ın milli bayramlara katılmaması, toplantı ve konuşmacı olarak katıldığı Kudüs miting sloganı, yönelttiği istizahlar ordunun dikkatini fazlası ile çekmiş ve artık darbenin gerçekleşmesi kaçınılmazdır (Keskin & Gülsemin, 2020, s. 703-724).

Bu yaşananlardan sonra ülkenin ulusal kanalından darbe gerçekleştirildiği duyurulmuştur. Kenan Evren;

Silahlı kuvvetler, aziz Türk milletinin hakkı olan refah ve mutluluğu vatan ve milletin bütünlüğü ve gittikçe etkisi azaltılmaya çalışılan Atatürk ilkelerine yeniden güç ve işlerlik kazandırmak kendi kendini kontrol edemeyen demokrasiyi sağlam temeller üzerine oturtmak kaybolan devlet otoritesini yeniden tesis etmek için yönetime el koymak zorunda kalmıştır.

kısa konuşması ile darbe gerekçelerini ortaya koymuştur (T.C. Resmi Gazete, 1920).

Darbe sonrası, hükümet kurucusu ve Alparslan Türkeş'in dışında parti liderleri, gözleme altına alınmak üzere Gelibolu'daki Hamzakoy Askerî Kampı ve İzmir'deki Kösten

Adası'na gönderileceklerini dair bir mektup almışlardır. Alparslan Türkeş'in darbeyi gerçekleştiren ordu ile siyasî fikirlerinin zıt olması sebebi ile saklanması sonucu gözaltına alınması mümkün olmamıştır. Darbe sonucu kurulmuş olan tüm partiler fes edilmiş olup mal varlıkları ülkeye yarar sağlaması amacı ile haczedilerek devletin maliyesine aktarılmıştır (Keskin & Gülsemin, 2020, s. 703-724).

Rauf Tamer'in "*Sandık*" adlı yazısında 12 Eylül Darbesi'nin basına yansımından bahsetmiştir. Yazısında "*Kapatılan gazeteler ve mahkûm edilen gazeteciler, bir çırpıda sayılamayacak kadar çok*" diyerek 12 Eylül döneminin sektöre yansımaları bu ifadelerle anlatmıştır. Siyasî partiler ile aynı kaderi yaşadıklarını dile getirmiştir. Tamer, partilerin kapatıldığı gibi aynı şekilde birçok basın yayın organının da bu sona mahkûm edildiği ve basın çalışanlarının işsizlik ile sınındığından bahsetmiştir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 152-153).

Darbe sonrasında, Yeniden Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu gibi örgütlerin etkinliklerine yasak getirilmiştir. Ayrıca, kapsamlı araştırmaların devam ettiği süreçte özgürlük kısıtlamaları ve mülkiyete el koyma işlemleri gerçekleştirilmiştir. Bazı siyasîlerin, taraftar toplama veya siyasî yetersizlikleri kanıtlama amacıyla iç karışıklığa neden olan teröre destek verdiği düşüncesi, bu tür alıkoyma ve kısıtlamalarla birlikte yaygınlaşmıştır. Bu önlemlerin temel nedeni, terör oranındaki düşüşü sağlamak için alınan tedbirlerdir.

Rauf Tamer'in "*Akılda Kalan*" adlı yazısında 12 Eylül'den bahsetmiştir. "*Partilerin kapatılması, parlamentonun feshi, tehditli bir hayatın da tüm ayrıntıları, herhalde kafamızdadır.*" demiş ve eklemiştir: "*6 yıl 7 yıl süren davaların ayıbına ne dersiniz*". Rauf Tamer'in vurgulamaya çalıştığı 1980'li yıllar denildiği zaman insanların aklına gelen ilk şeyin 12 Eylül Askerî Darbesi ve hemen sonrası yaşanan gelişmeler olmasıdır. Darbe yapıldıktan sonra tutuklanması gereken insanların tutuklanmadığı bunun yanı sıra haksız yere içeri alınan kişi sayısının oldukça fazla olması ve yargılama süreçlerinin olması gerekenden daha uzun sürdüğünden bahsetmektedir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 152).

Darbe sonrasında Turgut Özal, hazırladığı ekonomik planın ülkenin faydasına olacağını ve bu planı uygulayarak başarılı olabileceğini ifade etmiştir. Ülkenin içinde bulunduğu bunalımın derinliği göz önüne alındığında, daha kötü bir durumun önüne geçmek için Özal'a bu planı uygulama yetkisi verilmiştir. Bu karar, ülkenin ekonomik krizle mücadele etme ve toparlanma sürecine katkı sağlamak amacıyla alınmıştır.

12 Eylül Darbesi'nin gerçekleşmesinde 1961 Anayasası'nın etkisi olduğu düşüncesi oldukça yaygındı. Bu nedenle, yeni bir anayasanın gerekliliği konusunda sık sık vurgular yapılmaktaydı. Ülkenin içinde bulunduğu bunalımın çözümü için, ülke ihtiyaçlarına uygun bir

anayasa hazırlanması umuduyla hareket ediliyordu. Bu yeni anayasanın, toplumsal uzlaşmayı sağlayacak ve ülkenin istikrarını güvence altına alacak şekilde oluşturulması hedefleniyordu.

Ülke genelinde darbe gerçekleştiğinde, darbe yapılan hükümete karşı olanlarla aynı görüşte olanlar dahi endişe duyarlar. Darbe sonrasında kısıtlamaların getirilmesi kaçınılmazdır. Darbeye sebep olan görüşe karşı olanların da sesi kesilir. Tekelleşme eğilimleri artar. Yönetimden memnuniyetsizlik durumunda, demokratik yollarla çözüm aramayı tercih eden insanların sayısı oldukça fazladır.

Rauf Tamer'in "*Birkaç Çizgi*" başlıklı yazısında 12 Eylül Darbesinin gerçekleşmesine karşı duyduğu üzüntüyü dile getirmiştir. Tamer, kendi ile tamamen zıt fikirli insanların bile yönetsel olarak başa gelişini kabul edebileceği fakat darbeyi bir türlü sindiremediğini anlatmaktadır (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 46-48).

Rauf Tamer, halkın darbeye karşı gerekli tepkiyi vermesi durumunda darbeyi gerçekleştiremeyeceklerine olan inancı oldukça kuvvetli olmuştur. "*Mitting*" başlıklı yazısında "*Aklımın almadığı, bu kadar kararlı bir millet nasıl oldu da sonunda demokrasiye sahip çıkamadı ve 12 Eylül müdahalesine muhatap bırakıldı. Galiba müsebbipleri de başka...*" demiştir. 1977 yılında Ecevit'e karşı yapılacak olan suikast girişiminden haberdar olan halkın sokağa dökülüp 12 Eylül'de ses çıkarmamalarını taraf olmak ile hatta daha ilerisi bu darbenin asıl sorumluları olmak ile suçladığı yazısıdır (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 10-11).

2.7.3. 1982 Anayasası

Anayasa'yı hazırlayan Danışma Meclisi halkın fikirleri ve görüşünü almak için anayasayı oylamaya çıkarmıştır. Yapılan referanduma 20.738.077 kişi katılmış. Kullanılan oyların 18.908.732 oy geçerli sayılmıştır. Katılımda 17.246.146 kişi evet derken 1.619.476 kişi hayır demiştir (1982 Anayasa Referandumunu Sonuçları, 2024).

Rauf Tamer'in "*Dün Bugün Yarın*" başlıklı yazısında 1982 referandumu hakkında insanların bilinçsiz bir şekilde oy kullandığından bahsetmiştir. Yazısında siyasî yasaklar net bir şekilde açıklansaydı "*Kimin neye evet, neye hayır dediği, daha iyi anlaşılırdı*" diyerek insanların referandum hakkında bilgi sahibi olmadıklarının ve yeterli derecede aydınlatılma yapılmadığından bahsetmektedir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 85).

Rauf Tamer'in "*Mesajlar*" başlıklı yazısında "*1982 referandumunda yazılmış, çizilmiş, kirletilmiş yahut karalanmış oy pusulaları da geçerliydi*" yazmıştır. Tamer Referandumda geçersiz sayılması gereken oylar da hile yapıldığından ve geçersiz olan birçok oyun evet olarak kabul edildiğinden bahsetmektedir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 87).

Rauf Tamer'in "*Çeyrek Kala*" başlıklı yazısında 1982 referandumu öncesinde Köln'de çıkan ayaklanmalardan ve Galatasaray maçında açılan pankartlardan bahsetmektedir. Yazısında "*Köln'de konsoloslüğümüzü bölücüler bastı.*" demiş ve eklemiştir. "*Anayasa'ya hayır*" diye afiş binanın ön cephesine asıldı. Bu açılan pankartların ve yaşanan gelişmelerin bazı insanlarda algı yaratacağı düşüncesine sahip olan Tamer, yazısına ayrıca eklemiştir: "*Anayasa'da ret oyu kullanacak olan insanlarımız şöyle düşündü: Ben bu bölücüler ile aynı safta mıyım?*" Tamer'e göre insanlar bu gerekçe ile referanduma evet demiştir. Ayrıca, "*Referanduma 5 gün kala, Köln'de konsoloslüğümüzü bölücüler bastı*" cümlesinde Tamer, bu zamanlamanın manidar olduğunu vurgulamak istemiştir (Tamer, Pazar Kahvesi, 1991, s. 85-87).

1982 Anayasası'nın kabulüyle birlikte siyasî parti faaliyetlerinde ve sivil toplum hizmetlerinde kısıtlamalar getirilmiştir. Devlet yönetiminde söz sahibi olacak kişilerin sorumlulukları artmıştır. Anayasa öncesi siyasette etkin olan parti kurucuları ve üyelerine siyaset yapma yasağı getirilmiştir. Kamuda hizmet veren kişilerin siyasete karışması yasaklanmıştır. Üniversite öğrencilerinin siyasete müdahale etmelerinin, sol-sağ çatışmalarının ve ayaklanmalarının anayasa ile engellenmesi hedeflenmiştir.

1982 Anayasası eğitim alanlarında da değişikliğe gitmiştir. Din eğitimi müfredata zorunlu olarak eklemiştir. Bunun nedeni ise azınlıkların benimsedikleri inançlar ve aynı zamanda heterodoks İslam'ın dışında gerçekleşen inançların kendilerine karşı adaletsiz ve eşit olmayan bir tutum içerisinde olduklarını iddia etmelerinden ileri gelmektedir. Böylelikle kontrol altında dini eğitimi zorunlu kılmışlardır. Aynı zamanda buradaki bir diğer amaç açılacak olan dini kursların laik sisteme karşı sergiledikleri duruşun önüne geçmektir. Böylelikle herhangi bir tarikat ya da cemaatin kurdukları yeni sisteme dâhil olmadan kontrol edilmesi amaçlanmıştır (Erken, 2020, s. 237-263).

Sonuç olarak, Türkiye'nin toplumsal ve politik dokusu önemli ölçüde değişmiştir. Bu değişim sadece askerî müdahalenin sonucu olarak değerlendirilemez; aynı zamanda bu süreçte ülke vatandaşlarının, medya çalışanlarının ve siyasîlerin de etkili rolleri olmuştur.

2.7.4. Özal Suikastı

1988 yılında Kartal Demirağ tarafından Turgut Özal'ın yaralı bir şekilde kurtulması ile sonuçlanan olaydır. Dönemin Ankara Emniyet Müdürü Mehmet Ağar gerekli önlemleri aldıkları yönünde açıklama yapmıştır. ANAP Ankara Milletvekili Mehmet Taşar ise olayın gerçekleştiği salonda görevlilerin kalabalık konusunda yanılması ve parti kalabalığı olduğunu

düşündüklerinden dolayı kapıyı açtıklarını dile getirmiştir. Turgut Özal'ın güvenlik görevlisi ise partililerin karışması ile güvenlik tedbirleri konusunda sıkıntıya düştüğünü ve artık Özal'ı koruyacak denetimi o an için kaybettiği bilgisini vermiştir.

Kartal Demirağ'ın iki el ateş etmesi sonucu hedefinin bir tanesi Turgut Özal'ın eline isabet etmiştir. Bunun üzerine Turgut Özal'ın korumaları ise önlem amaçlı ateş açmaya başlamış ve bir kargaşa ortamı oluşmuştur. Doktoru Cengiz Arslan Özal'ın eline müdahale etmiştir. Turgut Özal müdahale sonrası kürsüye çıkıp konuşmasına kaldığı yerden devam etmiştir (32. Gün, 1988).

Özal suikastını gerçekleştiren Kartal Demirağ, 20 yıl sonra hapisten çıktıktan sonra Talat Atilla ile bir röportaj yapmıştır. Bu röportajda dikkat çeken bir başka nokta ise anılarını Rauf Tamer'e sattığını ifade etmesidir.

Rauf Tamer “*Ne Bitmez Şey*” başlığı altında ülkede Turgut Özal'a, Uğur Mumcu'ya, Çetin Emeç'e yönelik gerçekleştirilen suikastlar sonucu yeterli tedbirlerin alınmadığından ve gerçekleşen olayların çabuk sindirilip unutulduğundan bahsetmiştir. Yazısında “*Bir dava, bir inceleme, bir soruşturma “ucu nereye giderse gitsin, sonu kime varırsa varsın”* diye başlamışsa, “*biliniz ki sonu hiçbir yere varmayacak*” cümlesi ile umursamazlık ve ihmalkârlık giderek artan cinayetlerin önünü açacağına bu nedenle gerekli tedbirlerin alınması gerekliliğini vurgulamıştır (Tamer, Ne bitmez şey, 2009).

Rauf Tamer'in “*Yarın 24 Ocak*” başlıklı yazısında da yine yapılmış olan suikastların yeterli bir şekilde araştırılmadığından yakınmıştır. Gerekli tedbirler ve incelemeler yapılmadığından kaynaklı insanların suç işlemekten çekinmediğinden bahsetmiştir (Tamer, Yarın 24 Ocak, 2012).

2.8. 1990 Dönemi Türkiye’de Basın

1990’lı yıllarda basın ile alakalı en dikkat çekici unsur rekabet ortamının olmamasıdır. Böylelikle sektörde yeni olan işletmeler, kendilerinden daha eskilerin ya da daha güçlü olanların kontrolleri altına girmişlerdir. Kimi zaman ise sektör içerisinde barınmanın mümkün olmadığını anlayarak büyük işletmelere bağlanmış ya da tamamen çekilerek sektör ile ilişkisini kesmişlerdir. Bu durum otoriter bir yapının oluşmasına neden olmuştur.

1990’lı yıllarda tek bünyede işlerin yönetiliyor olması ve yenilikçi kesime fırsat verilmemesi aynı zamanda tüketici, okuyucu, kullanıcı gibi hizmet sunulan gruplar içinde olumsuzluk ifade etmektedir. Bu durum kişinin okuması veya izlemesi için başka alternatiflerinin olmaması ya da kısıtlı olması demektir. Tekelleşmenin getirdiği diğer büyük

problem ise rekabet ortamının olmamasıyla birlikte sektör içi yeniliklere kendilerini kapatıyor olmalarıdır. Yenilikleri takip etmeyen sektör bir yerden sonra kendi gelişimini de sonlandırmaktadır (Erdoğan İ. , 2007, s. 40).

1990'lı yıllarda basınla ilgili başka bir endişe verici durum, sendikalarla ilgilidir. Zor koşullarda çalışan basın emekçilerinin haklarını savunmaları ve mücadele etmeleri sendikalara üyeliğin yasaklanmasıyla engellenmiştir. Bu durum, basın çalışanları için ikinci kuşak haklardan olan sendika hakkını kullanmanın bir isyan olarak görülmesine neden olmuştur.

Ayrıca, 1990'ların önemli bir dikkat çeken yönü de yerel basınlar olmuştur. Tekelleşmenin arttığı bu dönemde yerel medya kuruluşlarının sektörde ayakta kalma çabaları genellikle sonuçsuz kalmıştır. Tekelleşmenin yanı sıra, düşük bütçeli olmaları da bu kuruluşları olumsuz etkilemiştir. Sınırlı bütçeleri, teknolojik gelişmelere ayak uydurmayı ve modern basın ürünlerine erişimi sınırlamıştır.

Ayrıca, 1990'larda yerel basını etkileyen bir diğer gelişme, ofset baskı tekniğinin kullanılmaya başlanmasıdır. Bu teknolojinin yaygınlaşması öncelikle küçük işletmelerde görülmüş olsa da zamanla bütçeyle doğru orantılı olarak yaygınlaşmıştır. Bu durum, maddi olanaklara sahip olan dergi ve gazetelerin üretim alanlarını genişletmelerini sağlamıştır. Ancak, küçük işletmeler ve yerel basına hizmet edenler, renkli baskıya erişimde zorluklar yaşamıştır, çünkü bu gelişmiş makinelerin maliyetleri yüksektir.

Televizyonun basın sektöründe yaygınlaşması, yerel basına olumsuz etkiler yapmıştır. Basılı yayınlara olan ilginin azalması, hatta baskı sayılarının düşmesi, büyük yayın organlarını olumsuz etkilediği gibi küçük ölçekli yayın yapanlar için de kriz anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, deneyimli gazetecilerin televizyon sektöründe ve büyük baskı sayısına sahip gazete ve dergilerde çalışma isteği, deneyimsiz kesimin iş yapmak zorunda kalmasına yol açmıştır. Bu durum, ürün kalitesine ve okuyucuya yansımıştır, küçük basın kuruluşlarının büyüme ve gelişme imkanlarını kısıtlamıştır.

Teknolojiye erişemeyenler, basın hayatında ilerleme kaydetmekte zorlanmışlardır. Haberleri zamanında ve etkili bir şekilde yayınlamakta güçlük çekmişlerdir. Bu durum, teknolojinin gelişimiyle birlikte basın sektöründe yaşanan ayrışmayı daha da derinleştirmiştir. Teknolojik altyapıya sahip olanlar daha geniş kitlelere ulaşabilirken, bu imkânlardan yoksun olanlar geriye düşmüş ve rekabet güçlerini kaybetmişlerdir. Bu nedenle, basın ve medya sektöründe teknolojiye yatırım yapmak ve teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmak, sektördeki başarı için kritik bir öneme sahiptir.

Basın mensuplarının teknolojiyi etkin bir şekilde kullanması, onları siyasî ve sanat dünyasında etkin bir konuma getirmiştir. Seslerini duyurmak için iletişim araçlarını aktif bir

şekilde kullanmaya başlamışlardır. Ayrıca, farklı sektörler kendi tanıtımlarını yapmak amacıyla basını kullanmış ve bu da basına çeşitli alanlardan yatırım ve destek gelmesini sağlamıştır.

1990'lı yıllarda, basın çalışanlarının teknolojiyi kullanmalarıyla birlikte gelir seviyelerinde artış gözlenmiştir. Bu durum, onları kendi alanlarının dışında da etkin hale getirmiştir, çeşitli sektörlerde tanıtım yapma imkânı bulmuşlardır. Bu süreçte, tanıtıma verilen önem artmış ve izleyici-okuyucu kitlesi de bu doğrultuda yönlendirilmiştir. Basın yoluyla zenginleşen kesim, diğer sektörlerde de adlarını duyurarak gelir kaynaklarını çeşitlendirmiş ve bu sayede gelir miktarlarını artırmıştır.

1990'lı yıllarda basın sektöründe belirli bir kesimin egemenliği artmış, diğer atılımcı kesimlerin önünde engeller oluşmuştur. Basının geniş kitlelere ulaşma imkânları daralırken, yerel ve mahalli basın afiş ve broşürlerle tanıtım yaparak kendine yer bulmaya çalışmıştır. Siyasîler, özellikle bu dönemde basınla yakın ilişkilere girerek, medyanın etki alanını fark etmiş ve idari kesimle ilişkilere girmiştir. Ancak, bu ilişkilerde medya sektörü genişleme ve büyüme hedeflerine odaklanırken, siyasî kesim taraftar toplama amacı gütmüştür.

Basın sektöründe farklı maaşlar alan çalışanların varlığı yaygınlaşmış, bu da ast-üst ilişkilerine neden olmuştur. Gazete ve dergi sahipleri, okuyuculardan gelen olumlu tepkiler doğrultusunda köşe yazarlarını tutmak için ciddi maaşlar ödemiş, hatta bazıları kitlesi olan köşe yazarlarını transfer etmiştir. Ancak, maaş konusundaki bu yetersizlikler ve sektörde yaşanan krizler, birçok basın çalışanının işsiz kalmasına veya düşük bütçeyle çalışmaya devam etmesine yol açmıştır. Özellikle 1990'ların başında yaşanan Körfez Krizi ve 1994'teki Nisan Krizi, sektördeki maddi zorlukları artırmış ve çalışanları umutsuz bir çalışma hayatına sürüklemiştir. Bu durum, sektördeki inanç ve saygının kaybolmasına, çalışanlar arasında bireysel çabalara yönelik bir atmosferin oluşmasına neden olmuştur.

2.9. 1990'lı Yıllarda Türkiye'de Gerçekleşen ve Rauf Tamer'in Yazılarına Konu Olan Siyasî Gelişmeler

Rauf Tamer'in 1990'lı yıllarda yoğunlaştığı ve özellikle üzerinde durduğu konular, Türkiye'nin siyasî tarihindeki hareketli gelişmelerle sıkı sıkıya bağlantılıdır. Bu dönemde terör olayları, faili meçhul ölümler, siyasî suikast girişimleri gibi çalkantılı olaylar yaşanmış; aynı zamanda ittifakların kurulması ve dağılması, seçimler ve ekonomide hızlı değişimler gibi konular da gündemi meşgul etmiştir. Rauf Tamer, bu dönemde yaşanan ve toplumun dikkatini çeken bu konuları ele alarak kitaplarında ve köşe yazılarında detaylı bir şekilde irdelemiştir.

Tamer'in odaklandığı konular arasında, terörle mücadele, siyasî cinayetler, demokratikleşme süreci, siyasî partiler arası ilişkiler ve siyasî dengelerdeki değişimler öne çıkmaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin dönemindeki dış politika ve uluslararası ilişkilerdeki gelişmeler de Tamer'in ilgisini çeken konular arasında yer almıştır. Bu çalışmalarıyla Tamer, 1990'lı yılların karmaşık ve değişken siyasî atmosferini anlamaya ve yorumlamaya çalışmıştır.

Rauf Tamer, 1990'lı yıllarda yaşanan bu karmaşık dönemi ele alarak çeşitli konulara odaklanmıştır. Bu konular arasında terörle mücadele, faili meçhul cinayetlerin aydınlatılması, siyasî suikast girişimleri ve demokratikleşme süreci gibi başlıklar önemli yer tutmaktadır. Aynı zamanda, siyasî partiler arasındaki ilişkilerin dinamikleri ve ülke içindeki siyasî dengelerin değişimi, Tamer'in dikkatini çeken diğer konular arasındadır. Bu şekilde, Rauf Tamer'in çalışmaları, 1990'lı yılların siyasî ve toplumsal atmosferini anlamaya ve yorumlamaya yöneliktir.

- 1993 yılında Uğur Mumcu öldürüldü.
- 1993 yılında Sivas Katliamı yaşandı.
- 1994 yılında ülkede ekonomik kriz yaşandı.
- 1995 yılında genel seçimler oldu.
- 1996 yılında Susurluk Olayı yaşandı.
- 1999 yılında Bülent Ecevit başbakan oldu.
- 1999 yılında Merve Kavakçı vakası yaşandı.
- 1999 yılında Abdullah Öcalan tutuklandı.

2.9.1. Uğur Mumcu Ölümü

Hür ve bağımsız fikirlerin cesur savunucularından biri olarak bilinen araştırmacı gazeteci Uğur Mumcu, 24 Ocak 1993'te kendisine yönelik bir komployla hayatını kaybetmiştir. Bu suikast olayı, sadece suikastın kendisi değil, aynı zamanda öncesinde ve sonrasında yaşanan gelişmelerle birlikte geniş çapta tartışılmıştır. Uğur Mumcu, Susurluk davası, Papa suikastı, Abdi İpekçi davası gibi toplumun çekinerek konuştuğu konuları cesurca ele almış ve gazetecilerin genellikle kaçındığı konularda kalemini cesurca kullanmıştır. Mumcu'nun bu cesur tutumu ve karanlık dosyaların peşine düşmesi, dikkatleri üzerine çekmiştir.

Uğur Mumcu, suikast öncesi tehdit içeren mesajlar almış ve bunları yetkili makamlara bildirmiş olmasına rağmen gerekli güvenlik önlemleri alınmamıştır. Sonuç olarak, 24 Ocak 1993'te arabasına yerleştirilen bomba mekanizmasının patlaması sonucunda hayatını kaybetmiştir. Bu trajik olay, Türkiye'de basın özgürlüğü, demokrasi ve insan hakları

konularında yaşanan sorunları ve güvenlik tedbirlerinin yetersizliğini bir kez daha gündeme getirmiştir.

Farklı siyasî düşünce yapılarına sahip olanların öne sürdüğü ve savunduğu tezler, cesur gazeteci kimliğiyle tanınan kişiler tarafından ortaya atılmış olmasına rağmen, sonuç olarak genellikle dikkate alınmamış veya etkisiz kalmıştır. Suikast olaylarında fail olarak gösterilen kişilerin olayla gerçekten ilişkisi olmadığı, bu kişilerin sadece bir hedef şaşırtma taktiği olarak kullanıldığı anlaşılmıştır. Ancak, gerçek suçluların tespit edilememesi ve adaletin sağlanamaması, adalet sistemine duyulan güvenin azalmasına ve toplumda infial yaratmasına neden olmuştur.

Rauf Tamer'in "*İz sürmek*" başlıklı yazısında "*Devlet bu işi onur meselesi ilân ettiği için alelacele birilerini yakalayıp içeri tıkmış olabilir mi acaba?*" sorusunu okuyucularına yönelmiştir. Uğur Mumcu ve Hrant Dink cinayetlerini örnek göstererek ülke de faili meçhul cinayetlerin aydınlanmadığını yazısında vurgulamaktadır. Yazısına ayrıca "*Mahkeme'nin bunca yıldır bitmeyişi de Türkiye'yi ayrı bir şaibe altında bırakacak*" cümlesini eklemiştir. Sonuca bağlanmayan mahkemelerin olduğu, suçu kesinleşmemiş insanların yargı karşısına çıkarıldığı, adaletin ve emniyetin düzgün işlemediğini anlatmak istemiştir (Tamer, *İz sürmek*, 2011).

Rauf Tamer'in "*Farkı Fark Etmek*" adlı yazısında "*Yakalanmak ile ele geçirilmek arasındaki nüans, cinayetten daha ön plâna fırlamıştır*" cümlesine yer vermiştir. Bu düşünceler doğrultusunda cinayet zanlısı olarak teslim olan kişilerin aslında suçu işleyen olmadığının bu gelişmelerin plan dâhilinde gerçekleştiğini, ülke de bir olayın üstü örtülmeye çalışılıyorsa bunun için yeni bir gündem yaratılıp dikkatleri oraya çekmek isteyenler olduğunu anlatmak istemiştir (Tamer, *Farkı farketmek*, 1997).

2.9.2. Sivas Katliamı/ Madımak Olayı

Madımak Olayı 2 Temmuz 1993 yılında Sivas şehrinde dördüncüsü düzenlenen Pir Sultan Abdal şenlikleri zamanında yaşanmıştır. Şenliğe davet edilmiş ve gönüllü olarak oradan bulunan gazeteci, yazar, şair, oyuncu ve sanatçıların konakladıkları Madımak Otelin de kin ve nefret dolu bir topluluk tarafından izdiham yaratılmış ve aynı topluluk otelde yangın çıkartmıştır (Çavdar, 2020, s. 9).

Kolluk kuvvetlerinin araya girmesi ile izdihamı gerçekleştiren grup olay yerinden uzaklaştırılmıştır. Kendi imkânları ile olay yerinden uzaklaşanlar olsa da sonucunda ölüm ve yaralanmalar meydana gelmiştir.

Madımak olaylarının sorumluları için yargı süreci başlamış fakat sebep olanlara verilmiş cezalar halk nezdinde doygunluk yaratmamıştır. Dava süreci boyunca serbest bırakılanlar, zanlılar ile alakalı süreaşimleri dile getirildiği için adaletin doğru işlemediği düşüncesi yaygınlaşmıştır (Çavdar, 2020, s. 212-216)

Olay sonrası Madımak Otelı binasında tamir ve iyileştirme çalışmaları yapılmıştır. Olayın unutulmaması adına müze olarak kullanılması fikri ortaya atılmış olsa da farklı zamanlarda farklı iş kollarının çalışma alanı olmuştur (Çavdar, 2020, s. 9-10)

Sivas Katliamı toplumda büyük bir yankı yarattığı için birçok yazar köşesinde bolca yer vermiştir. O dönem *Hürriyet* gazetesinde çalışan Rauf Tamer de bu konu ile alakalı fikirlerini dile getirmiştir. Aziz Nesin'e köşesinde yer ayıran Tamer, "*Sivas'ta Aziz Nesin'i (o istediği kadar inkâr etsin) Allah korumuş*" diyerek geçmiş olsun dileklerini iletmiştir. Yazısında dikkat çeken unsur Aziz Nesin'in inancı olmasa bile hayatta kalma sebebini dini nedenlere bağlamış olmasıdır. Olayın diğer mağdurları için ise "*Ölen 35 vatandaşımız için kimsenin tırnağı bile oynamayacak*" diyerek adalet ile alakalı şüphelerinin olduğunu dile getirmiştir (Sözcü Gazetesi, 2015).

2.9.3. Körfez Krizi

1980 ve 1988 seneleri kapsamında Irak ile İran arasında gerçekleşen savaşta Irak finansal açıdan ciddi hasarlar almıştır. Bu hasarları gidermek adına gerekçe olarak Kuveyt'in eski yıllarda kendilerine ait olduğunu öne sürmüştür. 1990 senesinde Irak Kuveyt'i işgal altına almıştır (Erdoğan S. , 2018, s. 33-47).

BM Güvenlik Konseyi'nin, Kuveyt'in Irak işgaline son verilmesi için aldığı kararların uygulanması için sahneye çıkması, 1991 Körfez Krizi'nin seyrini değiştiren bir faktör olmuştur. Kuveyt'in Irak kuvvetleri tarafından işgali sonrasında alınan kararlar, Irak'ın bu kararlara uymaması üzerine Amerika Birleşik Devletleri'nin hava kuvvetlerinin müdahalesini beraberinde getirmiştir. Yaklaşık üç ay süren bir dönemin ardından, 6 Nisan 1991'de Irak, Birleşmiş Milletler tarafından sunulan koşulları kabul ettiğini açıklamıştır.

Türkiye'nin Körfez Krizi'ndeki tutumu, Birleşmiş Milletler 'in yanında yer almasıyla netleşmiştir. Başlangıçta iki ülke arasında askerî bir çatışma olarak görünse de kriz sonrasında küresel bir ekonomik nitelik kazanmıştır. Irak'a uygulanan ticari kısıtlamalar, petrol fiyatlarında artışa neden olmuş ve bu durum ekonomik açıkların oluşmasına yol açmıştır. Bu durum, taşımacılık sektöründen döviz alım satımına, enflasyondan endüstriyel işletmelere kadar birçok alanda etkili olmuştur. Türkiye'nin uluslararası alanda güvensiz bir ülke olarak

algılanmasıyla birlikte kültürel seyahatler azalmış, döviz girişi olumsuz etkilenmiştir. Bu süreçte, Rauf Tamer'in "*Akıllı Olmak*" başlıklı yazısında, ülke azınlıklarına ilişkin mevcut idarelerin açılım yapmaması eleştirilmiş ve Körfez krizini fırsata çevirmeye çalışan Turgut Özal'ın girişimleri vurgulanmıştır.

2.9.4. Susurluk Olayı

3 Kasım 1996'da Balıkesir'in Susurluk ilçesinde meydana gelen kaza, toplumda büyük bir infiale yol açmıştır çünkü kazada bulunan kişilerin ilişki kurması mümkün olmayan kişilerden oluşması dikkat çekicidir. Kazanın ardından olay yerine gelen ekipler, kazazedelerin kimliklerini tespit etmişlerdir. Eski İstanbul Emniyet Müdürü Yardımcısı Hüseyin Kocadağ, arama listesinde bulunan Abdullah Çatlı, Şanlıurfa'da görev yapmış olan Sedat Bucak ve mesleği mankenlik olan Gonca Us, kaza sırasında araçta bulunan kişilerdir. Ancak kazanın ilk anlarında Abdullah Çatlı ve Gonca Us'un kimlikleri yanlış tespit edilmiştir çünkü araçta bulunan eşyalar arasında Mehmet Özbay ve Melahat Özbay adlarına düzenlenen kimlikler bulunmuştur.

Bu olayın basına yansımaları, örgüt mensubu, emniyet görevlisi ve siyasî bir figürün aynı araçta bulunuyor olmasıyla büyük bir yankı uyandırmıştır. Olay üzerine yapılan araştırmalarda kazaya karışanların arasındaki bağ tam olarak ortaya çıkmamış ve birçok spekülasyon ortaya atılmıştır. Ayrıca, düzenlenmiş tutanakların bir kısmı kamuoyuyla paylaşılırken, diğer bir kısmı ise devleti zarara uğratmamak adına gizli tutulmuştur.

Rauf Tamer *Hürriyet* gazetesinde köşe yazarlığı yaptığı dönemde "*Farkı Fark Etmek*" başlıklı köşe yazısında "*Susurluk'u konuşurken, şimdi bu Sabancı'nın katili de nereden çıktı?*" cümlesini kurmuş ve devam etmiştir: "*Dikkatleri başka yerlere çekmek istiyorsunuz*". Tamer, siyasîlerin Susurluk olayını hafızalardan silip dikkati farklı yöne çekmek adına suç işlediğinden bahsetmek istemektedir. Özdemir Sabancı cinayetini ise Susurluk'u unutturmak için gerçekleştirildiğini anlatmaya çalışmıştır (Tamer, Farkı farketmek, 1997)

Rauf Tamer'in *Sabah* gazetesinde yazdığı "*Hızlı Bir Çark*" başlıklı köşe yazısında "*Yeni paragraf eklediğimiz, ya da olayın seyrine göre paragraf değiştirdiğimiz çok geceler var. Hatta bazen, sil baştan. Bütün Basın böyle... Seferberlik halinde*" diyerek 1990'lar Türkiye'sinde gerçekleşen ekonomik kriz Kıbrıs olayları, mahkeme süreçleri ve Susurluk olaylarına değinmiş ve ülkede gündemin sürekli değişmesinden bahsetmiştir (Tamer, Farkı farketmek, 1997).

2.9.5. 18 Nisan 1999 Genel Seçimleri

18 Nisan 1999 seçimleri değerlendirilirken oturmuş bilindik düzenin değiştiği yeni bir çağın kapılarının açıldığı görülmektedir. Yıllardır süregelen sağ-sol davasının artık eski popülaritesinin kalmadığı, ulusçuluk ve ulusalcılık kavramlarının başka ölçütlerde insanların karşısına çıktığı bir seçim olmuştur. 1999 yılında sadece genel seçim yapılmamış aynı zamanda belediye seçimleri de bu tarihte yapılmıştır. İnsanlar genel anlamda şehirlerine hizmet gelmesi adına belediye seçimlerinde oy kullanırken mevcut hükümetin siyasî görüşünü temel almışlardır. İki seçimin aynı yıllar içinde olması seçim sonucu hakkındaki varsayımların tamamen dışında gelişim göstermiştir. Genel seçim ile belediye seçimlerinde aynı il içinde kazanan partiler farklılık göstermiştir (Kutlu, 2022, s. 119).

Seçim sonuçları, ülkenin genel durumunu oldukça etkilemiştir. Terör olayları, ekonomik gerileme ve siyasî gerilim gibi faktörler, seçim atmosferini belirleyen konular arasında yer almıştır. Ayrıca, meclis içinde birçok yeni parti ortaya çıkmıştır. Bu küçük partilerin etkisi beklenenden daha büyük olmuştur, çünkü çok sayıda parti bulunması farklı fikirlerin ortaya çıkmasına olanak tanırken aynı zamanda bölünmüşlüğü de beraberinde getirmiştir. Bu gelişmelerin sonucunda, oyların %50'sini alan parti hükümet kurma görevini üstlenmiştir. Böylece, Bülent Ecevit atanarak hükümeti kurmuştur.

Rauf Tamer'in *Sabah* gazetesinde "Gözden Kaçanlar" başlıklı yazısında 18 Nisan 1999 genel seçimlerinden bahsetmiştir. Yazısında "Ecevit'in de alın yazısı galiba... Geliyor geliyor, hep 11 iskemle, 12 iskemle eksiği kalıyor" cümlesini kurmuştur. Bülent Ecevit'in mecliste çoğunluğu sağlaması için ihtiyaç duyduğu 276 koltuğu kurmuş olduğu ittifak partilerle dahi sağlayamadığından bahseden Tamer, Ecevit için bu durumun süreklilik arz ettiğini seçimlerde hep bu tablo ile karşılaştığını dile getirmiştir (Tamer, Gözden kaçanlar..., 1999).

2.9.6. Merve Kavakçı Olayı

Türkiye'nin temel ilkelerinden biri laiklik anlayışıdır. Laiklik ilkesinin doğru bir şekilde uygulanması ve yıllarca korunma isteği nedeniyle, devlet kurumlarında dini veya dini simge niteliğinde olan herhangi bir obje kullanılmamıştır.

1999 yıllı seçimlerinde Fazilet Partisinden Merve Kavakçı İstanbul milletvekili olmuştur. Milletvekilleri seçim sonrası yemin metnini okumak için kürsüye çıkar ve yeminleri bittikten sonra kanunen göreve başlamış kabul edilirlerdi. 2 Mayıs 1999 millet vekili yemin günü sıra Merve Kavakçıya geldiğinde başörtüsünü çıkarmayı reddetmiştir. Mecliste Merve

Kavakçıyı alkışlayıp destek olan kişiler olduğu gibi yanlış yaptığını düşünen ve dışarı çıkması gerektiğini söyleyerek tepki veren milletvekilleri de olmuştur. Mecliste iki farklı grup oluşması ve seslerin giderek yükselmesi sonucu Bülent Ecevit konuşma yapmak için kürsüye çıkmıştır. Konuşmasında:

Sayın başkan değerli milletvekilleri Türkiye’de hanımların giyim kuşamlarına başörtüsüne özel yaşamlarında hiç kimse karışmıyor. Ancak burası hiç kimsenin özel yaşam mekânı değildir. Burası devletin en yüce kurumudur. Burada görev yapanlar devletin kurallarına geleneklerine uymak zorundadırlar. Burası devlete meydan okunacak yer değildir (32.Gün, 2000).

Bülent Ecevit’in konuşması sonucu Fazilet Partisi milletvekilleri Merve Kavakçı’yı meclisin dışına çıkarmışlardır. Merve Kavakçı’nın bu davranışı Atatürk ilke ve inkılaplarına ters düştüğü gerekçesi ile ilerde Fazilet Partisinin kapanmasına neden olacaktır (Kara & Berk, 2022, s. 97 - 131)

Merve Kavakçı’nın meclise başörtü ile girmesi basın çalışanları arasında da farklı şüpheler uyandırmıştır. Merve Kavakçı’nın casus olduğunu düşünenler olduğu gibi bu işi karşıt görüşte olan insanları kışkırtmak ya da tahrik etmek için yaptığını düşünün yazar sayısı da oldukça fazla olmuştur (Kara & Berk, 2022, s. 97 - 131).

Rauf Tamer’in *Sabah* gazetesinde “Gözden Kaçanlar” başlıklı yazısında Merve Kavakçının meclise başörtü ile girmesini ülke açısından fazla ince bir nokta olarak değerlendirmiştir. Yazıda “Tüzükte başörtüsüz diye bir kayıt yok. Ama bunun daha önce bir örneği de yok. Hiç düşünülmemiş bile” cümlesini kurarak Tüzükte giyim ile alakalı bir durum olmadığını dile getirirken böyle bir olayın daha önce vuku bulmayıp bir evvelinin olmayışından kaynaklı verilen tepkiyi abartı bulmuştur (Tamer, Gözden kaçanlar..., 1999).

Rauf Tamer’in *Hürriyet* gazetesinde “10 Yıl Önce/10 Yıl Sonra” başlıklı yazısında “Değişim mi gelişim mi bilmem ama Merve Kavakçı’nın başörtüsüne büyük tepki gösterenler, yine 10 yıl geçince hidayete erip ‘Türban yasağını biz kaldırdık’ diye övünmeye başladı” cümlesi ile Merve Kavakçının meclise başörtü ile girmesini siyasette gelişmişlik olarak değerlendirmiştir. Merve Kavakçı’ya o gün karşı gelenlerin Bülent Ecevit öldükten sonra taraf değiştirdiğinden bahsetmiştir. O zamanlar isyan edenlerin şimdi düzeni değiştirenlerin kendileri olduklarını iddia etmeleri üzerine onları dürüst siyaset yapmaya davet etmiştir (Tamer, 10 yıl önce/sonra, 2021).

2.9.7. Abdullah Öcalan’ın Tutuklanması

Abdullah Öcalan, Türkiye’nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin tamamını, Doğu Anadolu Bölgesi’nin Erzincan, Erzurum, Muş, Malatya, Ağrı, Van ve Hakkâri illerini kapsayan

bir kısmını, ayrıca Irak, İran ve Suriye'den toprak olarak Kürdistan devleti kurmayı hedefleyen Partiya Karkerên Kurdistanê'yi (PKK) kurmuştur. Öcalan, 15 Şubat 1999'da yakalanmıştır.

Abdullah Öcalan, Hollanda'ya iltica etmek ve onların koruması altına girmek için başvuruda bulunmuştur. Kenya'nın başkenti Nairobi'de bulunan Jomo Kenyatta Uluslararası Havaalanı'nda, Hollanda'ya uçmak üzereyken yakalanmış ve Türkiye'ye getirilmesi sağlanmıştır.

Abdullah Öcalan'ın Suriye'de bulunması yasaklandıktan sonra, Yunanistan, İtalya ve Rusya gibi ülkeler ona kısa süreli kalma hakkı tanımış, ancak tam oturma izni vermemiştir. Bu gelişmeler yaşanırken, Milli İstihbarat Abdullah Öcalan'ın en son Kenya'da olduğunu ve Hollanda'ya iltica edeceği bilgisini almıştır.

Abdullah Öcalan'ın yakalanması için Milli İstihbarat'ın harekâta kullanacağı uçak, Öcalan'a tahsis edilen uçağa benzemesi için üzerinde değişiklik yapılmıştır. Sevk uçağından önce Jomo Kenyatta Uluslararası Havaalanı'nda beklemeye başlayan Abdullah Öcalan, can güvenliği için kendisine tahsis edilen gözetmenler eşliğinde havaalanına giderken Kenya'nın kolluk kuvvetleri tarafından gözetmenleri çevrilmiştir. Jomo Kenyatta Uluslararası Havaalanı'na gelen Öcalan yakalanmıştır.

Yakalandığını Bülent Ecevit yapmış olduğu basın açıklaması ile halka bildirmiştir. Konuşmasında;

Değerli gazeteci arkadaşlarım sizlere ve aziz yurttaşlarımıza bir haberim var. Bu sabaha karşı saat 3'ten itibaren bölücü terör örgütü PKK'nın başı Abdullah Öcalan Türkiye'dedir. Dünyanın neresinde olsa devletimizin onu ele geçireceğini söylemiştik bu devlet sözü yere getirildi. Şehit analarına verilen söz yerine getirildi. Bütün dünyadan dışlanan Abdullah Öcalan sonunda kendini Türkiye'nin kucağında buldu. Yaptıklarının ve yaptırdıklarının hesabını bağımsız Türk adaletine verecektir. Bölücü terör ile Türkiye'de bir yere varılamayacağını devletimiz ile baş edilemeyeceğini artık herkes anlamalıdır. Ayrıntılara giremem fakat şunu söyleyebilirim ki Öcalan kendisi dâhil hiç kimsenin canı incitilmeden yakalandı. 12 gündür değişik kıtalarda ülkelerde sürdürdüğümüz yoğun ve sessiz bir izleme sonucunda yakalandı. Türkiye'de bu operasyonu bilen sadece 10 yetkili vardı. Hiçbir haber sızmadı en küçük bir sızma olsa operasyon sonuç veremezdi. Bu operasyon genelkurmayımız ile milli istihbarat teşkilatımızın MİT'in tam bir uyum içinde çalışmaları sayesinde başarıldı. Kendilerine tebriklerimi ve şükranlarımı sunuyorum. Güç bir iş başarıldı. Bundan sonrası bağımsız yargının yetki alanındadır. Allah milletimizi ve bütün insanlığı terörden ve savaştan korusun

demidir (Archive, 1999).

Abdullah Öcalan 1999 yılında tutuklanmıştır. Öcalan yargı süreci sonrası Bursa'nın İmralı Adasında bulunan tutukevinde cezasını çekmek üzere gönderilmiştir.

Rauf Tamer'in *Posta* gazetesinde “*Unutmayın*” başlıklı yazısında “*Öcalan’ın iadesini halk, Ecevit’in başarı hanesine yazdı*” diyerek Abdullah Öcalan’ın yakalandığı tarihin 1999 genel seçimlerine denk gelmiş olmasının Bülent Ecevit’e yaradığını yazmıştır. Ülkede gündemin her an değişebildiğini ve yaşanan herhangi bir durumun oyları değiştirip beklenmedik bir sonuç doğurabileceğinden bahsetmiştir (Tamer, *Unutmayın*, 2019).

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesinde “*Örgütün Adı*” başlıklı yazısında CHP’lilerin konuşmalarında, kınamalarında PKK’nın adını geçirmemelerini eleştirmiştir. CHP’nin PKK’nın adını geçirmeme nedeni olarak örgütün duyulmasına ve yayılmasına mahal vermemek adına yaptıklarını söylemesini inandırıcı bulmadığını anlatmak istemiştir. Yazısında “*Aman efendim, 1984’ten beri bunca gazeteler, televizyonlar PKK’nın propagandasını mı yapmış oldular?*” bu soruyu sorarak tepki vermiştir (Tamer, *Örgütün adı*, 2021).

Rauf Tamer'in *Posta* gazetesinde “*Ne Ceza Ama*” başlıklı yazısında İlahi Salih Müslim’in arama listesine girdikten sonra ona ceza diye verdikleri yurtdışında özgür yaşama hakkı ceza değil aslında ödül olduğunu savunmuştur. Bunun üzerine “*Abdullah Öcalan’ı, paketleyip bize niye verdiler, hâlâ anlayabilmiş değilim o da Müslim gibi Avrupa topraklarında yaşamaya mahkûm edilebilirdi*” diyerek Abdullah Öcalan’ın teslim edilmesini halen anlayamadığını dile getirmekte ve bu durumun zamlanmasını sorgulamaktadır (Tamer, *Ne ceza ama*, 2018).

2.10. 2000 ile 2010 Yılları Arası Türkiye’de Gazetecilik

Haberleşmenin gelişmesi ile basın içerikleri zenginleşmiş, ulaşım kolaylaşmış, zamandan tasarruf sağlanmıştır. Bu gelişmeler, basın sektöründe bir dönüşüm gerçekleştirmiştir. Bunun yanı sıra, haberleşme araçlarının gelişmesi, 2000 öncesinde kullanılan yöntemleri ve araçları tamamen ortadan kaldırmamış, ancak talep azalmıştır. Bu azalma farklılıkların ve ayrılıkların oluşmasına sebebiyet vermiştir (Yurdigül & Yüksel, 2012, s. 140-161).

Sektörün kendi içinde iki farklı kutuplaşma yaşaması, birbirlerine destek vermek yerine rekabet etmeyi ve özendirmeyi teşvik etmiş, bu da ezilen-ezen ve kazanan-kaybeden duygularını tetiklemiştir. Değişmekte ve gelişmekte olan basının işlevleri ve kazanımları şu şekildedir:

- Habercilikte değişen yöntemler ile uygulamalar daha kolay bir hal almıştır
- Haberin aksettirilmesi hedeflenen kitleye çabuk ulaşmaktadır.
- Okuyucu ve yazar arasında etkileşim olmaktadır.

- Halk bilgiye istediği vakit aralığında erişebiliyor olmaktadır.
- Haber aktüel olmaktadır.
- Sanal ortam ile habere erişmek mümkün olmaktadır.
- Distribütörlük işine girişim kolay olmaktadır.
- Eski gazete ve dergilere erişim daha kolay ve kullanışlı olmaktadır.
- Gazetenin içinde teyit edilmemiş ve ani girilmiş haberlere karışma ve düzeltme imkânı verilmektedir.
- Gazetenin içindekiler kısmına karışma olanağı verilmektedir.
- Haber işitsel ve görsel alanlara hitap etmektedir.
- Habercilikte yeni iş kollarının çıkması ile ulaşım kolay olmaktadır.
- Gelişen teknoloji ile halkın habere ulaşmakta ve yaymaktadır.
- İnternet üzerinde habere erişim ile tüm gazeteleri ve dergileri takip etme olanağı oluşmuştur.
- Sürdürümcü sistem ile aylık ve yıllık erişim sağlanmıştır.
- Haber erişimin rahat olması sebebi içindekiler kısmı zengin olmaktadır.
- Basına ulaşımın kolay olması ile her alandan ve herkesten ihbar gelmektedir.
- Basın çalışanlarının teknolojiyi doğru kullanması için kurslar ve projeler gelişmektedir.
- Basın çalışanlarının tüm dünya geneli haberlere erişimi rahat olmuştur.

Maddeler incelendiğinde, basın sektöründeki gelişmeler insanın habere erişimini güçlü bir hale getirir de, insana olan ihtiyacı azaltmıştır. Yine maddelere bakıldığında, rahatlık ve zaman konusunda da olumlu gelişmeler yaşandığı anlaşılmaktadır.

İnternet ve telefonların gelişmesiyle, sadece iş yerlerinde değil, evlerde de internet kullanımı artmıştır. İnsanlar, ihbar için basın merkezlerini aramayı bırakmış, artık kendi haberlerini oluşturmaya başlamışlardır. Ağ yöntemiyle herkese ulaşan haberler, teyit edilmeden yayılmaya başlamıştır. Böylelikle gerçeklikten uzak ve kamuoyu tepkisini oluşturan içeriklerin varlığı artmıştır. Giderek yaygınlaşan yalan haberlerin önüne geçmek amacıyla, hukuki alanda ve medya alanlarında çalışmalar yapılmaya başlanmıştır (Yurdigül & Yüksel, 2012, s. 147-149).

2.11. 2000 ile 2010 Yıllarında Türkiye’de Gerçekleşen ve Rauf Tamer’in Yazılarına Konu Olan Siyasî Gelişmeler

- Hüseyin Velioğlu öldü.

- Dışişleri bakanı İsmail Cem Yunanistan'ı ziyaret etti.
- Ahmet Necdet Sezer cumhurbaşkanı oldu.
- Mehmet Ali Ağca Türkiye'ye verildi.
- Fetullah Gülen Davası
- AKP genel seçimleri kazandı.
- Hrant Dink suikastı gerçekleşti.
- Abdullah Gül Cumhurbaşkanı oldu.

2.11.1. Hüseyin Velioglu'nun Ölümü

Hüseyin Durmaz 1952 yılında Batman'da dünyaya gelmiştir. 1978 yılında soyadını Velioglu olarak değiştirmiştir. Ankara Üniversitesi Mülkiye mezunudur. Üniversite yıllarında Milli Türk Talebe Birliği⁴ olan daha çok İslamcı ve muhafazakâr düşünce yapısına sahip insanların katıldığı gruba üye olmuştur.

Üniversite bitirip memleketine döndükten sonra üniversite yıllarında etkin olduğu birliği Batman'da da devam ettirmek istemiş ve farklı bir muhafazakâr çevre kurmuş ve giderek kuvvet kazanmasının ardından toplanma yeri olarak Diyarbakır'da karar kılınmış ve oraya taşınmışlardır. Diyarbakır'da bir araya gelen grup üyeleri planlarını orada kurup yaymışlardır.

Küçük bir grup iken giderek büyümüş ve toplantı yaptıkları kitapçı dükkânının adını alarak çevrelerinde ilimciler ismi ile bilinir hale gelmişlerdir. Zaman içerisinde Lübnan'da etkin olmak istemiş ve amaçlarına paralel olarak bir devlet inşa etmek istemişlerdir (Çakır, 2007, s. 71-79).

Türkiye'de ağır yaraların açılmasına sebep olan örgüt, özellikle işkence yaparak öldürme yöntemini kullanmıştır. Kurbanlarını Domuz bağı olarak bilinen yöntemle öldürmüşlerdir. Bu yöntemle kişiler kımıldayamayacak şekilde bağlanıp üzerlerine beton dökülerek öldürülmüşlerdir. Ayrıca, iş adamlarını da hedef almışlar ve Recep Kuzucu, Yusuf Ziya Ekinci, Fevzi Aslan, Salih Aslan, Namık Erdoğan, Savaş Buldan, Hacı Karay ve Adnan Yıldırım, Hizbullah tarafından öldürülen iş adamları arasındadır. Konca Kuriş'in öldürülmesi de bu örgüt tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkiye'yi yaralayan bir diğer olay ise Emniyet Müdürü Gaffar Okan'a karşı düzenlenen ve ölümüyle sonuçlanan suikasttır.

⁴ Milli Türk Talebe Birliği ilk olarak 1916 yılında kurulmuştur. Farklı evreler ve değişen adlar ile günümüzde halen varlığı devam etmektedir. Kendilerini muhafazakâr islamcı ve ulusçu olarak tanımlayan birlik çeşitli politik atışmalarda bulunmuştur.

Giderek artan cinayetler ve işkence yöntemleri, kamuoyunu dehşete düşürmüş ve telaşlandırmıştır. Ülkede oldukça fazla destek toplamış olan örgüte, 17 Ocak 2000 yılında baskın düzenlenmiştir. Bu baskın sırasında karşılıklı çatışmalar meydana gelmiştir. Yaşanan çatışma sonucunda Hüseyin Velioğlu canlı olarak ele geçirilememiştir.

Rauf Tamer'in *Sabah* gazetesine yazdığı “*Gösterilmesin*” başlıklı yazısında “*Can çekişen insanları izlemenin faydasını anlayamıyorum. Çocuğumuzu uyuşturucudan nefret ettirmenin yolu, o'na ille uyuşturucu tattırmak mıdır?*” cümlesini kullanmıştır. Hizbullah örgütüne karşı düzenlenen baskında ele geçirilmiş kasetlerin ekranlara verilmesine karşı çıktığı yazısıdır. Durumun ciddiyetini ve önemini anlamak için işkence videolarını izlemeyi sağlıklı bulmamaktadır. Yazısına özellikle eklediği bir diğer konuda çalıştığı gazeteye konu ile ilgili çok fazla mektup gelmiş olması ve videoların izlenmesini talep etmeleridir. Toplum içerisinde bu vahşeti izlemek isteyen insan sayısının oldukça fazla olmasını ürkütücü bulmuştur (Tamer, *Gösterilmesin...*, 2000).

2.11.2. Dış İşleri Bakanı İsmail Cem'in Yunanistan Ziyareti

Türkiye ile Yunanistan arasında huzursuzluğun olduğu bir dönemde, Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in Yunanistan'a gitmesi iki ülke arasında dikkat çekmiş ve basında geniş yer bulmuştur. Yunanistan Dışişleri Bakanı Yorgo Papandreu ile Atina'da buluşmuşlardır. İki bakanın ittifak meyilli davranışları ve bütünlük içerisinde hareket etmeleri, protokollerde ortak paydada buluşmalarına sebep olmuştur.

Yorgo Papandreu ve İsmail Cem yapmış oldukları basın açıklamalarında, görüşmelerinden memnun kaldıklarını sık sık dile getirmişler ve ilişkilerini kuvvetlendirmek adına 5 tane ikili anlaşma yapmışlardır (Köse, 2020, s. 1-32). Bunlar:

- 04.02.2020 tarihli Kültürel iş birliği anlaşması
- 04.02.2020 tarihli Ekonomik ve Teknik iş birliği anlaşması
- 04.02.2020 tarihli Bilimsel ve Teknolojik iş birliği anlaşması
- 04.02.2020 tarihli Deniz taşımacılığı ve ticareti anlaşması
- 04.02.2020 tarihli Gümrük suçları ve idareleri iş birliği anlaşması

Yunan basınında; Yunanistan'ın en çok satan günlük gazetesi *Ta Nea*, çalışanlarının akademik kariyer sahibi olması nedeniyle sıkı bir okuyucu kitlesine sahip olan *To Vima* gazetesi, sağ görüşe sahip *Kathimerini* gazetesi ve Yorgo Papandreu'nun görüşmelerine geniş yer veren *Papandreu* gazetesi bulunmaktadır. Ayrıca, sosyalist bir duruş sergileyen ve haftalık

olarak yayınlanan *Ethnos* gazetesi ile alımlar için ücret talep etmeyen *Athens News* gazetesi de bu konuda başlık açan gazeteler arasındadır.

Rauf Tamer'in *Sabah* gazetesine yazdığı “*Jest Yok, İş Var*” başlıklı yazısında “*Jest devri bitti... Artık hakikat başlıyor... Net ve berrak biçimde anlaşmalar ufukta gözüküyor*” demiştir. İsmail Cem'in Yunanistan gezisinden ve oraya düzenlenen seyahatin amacından bahsetmiştir. Yıllarca bir kargaşa içerisinde ilerlemenin nedenini eski hükümetlere bağlamıştır. İsmail Cem'i yazısında tanımlarken huzursuz ilişkilerin önüne geçen ve anlaşma yoluna giderek çözüm üretici başarılı bir devlet adamı olarak vurgulamıştır. Şeffaf bir siyaset yaptığını ve bundan sonra birbiri ile çatışan iki ülke değil, gönül bağı kuran 2 devlet olma yolunda ilerlendiğinin vurgusu yapılmıştır (Tamer, Jest yok, iş var, 2000) .

Rauf Tamer'in İsmail Cem vefat ettikten sonra *Hürriyet* gazetesine direk eski dışişleri bakanının adı ile başlık attığı “*İsmail Cem*” başlıklı yazısında bakanı, “*Siyasetin güler yüzü. Diplomasinin zarif sembolü*” olarak anmıştır. Karakteri ve kabiliyetleri ile alakalı bol övgüler içeren yazısında, aynı zamanda insanların kıymetini ve değerini ölmeden önce anlamanın önemini ve gerekliliğini vurgulamıştır (Tamer, İsmail Cem, 2007).

2.11.3. Ahmet Necdet Sezer'in Cumhurbaşkanlığı Seçilmesi

Türkiye’de cumhurbaşkanlığı seçimleri genellikle buhran ortamında gerçekleşmiştir. Yaşanan bunalımlar, ekonomik nedenler, eğitim durumları, meslek hayatları, siyasî görüşleri, geçmiş faaliyetleri, aile ve sosyal ilişkileri, gazete ve televizyona yansıyan konuşmaları, köşe yazarlarının düşünceleri gibi nedenler doğrudan ya da dolaylı bir şekilde seçimleri etkilemiştir (Kahraman, 2015, s. 155-162).

Türkiye’de yönetim cumhurbaşkanı ve bakanlar arası pay edilmiş durumda idi. Cumhurbaşkanlığına tanınan hak, yetki ve izinler sınırlandırılmıştır. Siyasal ağırlık daha çok bakanlar da toplanmış durumdaydı (Kahraman, 2015, s. 150).

Türkiye’deki seçimlere askerîye bir şekilde ya müdahil olmuş ya da müdahale etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti kurulmasından itibaren ya askerî kökenli cumhurbaşkanı ya da yönetsel müdahale yaşanmıştır. 2000 yılında yapılacak olan seçimde 1998 yılında görevde bulunan Genelkurmay Başkanı Hüseyin Kıvrıkoğlu’nun, seçimlere müdahil olmayacakları konusunda yapmış olduğu açıklama sonrası sekreterlik bir duyuru yapmıştır. Seçimler konusunda tesirsiz olmadıklarını ve konu hakkındaki yapmış oldukları muhakeme ve görüşlerini paylaştıklarını dile getirmişlerdir. Açıklama sonrası askerîye ve başbakan arasında

birebir muhasebe ve görüşme ortamları yaratılmıştır. Yaşanmış olan bu süreç sonrasında Ahmet Necdet Sezer Cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturmuştur (Kahraman, 2015, s. 160).

Rauf Tamer'in "*Hangi Adla?*" başlıklı yazısında Hukuk alanında çalışırken mesleki açıdan her alanda herkes ile tanışmaya çalıştığından bahsetmiş olup bu huyunu cumhurbaşkanlığı koltuğunda da devam ettireceğini düşünmektedir. Bunun yanı sıra yazısında basın çalışanlarına karşı tutumundan bahsetmiş ve görüşme kabul etmediğini dile getirmiştir. Kurulda yapmış olduğu konuşmasını da değerlendirmiş ve konuşma içerisinde yabancı kelimelerin varlığından bahsetmiş olup konuşmaya gerekli ilgiyi göstermediğini de vurgulamıştır. Cumhurbaşkanlığı için düzenlenen devir merasiminde mebus üyelerine yapılmamış olan çağrıdan bahsetmiştir. Bu durum mebus üyeleri arasında huzursuzluk yaratmış bu duyum karşısında ise çağrılar ile ilgilenmediği açıklaması Rauf Tamer tarafından eleştirilmektedir. Ahmet Necdet Sezer'i eleştirdiği bir diğer durum ise ECO kongresine iştirak etmeyecek olmasıdır. Cumhurbaşkanları tarafından adet haline gelen durumlara karşı tezat bir durum sergilemesini ona benzersizlik kazandırmak yerine ECO ile temas ve bağlantıların hasar almasına sebebiyet vereceğinden bahsetmiştir (Kıvanç, 2000)

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine yazmış olduğu "*Partili*" başlıklı yazısında Cumhurbaşkanlarının herhangi bir partinin destekçisi olmamasına rağmen Ahmet Necdet Sezer'in tam tersi tutum sergilediğinden bahsetmiştir. Yazısında "*Sadece anti Tayyipçiydi*" ifadesini kullanarak Recep Tayyip Erdoğan'a karşı olumsuz yaklaşımlarda bulunduğu bahsetmiştir (Tamer, Partili, 2016).

Rauf Tamer'in *Posta* gazetesine yazmış olduğu "*Her Şeye Rağmen*" başlıklı yazısında cumhurbaşkanlığı makamına oraya yakışmayan insanların geçtiğinden bahsetmiştir. Ahmet Necdet Sezer için "*Vasat bir hâkim ve halim selim bir zat olan Ahmet Necdet Sezer de daha bir gün öncesine kadar koltuğunda çantası, otobüs beklerken, demokrasi sayesinde kendini paldır küldür Çankaya'da buluverdi*" demiştir. Okuyucularının düşünceleri de bu doğrultu da gelişmesini isteyen Tamer, özetle Ahmet Necdet Sezer için Cumhurbaşkanı olmadan önce hukuk alanında ortalama bir duruş sergilerken bir anda kendini demokratik yönetiminin avantajları sayesinde ülke yönetirken bulunduğunu söylemiştir (Tamer, Her şeye rağmen, 2014).

Rauf Tamer'in "*Keşkeler*" başlıklı yazısında "*Bütün mevki ve koltuklar geçicidir. Mühim olan hizmettir. Siyasette Tenzil-i rütbe diye bir şey yok*" cümlesini kurmuştur. İnsanların biçimcilik konusuna fazla takıldığı yüksek mertebe de bir koltukta bulunduktan sonra hiyerarşiye göre bir alt mertebeye geçmeyi kabul etmediklerinden bahsetmiştir. Kazanmış oldukları pratikler sayesinde daha donanımlı hale geldiklerini bu nedenle alt

mertebede başarı sağlayacaklarını düşündüğünü dile getirmiştir. Bu görüşleri sonrasında Ahmet Necdet Sezer'in Cumhurbaşkanlığından sonra her şeyden elini ayağını çekmiş olmasını eleştirmiştir (Tamer, Keşke'ler, 2018).

2.11.4. Mehmet Ali Ağca'nın Türkiye'ye Verilmesi

Mehmet Ali Ağca'nın Türkiye'ye iadesi, uluslararası alanda dikkat çeken bir olay olmuştur. Bu süreçte, Türkiye ve İtalya arasında bir iş birliği söz konusu olmuştur. Ağca'nın İtalya'ya giriş yasağı bulunmasına rağmen Papa II. Jean Paul'un mezarını ziyaret etmeye çalışırken yakalanması, Türkiye'ye iadesinin hızlanmasına neden olan önemli bir gelişmedir.

. Türkiye'nin teslim aldığı Mehmet Ali Ağca'nın güvenliği endişesiyle hangi cezaevinde kalacağına dair bilgi kamuoyuyla paylaşılmamıştır. Ağca, suikast ve cinayet suçlamalarının yanı sıra gasp suçlamalarıyla da yargılanmıştır. Davanın seyri boyunca, mahkemeye sunulan delil ve tanıklara itiraz etmiş ve kendisini suçlamaların masumu olarak ilan etmiştir. Mehmet Ali Ağca'nın davası sırasında, iddiaların, delillerin ve tanıkların dinlenmesi sonucunda savcılık, Ağca hakkında 10 ile 15 yıl arasında hapis cezası talep etmiştir. Ancak dava süreci ve nihai kararın ne olacağı belirsizliğini korumuştur.

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine yazdığı “*Sil Baştan*” başlıklı yazısında “*3 gün, 5 gün olsa, eh dersin, ama 1600 günlük hata yapılır mı?*” sorusu ile Ağca hapis süresini sorgulamıştır. Mehmet Ali Ağca'nın hapis yatma gün sayısının gözden kaçmayacak kadar yüksek olduğuna değinmiş ve hukuk sisteminin işleyişini eleştirmiştir (Tamer, Sil baştan..., 2011).

2.11.5. Fetullah Gülen Davası

Fethullah Gülen olayının mahkemeye yansıma nedeni 1999 yılında yapmış olduğu konuşma olmuştur. Konuşmada

Firavunlar çağını yaşıyoruz. Toprak firavun bitirmek için hiç mümkün değil. Böyle bir dönemde tam özünüzü bulacağınız kıvama ereceğiniz ana kadar, dünyayı sırtınıza alıp taşıyabilecek güce ulaşacağınız ana kadar, o kuvveti temsil edeceğiniz şeyler elinizde olacağı ana kadar, Türkiye'deki devlet yapısı ölçüsüne göre bütün anayasal mercilerdeki güç ve kuvveti cephenize çekeceğiniz ana kadar her adım erken sayılır. Her adım 20 gününü doldurmadan yumurtayı kırmak gibi bir şeydir. Cıvcivleri terk eden bir kuluçka gibi cıvcivleri doluya fırtınaya terk etmek gibi bir şeydir. Ve burada yapılan şeyler bunlardır. Burada yapılan şeyler mikro planda dünya ile hesaplaşma işidir.

Bu cümleleri sarf ederek kendi cemaatine bağlı olan üyelerine, ülkede kadrolaşmanın önemini anlatmıştır. Bunun bir zamanı olduğunu ve yavaş yavaş kadroları ele nasıl geçirmeleri

gerektiğinden bahsetmiştir. Bu konuşması ülke de büyük bir yankı uyandırmıştır (Yüksel, 2011).

Fetullah Gülen'in konuşması Türkiye'nin laik yapısına ters düşmektedir. Konuşmasında, Türkiye'nin İslami hukuk ile yönetilmesini arzuladığını belirtmiştir. Ayrıca, bu hedefe ulaşmak için devlet kadrolarını ele geçirmenin önemini vurgulamıştır. Gülen, Müritlerine⁵ devlet yönetim şeklini değiştirme ve torpil yapma konusunda tavsiyelerde bulunmuştur. 2000'li yılların başına gelindiğinde, Fetullah Gülen'in 1999 yılında yaptığı konuşmalara dayanarak, yargı organları tarafından 10 yıl hapis cezası istemiyle dava açılmıştır.

Fetullah Gülen'in davası, 5 yıl içinde herhangi bir olaya karışmama şartıyla ertelenmiştir. Ancak, bu süre zarfında suç teşkil edecek bir olaya karışması durumunda yargı sürecinin yeniden başlayacağına dair bir karar alınmıştır. 5 Mayıs 2006 tarihinde, bir teşkilatın veya grubun terör örgütü olarak kabul edilmesi için patlayıcı veya silah kullanma maddesi yasalarda yer almıştır. Bunun üzerine Fetullah Gülen'in savunması, müdafileri tarafından sunulmuştur. Gülen'in patlayıcı bulundurma veya silah kullanımı konusunda yönlendirme veya teşvikte bulunmadığına dair bir argüman öne sürülmüştür. Bu gerekçeler doğrultusunda mahkeme tarafından aklanmıştır.

Mahkemenin Fethullah Gülen'i aklamasının ardından, bu karara itiraz edilmiş ve itiraz süreci başlatılmıştır. İtirazda, Gülen'in Türkiye'nin mevcut düzenini tehlikeye düşürecek konuşmalar ve faaliyetlerde bulunduğu iddia edilmiştir. Ayrıca, şeriata dayalı bir sistem getirmeyi hedefledikleri ve eğitim kurumlarında faaliyet gösterdikleri öne sürülmüştür. Bu şekilde, ülke kadrolarını ele geçirerek devlet düzenini müdahale olmadan kurmayı amaçladıkları belirtilmiş ve verilen karara itiraz edilmiştir. Ancak, itirazlar sonuçsuz kalmış ve kabul edilmemiştir, böylece Fethullah Gülen aklanmıştır.

Rauf Tamer'in *Sabah* gazetesine yazmış olduğu “Zamanlama” başlıklı yazısında Fethullah Gülenin konuşmalarının ortaya çıktığı tarihi manidar bulduğunu söylemiştir. Yazısında “*Böyle bir zamanlama acaba bir tesadüf müdür, yoksa gecikilmiş bir işlev, yani görev hatası mıdır, yoksa bir strateji ustalığı mıdır? Yâni, bilinçli bir programın uzantısı mıdır?*” sorusunu sormuştur. Hükümet dışında gerçekleştiği iddia edilen Abdullah Öcalan ve Fethullah Gülen gelişmelerinin olay örgüsü ve zamanlama sebebi ile aslında hükümetin işine yaradığına değinmek istemiştir. Bu gelişmelerin yaşanması ile ülke içinde gerçekleşen iktisadî

⁵Mürît, dini bir oluşumun isteklerine ve amaçlarına göre davranışlarını şekillendiren, düşünme kabiliyetlerini en aza indirgeyerek sadece oluşuma hizmet etmeye odaklanmış ve bünyesinde bulundukları dini oluşuma kendilerini adanmış insan topluluğudur.

olaylar konuşulmamış ve gündemin farklı yöne evirildiği gözlemlenmiştir (Tamer, Zamanlama..., 1999).

2.11.6. Ak Parti Genel Seçimleri Kazandı

2002 Genel seçimi sonucunda Ak Parti kazanmıştır. Seçim öncesi her siyasî partinin yaptığı gibi Ak Partinin de seçim vaatleri olmuştur. Kamuoyunun desteğini sağlamak adına yapmayı düşündükleri ve değiştirmeyi planladıkları yapıları paylaşmışlar ve böylelikle seçimi kazanmayı hedeflemişlerdir. Ak Partinin seçim öncesi üzerinde durduğu ve konuştuğu konular şu şekildedir;

Hak, yasa ve kanunlar hakkında düzenlemeler yapacağını sık sık dile getiren Ak Parti seçim öncesi hukuk önceliğine ve gücüne inandığı ve adaletin her şeyin üzerinde olduğu vurgusunu sık sık yapmıştır. Halkçı bir anlayışı benimsemiş ülkeler için adalet kavramının ilk sırada olması gerektiğini dile getirmişlerdir (Sarıçoban, 2021, s. 371-386).

Seçim konuşmalarında, laiklik ilkesine pek fazla vurgu yapılmamış olsa da, inançların politik çıkarlar doğrultusunda kullanılmamasına dikkat çekilmiştir. Parti yetkilileri, herhangi bir din veya inanç sistemine karşı duyarlı olduklarını vurgulamışlardır.

Ak Parti, toplumsal alanda yapmayı hedeflediği yeniliklerden sıkça bahsetmiş ve eğitim konusuna özel bir önem vermiştir. Parti yetkilileri, toplumun iyileşmesinin iyi bir eğitimle mümkün olduğunu vurgulamış ve kalkınma konusundaki atılımlarını da eğitime bağlamışlardır. Ayrıca, eğitim alanında destek sağlama sözü vermişlerdir.

Ak Parti, fen ve teknik alanlardaki gelişmelerin iktisadî yapıya katkı sağladığı yönünde görüşlerini dile getirmişlerdir. Aynı zamanda, fen bilimlerine duyulan ilginin ulusal düzeyde bolluk, zenginlik ve mutluluk getireceğine olan inançlarını ifade etmişlerdir.

Üretim ve ustalık alanlarının gelişmesi konusunda ise ulusal çıkarlar temel alınarak gelişme hedeflenmiş ve meziyetlerin gelişmesine destek sağlanacağı sözleri verilmiştir. Hemen hemen tüm sanat alanlarına karşı yapacakları yenilik ve gelişmeleri seçim vaatlerine eklemişlerdir (Sarıçoban, 2021, s. 371-386).

Ak Parti, seçim konuşmalarında sağlık konusuna önemli bir yer ayırmış ve sağlıkta sigorta konusuna yönelik yapacakları gelişmeler ve çalışmalar hakkında bilgi vermiştir. Parti yetkilileri, sağlık hizmetlerine erişimin her kesime ulaşmasını hedeflediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, gerekli önlemlerin alınması ve tedbirlerin hayata geçirilmesiyle sağlık alanında önemli gelişmelerin gerçekleşeceği sözünü vermişlerdir.

Ak Parti, seçim konuşmalarında hizmet alanında çalışan emekçilere de değinmiş ve iş hayatında düzeltmelerin yapılacağı, denetimlerin artırılacağı ve iş bulma konusunda gelişmeler sağlanacağına dair taahhütlerde bulunmuştur. Parti yetkilileri, Türkiye'nin en büyük sorunlarından biri olan işsizlik konusunda çözüm üreteceklerini ve yenilikçi yaklaşımlarla halkın karşısına çıkacaklarını belirtmişlerdir.

Ak Parti, seçim konuşmalarında aile yapısı konusuna da değinerek, iyi bir geleceğin iyi bir annenin ellerinde mümkün olacağı inancını vurgulamıştır. Bu nedenle, toplum içinde kadınlara yönelik faaliyetleri destekleyeceklerini vaat etmişlerdir. Ayrıca, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın önüne geçmeyi hedeflediklerinden bahsetmişlerdir.

Ak Parti, seçim konuşmalarında şehirleşme konusuna da önem vermiş ve büyüme ile gelişme konusunda uluslararası standartları temel aldıklarını belirtmiştir. Eşzamanlı, modern ve uygar bir anlayış doğrultusunda projeler gerçekleştireceklerini vurgulamışlardır.

İktisadi alan konusunda ise, realist, çalışmalarını geniş alanlara ve zamanlara yaymayı hedefleyen, yenilikçi ve enerjik bir alan haline getirme konusunda uğraş vereceklerini iddia etmişlerdir. İktisadi gelişmenin ancak investisman vasıtası ile olacağına dair konuşmalar yapmıştır. Bunun yanı sıra seçim konuşmalarında iktisadî boyut düşünüldüğü zaman özelleştirme konusuna da sıcak baktıklarını belirtmişlerdir (Sarıçoban, 2021, s. 371-386).

Ak Parti, ülkeye düzenlenecek kültürel ve seyahat gezilerinin Türkiye'nin tanıtımı açısından önemine değinmiştir. Ayrıca, Türkiye'nin tarihi ve sosyal alanlarda zengin bir mirasa sahip olduğunu vurgulamışlardır. Kültürel alanlara ve tesislere daha fazla ziyaretçi çekmenin bu alanlara yapılacak destek ve yatırımlarla mümkün olacağı sinyallerini vermişlerdir.

2002 Genel Seçimlerinde parti vaatlerinden bir diğer önemli husus ise diğer devletler ile arasında gerçekleşecek siyaset ve birbirlerine uyguladıkları tarife olmuştur. O dönem sıkça bahsi geçen Avrupa birliği konusuna oldukça değinilmiş olup komşu ilişkileri ve Kıbrıs olayları da üzerinde durdukları bir diğer husus olarak karşımıza çıkmıştır. Avrupa birliğinin Türkiye'yi kabul etmesi için öne sürdükleri koşullar üzerine çalışmalar yapıp Türkiye'yi onaylayacak seviyeye getireceklerinin vaatlerini vermişlerdir. Özetle AKP genel seçim vaatleri ve planları yukarıda anlattığımız şekilde olmuştur. 2002 genel seçiminde %34.28 oy oranı ile seçimi kazanmıştır (Sarıçoban, 2021, s. 371-386).

Rauf Tamer'in yıllar sonra 2002 genel seçimini değerlendirdiği *Posta* Gazetesine yazdığı "3 Kasım" başlıklı yazısında sadece AKP ve CHP'nin başarı sağladığından diğer partilerin barajı geçemediğinden bu olumsuz olarak nitelendirdiği duruma Devlet Bahçeli'nin sebebiyet verdiğinden bahsetmiştir. Yazısında "*Partileri apar topar erken seçime sürükleyip götüren irade de yine Devlet Bahçeli'ydi. Kendi de güme gitti*" demiştir. Sonuç olarak seçim

kazanılsın ya da kaybedilsin Devlet Bahçeli aynı pozisyonda kalacak olmasından dolayı seçim kritiği yapmadığına değinmek istemiştir (Tamer, 3 Kasım, 2018).

2.11.7. Hrant Dink Suikastı

Hrant Dink, Agos⁶ gazetesinin kurucu ortaklarından biri olarak görev yapmış ve aynı zamanda genel yayın yönetmenliğini üstlenmiştir. Gazetede kendisine ayrılan köşede kaleme aldığı yazılar büyük yankı uyandırmıştır. Özellikle yazılarının içeriği, Türkiye ile Ermenistan arasındaki ilişkilere odaklanmıştır. İki ülke arasındaki bağlantıları, halkların birbirleriyle uyumu veya ilişkilerini temel alan görüşlerini dile getirmiştir.

Hrant Dink, suikast öncesinde yaptığı açıklamalar ve yazdığı yazılar nedeniyle, kim tarafından gönderildiği bilinmeyen isimsiz tehdit mektupları almaya başlamıştır. Aldığı tehditleri, yargılanma sürecini ve bu sürecin öncesinde ve sonrasında yaşanan gelişmeleri detaylı bir şekilde anlatmıştır. Bu konuları 19 Ocak 2007 tarihli Agos gazetesinde yayımlanan "*Ruh Halimin Güvercin Tedirginliği*" başlıklı yazısında okurlarıyla paylaşmıştır.

Hedef gösterildiğini sık sık dile getiren Dink, "*Türklerin kanı zehirlidir*" cümlesi için yaptığı açıklamada, insanlara yazının tamamını okumalarını tavsiye etmiş ve seçilen cümle ile konu bütünlüğü arasında fark olduğunu vurgulamıştır.

Tüm bu gelişmelerin ardından, İstanbul Şişli'deki Agos gazetesinin genel yayın yönetmenliğini yapan Hrant Dink, gazetenin bulunduğu binanın önünde Ogün Samast tarafından gerçekleştirilen bir suikast sonucu hayatını kaybetmiştir. Ogün Samast'ın tutuklanmasıyla olayın karanlık tarafları aydınlatılmıştır. Suikastın planlanması ve desteklenmesinde rol oynayan kişinin Yasin Hayal olduğu ortaya çıkmıştır.

Hrant Dink'in vefatı sadece Türkiye'de ve Ermenistan'da değil, aynı zamanda dünya genelinde de büyük yankılar uyandırmıştır. İstanbul'da yürüyüşler yapılmıştır. Dünya basınının yazılarında geniş bir yer bulmuştur.

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine yazdığı "*Yolcu Ederken*" başlıklı yazısında Hrant Dink suikastı sonrası duyduğu üzüntüyü dile getirirken artık ayrımcı sözleri ve nitelikleri bir köşeye bırakıp bir insanın ölümü için üzülmeyi ve yas tutmayı başarmanın öneminden bahsetmiştir. Yazısında "*Bu cinayet ister örgütsel olsun ister bireysel olsun, son yıllardaki genel karnemizi yansıtıyor*" Diyerek genel durum değerlendirmesi de yapmıştır. Bununla birlikte ülkede yaşanan gelişmelerin hiç iç açıcı olmadığından insanların yaptıklarını ve

⁶ Agos 1996 yılında yayın hayatına girmiş ve haftalık çıkan Ermeni gazetesidir.

yaşattıklarına karşı nasıl bu kadar vurdumduymaz olabildiğini anlatmaya çalışmıştır (Tamer, Yolcu ederken, 2007).

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine yazdığı “*Daha da Öte*” başlıklı yazısında başbakana yöneltilen Hrant Dink suikastında devlet parmağı olduğuna dair insanların şüphelendiğinin iletilmesi üzerine başbakanın vermiş olduğu “*Beni de öldürmek istiyorlar*” cevabı ile böylesine önemli bir olayı sıradanlaştırdığından bahsetmiştir. Ayrıca ülke de çete faaliyetlerinin yaygınlaşmasından duyduğu rahatsızlığı “*Ömrümüz, korku filmi gibi geçiyor*” diyerek ifade etmiştir (Tamer, Daha da öte, 2012).

Rauf Tamer'in *Posta* gazetesine yazdığı “*Dünkü Gibi*” başlıklı yazısında “*Ruhumuzda bir yücelme var. Demokrasi terbiyemizde bir gelişme var*” diyerek Hrant Dink cinayetinde insanların yürüyüşler ve sloganlarla eşliğinde vermiş olduğu tepkiden memnun kaldığını ifade etmiştir. Bazı durumlar karşısında tepkisiz kalmamak gerektiğini ve insanların artık bu konuda daha duyarlı ve hassas olmaya başladığından bahsetmek istemiştir (Tamer, Dünkü gibi..., 2012)

2.11.8. Abdullah Gül Cumhurbaşkanı Oldu

Türkiye'nin seçim süreçleri genel anlamda sancılı geçmiş olsa da Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı koltuğuna oturduğu seçimi diğerlerinden ayıran konular ve tartışmalar gelişmiştir. Bu döneme kadar tartışılmamış ve gündeme gelmemiş konulara parantez açmışlardır. Böylelikle toplum içerisinde ikilik uç boyutlarda yaşanmıştır. Kimi tarafın desteğini arkalarına almış olsalar dahi bir diğer kesim yaşananları kendi değer algılarına ve cumhuriyetin gerekliliğine saldırı olarak nitelendirmişlerdir.

Politik, siyasal ve toplumsal alanda yaşanan anlaşmazlıkların başında dini siyasete karışma konusu gelmektedir, bu da çekişmelere ve münakaşalara yol açmıştır. Özellikle türban meselesi, farklı kesimler arasında büyük tartışmalara neden olmuştur. Bu durum, AKP ile diğer partiler arasında gerilime sebep olmuştur. Bunun üzerine, Genelkurmay Başkanlığı'nın bir bildiri yayınlaması ve olayların Anayasa Mahkemesinde görüşülmesi için düzenlemeler yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Yargı süreci sonrası verilmiş olan hüküm, seçimi neticesiz bırakmıştır. Bunun üzerine TBMM de erken seçim sesleri yükselmiş ve nitekim erken seçime gidilmiştir. Seçim sonucu Abdullah Gül Türkiye'nin 11. Cumhurbaşkanı olmuştur (Yılmaz D. D., 2021, s. 244-259).

Rauf Tamer'in 24 Mayıs 2018 tarihli *Posta* gazetesine yazdığı “*Toparlıyorum*” başlıklı yazısında geçmişe dönük bir yazı yazmış ve Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanlığı sürecini değerlendirmiştir. Yazısında “*Cumhuriyet ilkeleri hiç de zedelenmedi*” demiş ve eklemiştir.

“Demek ki neymiş? Laiklik elden gitmiyormuş” demiştir. İnsanların laiklik yok olmuş gibi tepkiler vermesini yersiz bulmuş ve yaşadığı döneme kadar laikliğe dair bir sekte yaşanmadığını vurgulamıştır (Tamer, Toparlıyorum, 2018).

Rauf Tamer’in “*O Fotoğraf*” başlıklı yazısında Deniz Baykal’ın Cumhuriyet Halk Partisine üye olan örtülü kadınlara, CHP rozetini takarken çekilmiş olan fotoğraflarından bahsetmektedir. Tamamen oya dayalı bir davranış olarak gördüğü bu harekete zamanında neden bu kadar tepki verildiğini anlamadığından bahsetmiş. Ve örtüyü kullanan kişinin siyasî görüşüne göre kabul edilebilir gördüklerinden bahsetmiştir. Yazısında “*Mütedeyyin insanlar da pekâlâ sosyal demokrat olabilirler. Yâni onları itip kakmayın. Sırf oyları değil, bize kendileri de lâzım*” demiştir (Tamer, O fotoğraf..., 2008).

2.12. 2010 ile 2023 Arası Türkiye’de Gazetecilik

Tüm insanlara ve koşullara hitap eden basın sektörü halkçı bir yapının en önemli özelliklerinden birisidir. Fakat zaman içerisinde gelişmekte olan teknoloji, yapay zekâ, siyasî müdahaleler farklı kişi ve kurumların aynı düşünce yapısına bürünmesine yol açmıştır. Yapay zekânın sektörde kullanılmaya başlaması ile gazetecilerin var olan düzenlerini koruyup aynı zamanda kendisini gelişmelere kapatmamak adına güncelliğini de koruması gerekmektedir.

Gazetecilik, kendi çekiciliğini ve iş kollarını koruyabilmek adına çok yönlü bir gelişim göstermek durumunda kalmıştır. Basın sektörünün özgürce kendini ve ülkeyi temsil etmesinin önüne yapay zekâ tarafından örülmüş bir engel çıkmıştır. Yapay zekanın varlığı, sektörde çalışan sayısında azalmaya yol açmıştır.

2010 ile 2023 yılları arasında, sektör yöneticilerinin siyasî ilişkileri sektördeki en büyük sorun olarak belirlemiştir. Bu durum, gerçek, tarafsız ve adil gazeteciliğin önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Ayrıca, yöneticilerin iktisadî kaygıları da sektördeki olumsuz gelişmeler arasında yer almaktadır. Çalışanlara ayrılan bütçenin azlığı, iş hayatına yansiyarak, emek istemeyen haberlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Genel ağ gelişimi de basın sektörü için bir diğer sorun olmuştur. Kaynağa ulaşım rahatlamış olsa da güvenilirlik konusu şüpheye düşmüştür. Bunun yanı sıra kim veya kimler tarafından paylaşıldığı belirlenmemiş haberler toplumda endişe ve kaygı duygularını oluşturmuştur. Genel ağ üzeri paylaşılan haberler, karşıt görüşe karşı yargılamasız söylemler ve hakaretler de içermektedir. Herkese ulaşıyor olması bu davranışın büyümesine ve diğer insanları etkilemesine yol açmıştır (TGS, 2023, s. 6).

2010 ile 2023 yılları arasında basın, diğer işkollarına kıyasla önemli değişimler ve sorunlar yaşamıştır. Bu değişim ve sorunlara etki eden beş önemli faktör şunlardır:

- Elektronik Haberleşme Ağının Gelişmesi
- Genel Ağ Kullanımının Yaygınlaşması ile Gerçek Dışı Haberlerin Yaygınlaşması
- Yapay Zekâ
- Devamlılık
- Siyasî Müdahale (TGS, 2023, s. 6-9).

2.12.1. Elektronik Haberleşme Ağının Gelişmesi

Kitle iletişim araçları ile basın üretim araçları arasındaki farklılık, kendini daha fazla tanıtmaya ve daha geniş kitlelere ulaşma imkânı sunmuştur. Hareketli ve taşınabilir cihazlarla bağlantı kurma yeteneği, sektör içinde elektronik haberleşmenin daha önemli hale gelmesine yol açmıştır.

Gazete yazarları özellikle 2020'li yıllarda internet kanalları üzerinde abonelik satın alarak yayın yapmaya başlamıştır. Böylelikle gazetecinin kendi ulaştığı haberler ya da konu alanındaki yorumlarına sadece para ödeyerek ulaşma imkânı sağlanmıştır. Kimi zaman ise hazırlanmış ve düzenlenmiş video içeriklerinden ziyade abone olunan bu sayfalar üzerinden canlı yayın yaparak takip eden kitle ile birebir iletişim halinde olmaya başlamışlardır. Bu durum gazeteci ile habere ulaşmak isteyenler arasında sınırları kaldırdığı için her iki taraf içinde tercih edilen bir habercilik yöntemi olmaya başlamıştır (TGS, 2023).

2.12.2. Genel Ağ Kullanımının Yaygınlaşması ile Gerçek Dışı Haberlerin Yaygınlaşması

İnternet kullanımının yaygınlaşması ve herkese ulaşma imkânı, gerçek dışı olayların duyulma hızını artırmıştır. Olayların gerçekliği sorgulanmadan ve araştırılmadan duyurulması, basın sektörünün işlerini zorlaştırmaktadır.

İnternet üzerinden yayılan bilgilere olan güvenin azalmasının en önemli nedeni, yandaş basın çalışanlarının sayısındaki artıştır. Hedef kitlenin, basın çalışanlarının ürettiği haberlere karşı güvenilirlik algılarının yok olması, emek veren ve haberin peşinden koşan gazeteciler için yıpratıcı bir durum olmuştur.

Haber içeriği üretecek vasıfta ve donanımda olmayan aynı zamanda gerçek ve doğru haberin önemi konusunda bilgisi olmayan insanların, elinin altında haber yapma ve yayma imkânı artmıştır. Bu doğrultuda doğru-yanlış ve yalan-gerçek ayrımı konusunda değerlendirme yapılmamıştır Varsayımlar üzerine haber ve fikir oluşturma yaygınlaştırmıştır. Sonuç olarak

sektördeki bu gelişmeler haberin ulaştığı kitlede panik ve korkuya sebebiyet vermiştir (TGS, 2023, s. 6).

2.12.3. Yapay Zekâ

Yapay zekâ, gelişmekte olan teknolojiyle birlikte basın sektörü de dâhil hemen hemen her alanda kendini göstermektedir. Özellikle hesap işlemleri, tez yazımları, makale düzenlemeleri, tahlil ve çözüm yöntemleri gibi konularda aranan ve kullanılan teknolojik bir sistem haline gelmiştir.

Vakitten tasarruf yapmak isteyen insanlar; kendisi yerine yazan, okuyan, araştıran ve denetleyen bir sistemi tercih etmeye başlamıştır. Belli bir kesim sistemin geliştirilmesini desteklemektedir. Böylelikle çağın gerisinde kalmamak ve bilgiye kestirmeden ulaşmayı doğru bir seçenek olarak görmektedir. Bir diğer kesim ise ilerde oluşabilecek zararların ne olacağını kestiremediklerini, kötüye kullanmanın mümkün olduğunu ve insanları tembelliğe sevk ettiğini ve zamanla işsizlik oranında artışın olacağına dair fikirlerini dile getirmektedirler (TGS, 2023, s. 7).

2.12.4. Devamlılık

Basın hayatında iktisadî devamlılık, nitelikli anlatım ve özgür yayın yapmak açısından hayati bir anlam taşımaktadır. Ekonomik nedenlerden dolayı basın hayatı iktisadî küçülmeye gitmiştir. Bunun en önemli nedeni basılı yayın okur kitlesini genel ağ kullanımına ve yapay zekâyâ devretmiştir. Bu durum reklamlardan elde edilen kazancı kaybetmelerini de yol açmıştır. Bu baskılar altında gazete çalışanları devamlılığı sağlamak ve güncelliğini kaybetmemek adına okuyucunun isteklerine göre şekillenme ihtiyacı hissetmişlerdir (TGS, 2023, s. 7-9).

2.12.5. Siyasî Müdahale

Türkiye'de televizyon, dergi, internet ve sosyal medya, siyasîlerin halka kendilerini tanıttıkları platformlar olarak öne çıkmaktadır. Politikacıların talepleri doğrultusunda hareket eden ve kitle iletişim araçlarını bu amaçla kullanan sektör çalışanları, devletin idari yapısına göre şekillenmeye başlamıştır.

Siyasîlerin hedefleri ve isteklerine yönelik çalışma sürdüren basın kurumları, aynı sesin yankılanmasına neden olmuş ve tek bir tür habercilik yapmaya başlamışlardır. Bunun yanı sıra siyasîlerin hoşuna gitmeyecek şekilde haber yapan ve söylemde bulunan basın çalışanları yargı

yolu ile ceza almış ya da işsizlik ile sınanmışlardır. Gazetecilerin yaptığı haber kendisine zarar verme niteliğinde olması ve bu durumdan duydukları endişe kendilerini rahat ve özgür bir biçimde anlatmalarına engel olmuştur (TGS, 2023, s. 6).

2.13. 2010 ile 2023 Yıllarında Türkiye’de Gerçekleşen ve Rauf Tamer’in Yazılarına Konu Olan Siyasî Gelişmeler

- Deniz Baykal’ın CHP Genel Başkanlığından İstifası
- Kemal Kılıçdaroğlu’nun CHP Genel Başkanlığına Getirilmesi
- 2011 Genel Seçimi
- İlker Başbuğ’un Yargı Süreci
- Gezi Olayları
- 2014 Yerel Seçimleri
- Kadir Topbaş İstifası
- Ekrem İmamoğlu İBB’yi kazandı
- 2023 Genel Seçimi

2.13.1. Deniz Baykal’ın CHP Genel Başkanlığından İstifası

Cumhuriyet Halk Partisinde Genel Başkan olarak görev yapmakta olan Deniz Baykal'ın özel hayatına dair iddia edilen görüntülerin internete sızdırılması, görevden çekilmesiyle sonuçlanan bir gelişmedir.

Deniz Baykal, konuya dair açıklamasını Ankara'da bulunan Cumhuriyet Halk Partisinin genel merkezinde yapmıştır. Açıklamasında, videonun gerçeği yansıtmadığını ve kendisine karşı bir tuzak olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, yaşadığı durumun sorumlusu olarak dönemin Başbakanını ve partisini suçlamıştır. Baykal, yaptığı konuşmada, istifa etmek yerine mücadeleyi bırakmayacağını vurgulamıştır. Bu durumu kabul etmemiş ve sadece istifa ederek tepki göstermiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi, videoların ortaya çıkmasıyla ilgili üzüntüsünü belirtmiş ve olayın arkasını araştırma sözü vermiştir. Bu durumun sadece Deniz Baykal'a zarar vermekle kalmayıp aynı zamanda partiye de zarar verdiği düşüncesiyle Baykal istifasını açıklamıştır.

Rauf Tamer’in *Hürriyet* gazetesine yazdığı “Unutulmaz” başlıklı yazısında Deniz Baykal’ın istifa süreci, istifa sonrası ve Cumhuriyet Halk Partisinin bu duruma karşı tutumundan bahsetmiştir. Partililer için “*Vefadan vazgeçtik. Bari ilkeli, tutarlı ve kararlı olmalılar*” cümlesini kurmuştur. Rauf Tamer, Baykal’ın görevden çekileceğine dair yaptığı

konusması ve insanların konuşmasına verdiği tepkilerden çok etkilendiğini aynı zamanda bu şekilde bitmiş olmasına üzüldüğünü yazmıştır. Parti'nin bu konun üzerine gitmesini beklediğini fakat yeterli çabayı göstermediklerini de eklemiştir (Tamer, Unutulmaz, 2022)

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine yazdığı “*Gizli Kalmaz*” başlıklı yazısında Oturduğu evin önüne gelen sevdiklerinden ve Savcı Sayan dışında parti içerisinde kimsenin yeterince yanında olmadığından bahsetmiştir. Yazısında “*Ortada bir cinayet var. Katilin peşine kimse düşmüyor*” diyerek Deniz Baykal'ın Entrikaya kurban gittiğine inanmıştır. Tamer, destekçilerinin de bu kumpası fark ettiklerini fakat Baykal'ın kendisi, ailesi ve partisi yeterince üzerine düşmediği için konunun aydınlanmadığından bahsetmiştir (Tamer, Gizli kalmaz, 2012)

2.13.2. Kemal Kılıçdaroğlu'nun Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanlığına Getirilmesi

Kemal Kılıçdaroğlu, Deniz Baykal'ın görevden çekilmesinden sonra 22 Mayıs 2010 yılında 1,189 kişinin desteklemesi sonucu Cumhuriyet Halk Partisi genel başkanı olmuştur. İlerleyen zaman içerisinde Kemal Kılıçdaroğlu'nun kişiliği, pozisyonu, seçimlerde sergilediği tutum ve tavırları parti içinde ve dışında tartışmalara sebebiyet vermiştir.

Kemal Kılıçdaroğlu'na karşı parti içerisinde iki farklı tutum oluşmuştur. Çoğunluğa sahip olan kesim Kılıçdaroğlu'nun doğru, dürüst, ahlaklı ve iyi bir siyaset adamı olarak görmektedir. Bu doğrultuda partinin genel başkanlığına uygun bir profil sergilediğini düşünmüşlerdir. Diğer bir tarafta ise düzgün kişiliğini tasvip etmiş olsalar da buna ek olarak baskın karakterli bir liderin genel başkan olması arzusunda olanların sayısı da oldukça fazladır. Bu nedenden dolayı genel başkanlık görevi için uygun görmeyenler de olmuştur. Özetle Kemal Kılıçdaroğlu konusundaki tartışmalar katıldığı seçim sonuçlarının olumsuz olmasıyla birlikte giderek artmıştır. Liderlik vasfına sahip olup olmadığı yönündeki münakaşalar giderek artmış olmasıyla beraber parti içinde parçalanmalar giderek çoğalmaya başlamıştır (Bezci, 2012, s. 11).

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine yazdığı “*Yeni Bir Durum*” başlıklı yazısında Kemal Kılıçdaroğlu için “*İktidar olabilmek için, önce parti içinde iktidar olmak lâzım*” demiştir. Özetle Kemal Kılıçdaroğlu'nun güçlü ve kudretli olması için yine bu özelliklere sahip olması gerekliliğini vurgulamıştır. Kemal Kılıçdaroğlu'nun söylemlerinden yola çıkarak eski genel başkanlara karşı vefasız bir tutum içerisinde olduğunu ve yine kitleye hitap etmeye çalışırken mevcut kitlesini kaybetme ihtimalini düşünmesi gerektiğini anlatmaktadır (Tamer, Yeni bir durum, 2010)

2.13.3. 2011 Genel Seçimi

2011 genel seçimleri 12 Haziran tarihinde yapılmıştır. 2011 seçiminde genel seçimin süresinde değişikliğe gidilmiş ve artık dört yılda bir şeklinde olacağı bildirilmiştir. Yüksek Seçim Kurulu veri ve tutanaklarına göre ülkede oy kullanmasına bir engel olmayan kişi sayısı 50.237.343 olarak kayıtlara geçmiştir. 50.237.343 kişi içerisinde oy vermeye gidenlerin sayısı 43.785.665 olduğu açıklanmıştır. 43.785.665 kişi içerisinde oy vermeye gidip herhangi bir yanlışlık yapmadan oy kullanan ve oyları kabul edilen kişi sayısı 42.813.896'dır. 43.785.665 kişi içerisinde oy vermeye gidip kurallar çerçevesinde oy kullanmayan ve oyları kabul edilmeyen kişi sayısı ise 971.769 olarak kayıtlara geçmiştir. Oy sayımları sonucunda birinci parti Adalet ve Kalkınma Partisi olmuştur. CHP ise AKP'yi takip eden ve ikinci parti olarak genel seçimi tamamlamıştır (YSK, Karar No : 1070 , 2011).

Rauf Tamer *Hürriyet* gazetesinde yayınlananı “*Sonuç Mühim*” başlıklı yazısı genel seçime yaklaşık 2 yıl var iken yazmıştır. Yazıda ülkenin durum değerlendirmesini yapmıştır. Rauf Tamer daha çok sağ görüşü benimsediğini aktarttığı yazıda, yerel seçimler ile genel seçimlerin birbirine paralel doğrultuda ilerleyeceğini “*Belediyeler çok mühimdir. Genel Seçimlerin alt yapısını da o hazırlar*” sözleri ile ifade etmiştir (Tamer, Sonuç Mühim, 2008).

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine yazdığı “*Nerden Çıktı Bu*” başlıklı yazısında “*Muhalefet alternatif bir iktidar konumuna gelebilseydi, sandıkla yargıyı kimse birbirine karıştıramayacaktı*” demiştir. Özetle insanların adalet, seçim, sandık kavramlarını birbirlerine karıştırdığını bunların farklı anlamlar içerdiğinden bahsetmektedir. Ek olarak muhalefet partinin yarışacak düzeyde olmadığına vurgusunu yapmaktadır (Tamer, Nerden çıktı bu..., 2014).

2.13.4. İlker Başbuğ'un Yargı Süreci

Türkiye Cumhuriyeti'nin 26. Genelkurmay Başkanı olan Orgeneral Mehmet İlker Başbuğ'a karşı darbe yapmayı planladığı şüphesi ile Ergenekon Davası kapsamında başlatılan yargı sürecidir. Ergenekon Olayı, İstanbul'un Ümraniye ilçesinde patlayıcı maddelerin bulunması ve bunların bir astsubaya ait olduğu iddiaları üzerine alıkoyma ve tevkif işlemlerinin başladığı süreci kapsamaktadır.

Ergenekon davası kapsamında tutuklananlar hakkında mahkemeye sunulan savlık içeriği, bu kişilerin Türkiye'yi buhrana sürüklemeye çalışan, ülkede düzensizlik ve kaos ortamı oluşturmaya çalışan, ülkenin büyümesine engel olmak isteyen bir terör örgütü olduğu şeklindedir. Ayrıca örgütün iç huzursuzluk yaratarak darbe girişiminde bulunacağı iddiaları da

bulunmaktadır. Bu suçlamalar kapsamında ordu çalışanları, basın çalışanları, siyasîler ve akademisyenler de yargı sürecine dâhil olmuştur.

Ergenekon Davası esnasında ülkede gerçekleşen olaylarla herhangi bir ilişkinin olup olmadığı yönünde araştırmalar yapılmış ve bu da araştırma kapsamını ve zamanını artırmıştır. Bir diğer tepkiye neden olan konu ise ifade veren sanıkların kimliklerinin saklanmasıdır.

Mehmet İlker Başbuğ'a mahkeme tarafından okunan suçlamalar arasında “*silahlı terör örgütü kurma veya yönetme*” ve “*Türkiye Cumhuriyeti hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme*” bulunmaktadır.

Mehmet İlker Başbuğ, savunmasında kendisi hakkında iddia edilenlerin tam tersi olduğunu belirterek terörle mücadele içerisinde olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca konuşmasında demokrasiye olan bağlılığından da bahsetmiştir.

İlker Başbuğ'un yaşadığı yargı sürecini, öncesini ve sonrasını kronolojik bir sıra ile anlattığı ve yazdığı “*Ergenekon'dan Çıkış*” adlı kitabı mevcuttur. Kitapta hedef alınan kitleler, ekonomik çıkarlar, cemaat oluşumları, hapis hayatı gibi konular detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine yazdığı “*Başbuğ*” başlıklı yazısında Mehmet İlker Başbuğ'un serbest bırakılmasından duyduğu mutluluğu dile getirdiği bir yazı olmuştur. “*Siyasetin çözemediğini, yine de beğenmediğimiz yargı çözmüş*” diyerek adalet sisteminin işlediğini vurgulamıştır. Bunun yanı sıra insanların adaletle güvenmeleri konusunda öğütler içermektedir (Tamer, Başbuğ, 2014).

Rauf Tamer'in *Posta* gazetesine yazdığı “*İlk Değil Son*” başlıklı yazısında devlet büyüklerine karşı ülkenin sergilediği tutumları eleştirmiş eski ile kıyas yapmış ve ilerlememiş olmanın Tamer'de yarattığı üzüntüyü dile getirmiştir (Tamer, İlk değil son, 2012).

2.13.5. Gezi Parkı Olayları

İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde Taksim Meydanında bulunan Gezi Parkı'nın betonlaşmasının önüne geçmek isteyen insanlar ile kolluk kuvvetleri arasında gerçekleşmiştir. Aktivistlerin ve sanat dünyasından insanların da katılımı ile kalabalıklaşmıştır. Olaylar İstanbul sınırları dışına da çıkmış ve tutuklananlar “*Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme*” iddiası ile yargılanmışlardır.

Rauf Tamer'in *Posta* gazetesinde yazdığı “*Mesela Dedik*” başlıklı yazısında gezi parkı olaylarını değerlendirirken saf niyetler ile başlayıp acımasız bir savaş alanına dönüştüğünden bahsetmiştir. Gezi parkına katılmış olan bir kızın “*Buna devrim diyebilir miyim?*” sorusu

karşısında şaşkınlığını yazmıştır. Bunun yanı sıra köprü yapmaktan, araba icat etmekten ve ekonomik gelişmelerden örnek vermiş ve bu gibi durumları reform olarak gördüğünü belirtmiştir (Tamer, Mesela dedik, 2022).

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesinde yazdığı "Kime Yaradı" başlıklı yazısında Recep Tayyip Erdoğan zamanında gerçekleşen Gezi Parkı Olayı da dâhil olmak üzere karşıt fikirli insanların yapmış olduğu tüm hareketlerin yine Tayyip Erdoğan'ın lehine döndüğünü anlatmaya çalışmıştır. Yazısında "Akılsız Dost" kavramını kullanarak muhalefet için yeterli düzeyde ve donanımda olmadığını belirtmektedir (Tamer, Kime yaradı?, 2021).

2.13.6. 2014 Yerel Seçimleri

2014 yerel seçimleri 30 Mart tarihinde gerçekleşmiştir. YSK verilerine göre seçime katılan il sayısı 1364'tür. İl başkanlığı için seçime katılmasında herhangi bir engel olmayan kişi sayısı 48.724.241 olarak kayıtlara geçmiştir. 48.724.241 kişi içerisinde tercihlerini belirtmek için sandığa giden kişi sayısı 43.459.938 kişidir. 43.459.938 kişi arasında kurallara uygun bir şekilde tercihlerini belirten ve tutanaklara geçen kişi sayısı ise 41.619.798'dir (YSK, Belediye Meclisi Üyeliği Seçimleri Sonucu, 2014).

2014 yerel seçimlerinde büyükşehir için seçime katılmasına engel olmayan kişi sayısı 40.727.194'tür. 40.727.194 kişi içerisinde tercihlerini belirtmek için sandığa giden kişi sayısı 36.440.968'dir. 36.440.968 kişi arasında kurallara uygun bir şekilde tercihlerini belirten ve tutanaklara geçen kişi sayısı ise 34.913.716'dır (YSK, Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimleri Sonucu, 2014)

30 Mart 2014 Yerel ve Mahalli İdareler Seçimleri sonuçlarına göre, en fazla belediye idaresini elinde bulunduran ve ilk sırada yer alan parti Adalet ve Kalkınma Partisi olmuştur. Ana muhalefet partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi ise Türkiye genelinde toplamda ikinci sırada belediye kontrolünü elinde tutan parti olmuştur.

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesinde yazdığı "2014 Türkiye'si" başlıklı yazısında 2014 seçimi öncesi değerlendirmelerini içermekte ve olası tahminlerde bulunmaktadır. Bunun yanı sıra "Bugünkü kabinede en başarılı Bakanlar, çeşitli illerde Belediye Başkanlığı yarışına girecekler" cümlesi kullanmıştır. Yazısında Adalet ve Kalkınma Partisinin yönetim şeklini ve bakanlarını başarılı bulduğunu belirtmiştir (Tamer, 2014 Türkiye'si, 2013).

2.13.7. Kadir Topbaş'ın İstifası

2014 Yerel Seçimlerinde yüksek seçim kurulu verilerine göre 4.101.906 kişi Kadir Topbaş'ı Büyükşehir İl Başkanı olarak seçmiştir. 2017 yılında istifasını duyurmuştur. Bunun üzerine birçok iddia ortaya atılmış olsa da genel görüş Adalet ve Kalkınma Partisi içerisinde kırılmalar olduğu ve bu sebepten ötürü istifa ettiği yönünde olduğu ile ilgili olmuştur (YSK, Sandık Sonuçları ve Tutanaklar, 2017).

“Ben belediye başkanlık görevimden istifa ettim ama asla siyasî partim ile bağ eksikliğim yok” demiş ve konuşmasına *“Partimin üyesiyim çalışmalarında da her daim yanlarında olacağım”* diyerek devam etmiştir (HaberTürk, 2017).

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesinde yazdığı *“Gelmek Gitmek”* başlıklı yazısında Kadir Topbaş'ın istifasından bahsetmiştir. Rauf Tamer Topbaşın istifasını eleştiren kişiler için *“Öyleleri var ki, seçimle gelmemiş ya tepeden inme ya kontenjandan ya da hileli bir kongreyle gelmiş”* olduklarından bahsetmiştir (Tamer, Gelmek gitmek, 2017).

2.13.8. Ekrem İmamoğlu İstanbul Belediye Başkanı Oldu

2017 yılında Kadir Topbaş'ın görevden çekilmesinin ardından, Cumhuriyet Halk Partisi Ekrem İmamoğlu'nu İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı için uygun görmüştür. CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Ekrem İmamoğlu'nu bu pozisyon için uygun ve elverişli görmesi, 2019'da yapılacak olan yerel seçimleri etkilemiştir.

23 Haziran 2019 yılında gerçekleştirilen İstanbul il başkanlığı için yenileme seçimlerinde Ekrem İmamoğlu İBB başkanı olmuştur. Yüksek Seçim Kurulu verilerine göre seçime katılmasında herhangi bir engel olmayan kişi sayısı 10.560.963'tür. 10.560.963 kişi içerisinde tercihlerini belirtmek için sandığa giden kişi sayısı 8.925.166'dır. 8.925.166 kişi arasında kurallara uygun bir şekilde tercihlerini belirten ve tutanaklara geçen kişi sayısı ise 8.746.566'dır (YSK, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Yenileme Seçimi, 2019).

Cumhuriyet Halk Partisinin adayı olan Ekrem İmamoğlu, 8.746.566 uygun oy içerisinde 4.742.082 oy alarak İstanbul Büyük Şehir Belediye Başkanı olmuştur.

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine yazdığı *“Tuhaf Şeyler”* başlıklı yazısında Ekrem İmamoğlu'nun mazbata alamaması ve itiraz sürecinden bahsetmiştir. Sayım konusunda tereddüt yaşanmasının normal karşılamış ve itirazlara verilen tepkileri abartılı bulmuştur. Yazısında yapılan itirazla için *“Oy yüzdesini bir milim bile etkileyecekse, elbet itiraz edilir. Çünkü o oy yüzdesi, resmi arşivlere geçecek.”* diyerek sayımların tekrarlanmasını önemli bulduğundan bahsetmiştir (Tamer, Tuhaf şeyler, 2019).

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine 2023 yılında yazdığı “*İşin Aslı*” başlıklı yazısında 2019 seçimlerini değerlendirerek oy kullanmanın önemini vurgulamıştır. Yazısında “*İstanbul ve Ankara belediyeleri, seçimi kazanacak birilerine teslim edildi. Nitekim kazandılar... Devlet ciddiyeti ve devlet terbiyesi almış rakipleri ise kaybettiler.*” cümlesini kurmuştur. Mansur Yavaş ve Ekrem İmamoğlu’nu belediye idaresi konusunda yeterli bulmadığını açıkça ifade etmiştir (Tamer, İşin aslı , 2024).

2.13.9. 2023 Genel Seçimi

2023 yılında gerçekleştirilen genel seçimlerde Cumhurbaşkanı ve Milletvekilleri seçilmiştir. Cumhurbaşkanlığı için yarışan dört aday bulunmaktadır: Cumhuriyet Halk Partisi adayı Kemal Kılıçdaroğlu, Adalet ve Kalkınma Partisi adayı Recep Tayyip Erdoğan, Memleket Partisi adayı Muharrem İnce ve ATA İttifakı adayı Sinan Oğan. Muharrem İnce, muhalefetin baskılarından dolayı adaylıktan çekildiğini açıklamıştır. Sinan Oğan ise yaptığı konuşmaların aksine Adalet ve Kalkınma Partisi'ne destek vereceğini duyurmuştur. Bu karar, ATA İttifakı'ndaki Zafer Partisi'nden Ümit Özdağ ve Adalet Partisi'nden Vecdet Öz tarafından eleştirilmiş ve bu eleştiriler sonucunda ATA İttifakı dağılmıştır.

Yapılmış olan seçim sonucuna göre cumhurbaşkanlığı seçimi ikinci bir tur gerektirmiştir. “6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu” gereğince:

Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir (YSK, Karar No: 2023/1091, 2023).

Kemal Kılıçdaroğlu ile Recep Tayyip Erdoğan arasında gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı seçiminde, Yüksek Seçim Kurulu verilerine göre, seçime katılmasında herhangi bir engel olmayan kişi sayısı 64.197.454’tür. 64.197.454 kişi içerisinde tercihlerini belirtmek için sandığa giden kişi sayısı 54.023.601’dir. 54.023.601 kişi arasında kurallara uygun bir şekilde tercihlerini belirten ve tutanaklara geçen kişi sayısı ise 53.339.313’tür.

Kemal Kılıçdaroğlu 25.504.724 oy alarak cumhurbaşkanlığı seçimini kazanamamış olup Recep Tayyip Erdoğan 27.834.589 oy alarak Türkiye Cumhuriyeti’nin Cumhurbaşkanı olmuştur (YSK, Tüm Seçim Sonucu İkinci Tur, 2023).

Rauf Tamer'in *Hürriyet* gazetesine 2023 yılında yazdığı “*Seçim Mi İsteriz*” başlıklı yazısında mart ayında gerçekleşecek olan genel seçimlerden bahsetmektedir. Yazısında seçimi erken tarihe almak mücadele eden kimsenin olmaması konusuna yer vermiştir. Bu durumu

“Muhalefet partileri zor bir dönem geçirmektedirler. Seçimle henüz uğraşacak halleri yok” diyerek kendi görüşünü dile getirmiştir (Tamer, Seçim mi isteriz?, 2023).

III. BÖLÜM

3. EGE BANK DOSYASI

3.1. Egebank Davası

2000'li yılların başında, özellikle bankacılık sektöründe usulsüzlükler artmış ve problemler baş göstermeye başlamıştır. Kanunlara uymama, banka gelirlerini paravan şirketlere aktarma, nepotizm nedeniyle zenginleşenler, imza yetkilerini amaç dışında kullananlar ve kimi zaman sözlü anlaşmalarla para aktarımı yapanlar bu sektörün bozulmasına neden olmuştur.

Egebank, başlangıçta yerel bir banka olarak İzmir Esnaf ve Ahali Bankası adıyla İzmir'de kurulmuştur. Bankanın sonraki sahibi olan Şevket Filibeli'nin yaptığı görüşmeler ve aldığı kararlar sonucunda, bankanın adı Egebank olarak değiştirilmiştir.

Egebank'a yönelik yapılan araştırmalar, usulsüzlüklerin ve yolsuzlukların ilk olarak Bayraktar Grubu'nun döneminde ortaya çıktığını göstermektedir. Ancak, Yahya Murat Demirel döneminde bu tür olayların giderek arttığı, araştırmacı hukukçular tarafından belgelerle kanıtlanmıştır.

Egebank'ta en sık karşılaşılan usulsüzlükler, halk arasında sıkça konuşulan off-shore ve back to back yöntemleridir.

3.1.1. Off- Shore Yöntemi

Diğer bir adı ile kıyı ötesi bankacılık ve kıyı bankacılığı olarak bilinmektedir. Off-Shore yöntemi için genel olarak serbest olan bölgeler tercih edilir. Bunun nedeni ise hukuki müdahalelerden uzakta olup, herhangi bir kontrol, teftiş ve denetime maruz kalmama isteğinden kaynaklanmaktadır. Ülke sınırları içerisinde elde edilmemiş sermayenin, yine yurtdışında ya da şartların olgunlaşması sonucu yurt içinde de kullanılması ve herhangi bir ülkenin sermayesi dâhilinde olmayan paralardır (Güçlü, 2004, s. 1).

Off-shore yönteminin kullanılmaya başlandığı 1960'lı yıllarda, bu yöntemin artış gösterdiği ve büyüdüğü gözlemlenmiştir. Ülkelerin gelişmeye başlamasıyla birlikte, ekonomik getirilerini artırmak amacıyla uluslararası arenada faaliyet göstermeye başladıkları görülmüştür. Bu durum, iş ilişkilerinin genişlemesini amaçlamıştır. Ancak, uluslararası bölgeler için belirli sınırlamalar getirilmiştir. Bu sınırlamalar çerçevesinde, ülkeler belirli bir denetim ve kontrol sürecine tabi tutulmuş ve vergi yükümlülükleri getirilmiştir. Bu denetimler ve vergi yükümlülükleri, ülkeleri denetimden uzak bölge arayışına yönlendirmiştir. Sonuç

olarak, kısıtlamalardan ve engellemelerden uzak bölgelerde kıyı bankacılığı uygulamaları yaygınlaşmıştır.

Kıyı bankacılığının en rövanşta olduğu dönem ise petrol alım satımlarındaki gelirin en yüksek olduğu zamanlara denk gelmiştir. Bunun yanı sıra ABD banka sistemi de kıyı bankacılığına yönlendiren bir diğer unsur olarak bilinmektedir. ABD bankacılık sisteminde ülke dışında kurulması planlanan işkolları için kredi talep edenlere uygulanan yasaklar ve engeller kıyı bankacılığını ilerlemesini sağlamıştır. Böylelikle talep edilen paranın bağımsız ve yasaklardan uzak bir bölgede karşılanması kredi alan ve veren adına karlı bir alışveriş olarak algılanmaya başlamıştır. Bunu iki taraf içinde avantajlı sayılmasının nedeni ya vergisiz ya da vergi tutarının daha az olduğu bir çalışma sistemi ile yürütülüyor oluşudur (Güçlü, 2004, s. 2-4).

Türkiye’de kıyı bankacılığı kelimesi en çok Egebank olaylarının patlak verdiği zaman duyulmuş olsa da bu yöntemin kullanılması daha öncesine dayanmakta olup serbest ticaretin yapıldığı yerlerde etkin bir şekilde var olmuştur (Güçlü, 2004, s. 9-14).

Serbest ticaretin yapıldığı alanlardan kasıt; o bölge bahsi geçen ülkenin ulusal hudutlarına dâhil olsa bile iktisadî alanda bağımsız olma özelliği taşımaktadır. Serbest ticaret alanlarının var olma sebebi ise ülkeler arası iktisadî faaliyetleri geliştirmek, alım satım ve fon konularında gelişim sağlama amacı taşımaktadır

Kıyı bankacılığı en önemli etkinlikleri şu şekilde sıralanabilir (Ünkaya, 2001, s. 7-11);

- Müşterilerin, para işletmesi amacı ile yatırım yapması
- Müşterilerin, paralarını kar getirmesi amacı ile yatırması
- Bankalardan ödünç olarak para alınması
- Yabancı ülke para birimlerini kullanarak işlem yapılması
- İthalat yolu ile para elde edilmesi
- Bir ülkenin, fabrikanın ya da firmanın tek bir bankadan değil birçok bankadan aynı gerekçe sebebi ile ortak kredi alması
- Bir işletmenin matlubunun satması sonucu akçalama elde etmesi
- Girişimlerin desteklenmesi
- Mülkiyet hakkının bankaya geçmeden kiralanması
- Değerli ürünlerin piyasası düşük olan yerlerden alınıp kar getirisi yüksek yerlerde pazarlanması
- Gayrimenkul alım satımlarında
- Şirketlerin ya da firmaların tek bir denetim altında toplanması ve birleşmesi

Kıyı bankacılığının yararlarının olduğu kadar zararları da bulunmaktadır. Denetimden uzak bölgelerde faaliyet göstermenin, yolsuzluk yapmak isteyenler için bir fırsat penceresi açtığı bilinmektedir.

3.1.2. Back To Back Yöntemi

Diğer adı Akreditif kredisi olan back to back yöntemi, bankacılık sektöründe yolsuzluk ve hortumlama konularında sıkça tercih edilen bir yöntemdir. Kısaca, karşılıklı olarak kullandırılan kredi anlamına gelir. Bankalar, ortaklarına karşılıklı olarak ödünç para kullandırırken bu yöntemi kullanırlar. Bankalar, bu yöntemi uygulamak için kendilerine denk bankaları seçerler.

Back to back yöntemi, alıcı, üretici ve aracı rollerine sahip olması gerekmektedir. İthalat yapılırken, mutavassıt konumunda olan işletme şirketi, kontratı yapacağı satın almacı ile akreditif için müracaat etmektedir.

Satın almacı durumunda olan banka, mutavassıtın yararına akreditif verir. Mutavassıt, kendi faydası için yapılan bu uygulama için gerekli koşulları sağladıktan sonra, üretici durumunda olan işletmenin yararına bankaya müracaatta bulunur. Bu uygulamada, mutavassıt durumunda olan şirket, akreditifi, kendisi için üretici durumunda olan işletmenin bankaya müracaat etmesiyle açılan akreditifi bankaya bildirir ve bu duruma “*back to back*” denir. Açılan bu akreditifler, birbirinden tamamen bağımsızdır ve müstakil olarak işlem görürler.

Bahsi geçen off-shore ve back to back yöntemleri, Egebank olaylarında en çok kullanılan yöntemler olmuştur. Bu yöntemler aracılığıyla bankanın içi boşaltılmıştır.

Egebank Davası araştırma sürecine girdiğinde incelemeciler, ilk olarak bankanın menkul değerlerinin toplamını incelemişlerdir. Bu inceleme sırasında, bankanın kimlere borç verdiği, borçları vermek için sunduğu şartlar gibi konular üzerine araştırma yapmışlardır. Ayrıca, yönetim kurulunun işleyişine, verilmiş borçların kaynaklarına, borçlanan kişilerin veya şirketlerin gerçekte var olup olmadığına ve hortumlama yöntemlerine kadar derinlemesine bir araştırma yapmışlardır.

İnceleme kararı çıktıktan sonra, Egebank araştırmasına katılanlar arasında hukukçular, müfettişler, banka çalışanları ve yeminli denetçiler bulunmaktadır. Bu ekip, kapsamlı araştırmalar sonucunda elde ettikleri bulguları Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne sunmuşlardır.

Egebank soruşturması kapsamında incelenen kameraların, bankadan dosyalar ve poşetlerle para taşındığına dair tespitlerde bulunduğu görülmüştür. Bu durum, organizeli ve haberli bir şekilde gerçekleştiği şüphesini uyandırmıştır. Ayrıca, hortumlama olayına adı

karışan üç diğer bankaya aynı anda gidilmesine rağmen, Egebank'a diğer bankalardan daha geç gidilmesi durumu da dikkat çekmiştir.

Egebank davasında, araştırmacıların karşısına çıkan en büyük engel, suça karıştığı iddia edilen Yahya Murat Demirel'in Süleyman Demirel'in yeğeni olmasıdır. Bu durum, basın çalışanlarını tedirgin etmiş ve haber yapma sürecini etkileme potansiyeline sahip olmuştur. Bunun yanı sıra, basın dünyasının önemli isimlerinden ve medyanın iplerini elinde tutan Nail Keçeli ile Yahya Murat Demirel'in yakın dostluğu, basında yer bulmasına engel olmuştur. Ayrıca, Nail Keçeli'nin yapılacak haberlere engel koyma çabasının en büyük nedenlerinden biri, banka usulsüzlüklerinde adının da geçiyor olmasıdır.

Soruşturmaya adı karışan ve ciddi iddiaların ana merkezinde olan bir diğer isim İş Adamı Mete Has olmuştur. İddialara göre, para dolu çanta, Yahya Murat Demirel'in emri üzerine sekreteri tarafından Mete Has'a ulaştırılması istenmiştir. Çıkan haberlere göre taşınan paranın miktarı tam olarak bilinmemekte olup haberlerde iki farklı miktardan bahsedilmiştir. Bu miktarların 650 bin dolar ya da 1 milyon dolar olduğu söylenmektedir.

Mete Has kendisine yöneltilen bu iddialara cevaben Yahya Murat Demirel ile ortak bir pazarlığa oturduğunu söylemiştir. Pazarlığa konu olan paranın belli bir kısmının kendine ait olduğunu ve gönderilen paranın da nakdi bir ödeme olduğunu ileri sürmüştür. Aynı zamanda bu ticari işlemlerin usullere uygun ilerlediğini bütün evrak ve makbuzların varlığından bahsetmiştir. Yapılan açıklamalara var olduğu öne sürülen ticari evrakların varlığına şüpheci yaklaşan Uğur Dündar ve Reha Muhtar'ın kendisine yöneltilen sorulara farklı cevaplar vermiştir (Milliyet Gazetesi, 2000).

Kadir Has'ın paraları teslim almak için verdiği adresin gazeteci yazar Rauf Tamer'in evi olduğu tespit edilmiştir. Mete Has'ın, Rauf Tamer ile yakın arkadaşlıkları olduğunu belirtmesine rağmen, evde bulunduğu saat ve paranın teslim edilme şekli ile ilgili birbiriyle uyuşmayan açıklamaları, basın dünyasında ve Egebank davasının takipçileri arasında güven sorunu oluşturmuştur.

Dava esnasında ifadelerine başvuru Yahya Murat Demirel'in sekreteri, para dolu çanta için görüşmeler yapıldığı ve teslimin gerçekleştiğine dair ifadeler verdiği ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda, Yahya Murat Demirel'in diğer bir çalışanı olan şoförünün teslimatı Rauf Tamer'e yaptığını söylemesi üzerine gözler Rauf Tamer'e çevrilmiştir. Bu olaylarla birlikte, Egebank soruşturmasına dâhil olan Rauf Tamer'in adı ülke gündeminde sıkça yer almaya başlamıştır. Bu olaylar üzerine ifadesine başvuru Rauf Tamer'in, olayların gerçekleştiği esnada evde olmadığı öğrenilmiştir. Bu olaylar, Tamer'i derinden etkileyecek olup gerçekler ortaya çıkana kadar meslek hayatına ara vermeye karar vermiştir.

Egebank davasında olayların araştırılması için başvuru ve bu dava sürecinde kurmuş olduğu “*Olay iş insanları, politikacılar ve banka çalışanları arasında gerçekleşmiştir.*” cümlesini kurmasıyla birlikte araştırmadan uzaklaştırılan Mehmet Tural, Murat Kelkitlioğlu’na verdiği röportajda Rauf Tamer’i suçsuz bulduğunu söylemiştir. Mehmet Tural’ın şüphesi sonucu olay sonrası Yahya Murat Demirel’e şahsi olarak değil fakat görüşmeyi gerçekleştirecek olan avukat vasıtası ile Paranın Rauf Tamer’e değil bir siyasiye mi gittiğini sordurmuştur. İddiasına göre Demirel’in sözlü olarak olmasa da başı ile onay verdiğini Murat Kelkitlioğlu’nun yazmış olduğu “*Hortum Egebank Nasıl Soyuldu*” adlı araştırma kitabına verdiği röportajda anlatmıştır (Kelkitlioğlu, 2001, s. 88-89).

Rauf Tamer için genel kanı bu olaya karışmadığı ve üzerine kaldığı yönünde olmuştur. İnsanların bu şekilde düşünmesine sebebiyet veren durum köşe yazılarında Süleyman Demirel ve akrabalarının zenginliğinin arka planı olduğu ve birbirlerini zenginleştirmek için gelen işleri birbirlerine gönderdiklerinden bahsetmektedir. Özellikle yazısında Demirel’in yeğenine değinmektedir. “*Kavgamız Düzene Çekidüzen*” adlı kitabında da bu konuya ağırlık vermiş olup “*Demirel Gitsin*” adlı yazısında eleştirileri mevcuttur (Tamer, Kavgamız Düzene Çekidüzen, 1977, s. 15-16).

3.1.3. Egebank Davası ile İlgili Ayşe Arman’ın Rauf Tamer ile Röportajı

AYŞE ARMAN: Hakkınızda isimsiz yazılan o ilk yazıyı okuduğunuzda, ne hissettiniz?

RAUF TAMER: Hiçbir şey çünkü üzerime alınmadım! Bir ihbarcı geliyor, ihbarcının ismi hala yok ve ihbarcının anlattıklarından bir yazı kaleme alınıyor. O yazıda benden söz edildiği aklıma dahi gelmedi. Yakıştıramadım. Nasıl yakıştırayım.

AYŞE ARMAN: Yazı çıkar çıkmaz ortalık fena çalkalandı. Dedikodular kulağınıza geldiğinde neler hissettiniz?

RAUF TAMER: Gazeteye gittiğim gün, arkadaşlarım bu ismin, benim ismin olduğunu söylediler. Önce tabi korktum! Kendimi nasıl temizleyecektim? Olmayan bir şeyi nasıl kanıtlayacaktım? Sonra, derin bir mahcubiyet duydum. Oğlum geldi aklıma. O ne hissedecekti? Bir de tabi 30 yıl boyunca bana inanmış insanlar geldi aklıma. Onlar ne diyecekti? Bu dedikoduları daha ilk duyduğumda yazı yazmaya niyetliydim. Hatta yazdım! Fakat gazeteden, gereksiz bir alınganlık olacağı söylendi. Zafer Mutlu ve Güngör Mengi bu olaya şahit. Yırttım attım. Oturup başka yazı yazdım. 11-12 Ekim böyle geçti. 13 Ekim’de iş ayyuka çıkınca, aklanıncaya kadar yazılarıma ara verdiğimi açıkladım.

AYŞE ARMAN: Ayıptır sorması, olay nedir?

RAUF TAMER: Olayın ne olduğunu iki buçuk yıl sonra bende yeni öğreniyorum! Söz konusu paranın hangi sebeple yollandığını da... İyi ki de öğreniyorum. Mete Has, “Bana, bu eve bir avans gönderdiler, sakın bunlar o paradan söz ediyor olmasınlar” diye kendisi ortaya çıktı.

AYŞE ARMAN: İyi de para niçin sizin eve yollanıyor?

RAUF TAMER: Mete burada olduğu için! Mete neredeyse, parayı oraya yolluyorlar. Mete, benim 30-35 yıllık arkadaşım. Bu adresi verdiği için para buraya geliyor. Süleyman'ın evinde olsa, oraya yollayacaklar! Mete, bu paranın neden kendisine yollandığını hem DGM Savcılığına hem de kamuoyuna anlattı. Ada satıyormuş galiba, ön bir ödeme istemiş, o ön ödemeyi de “Ben buradayım, buraya yollayın” demiş. Restoranda bile olsa, parayı oraya yollayın diyecek bir adam. Mete'nin tarzı bu...

AYŞE ARMAN: Benim arkadaşım bana bunu yapsa kızarım, çünkü ben zan altında kalırım!

RAUF TAMER: Bütün hadise de bu zaten. Mete de fevkalade üzgün. “Neden senin evinin adresini verdim ki” diyor. Tabi çıktı, gayet otantik bir şekilde anlattı. Yani adam, birilerinin sandığı gibi senaryo yazıyor olsaydı, iyice hazırlık yapar öyle ortaya çıkardı. Söyley misiniz, kim kimin için kendini ateşe atar? Hiç ortaya bile çıkmayabilirdi. Ben bütün bunları neden iki buçuk sene sonra öğreniyorum? Çünkü Mete'nin hayatında bu bir teferruat! Mete'yi tanımak lazım, o böyle bir adam”.

AYŞE ARMAN: Bu hikâyelerden espriler de üretildi, ‘O gitti/ Diğeri geldi/ O evde değildi/ Evde kim vardı/ Parayı kim aldı?’

RAUF TAMER: Öyle şey olur mu?

AYŞE ARMAN: Peki, siz neden evde değildiniz?

RAUF TAMER: Saat beşte, altıda ben evde olmam ki. Ama evde bir sürü misafirin olduğu bir saatte Mete uğramış. Mete, bu eve her saat uğrar. Bu ev, Fatih Köprüsü'nün hemen üzerinde... Onun evi Kanlıca 'da. Buraya gelir, bazen karısına telefon açar, “Ankara'ya gidiyorum, bana üç gömlek iki pantolon bir çantaya koy, gönder” der. Benim bundan da haberim olmaz. Mete bu evin çocuğu! Kardeşim gibi. Onun da banka batırdığını yazıyorlar, oysa İstanbul Bankası'nın sahibi Mete Has değildi. Onu bile yanlış yazıyorlar.

AYŞE ARMAN: “Sizin o parayla hiç mi ilişkiniz yok?

RAUF TAMER: Hiçbir ilişkim yok.

AYŞE ARMAN: Murat Demirel'le hiç mi ilişkiniz yok...

RAUF TAMER: Tanırım tanışırım. Âma bütün bankacıları tanırım ben! Ki o tarihte Murat Demirel muteber bir adamdı.

AYŞE ARMAN: Şimdi değil mi?

RAUF TAMER: Bilmiyorum

AYŞE ARMAN: Egebank'tan kredi ya da başka bir şey aldınız mı?

RAUF TAMER: Elbette aldım. 25 aydır da tek taksit aksatmadan ödüyorum. Daha 23 ay da ödeyeceğim. Ne var bunda? Yüzlerce gazeteci kredi almıyor mu?

AYŞE ARMAN: Peki, başınıza gelen nedir?

a) Felaket b) Şansızlık c) İftira d) Sürreal bir olay

RAUF TAMER: Aslında hepsi

AYŞE ARMAN: İyi de bu “felaket” neden sizin başınıza geldi?

RAUF TAMER: İşte onu ben de bilmiyorum! Benim şahsıma para yolladığını söyleyen bir tek insan yok. Hem iftira hem şanssızlık hem de felaket yan yana geldiği için komplo olduğunu söyleyenler var. Ama ben sanmıyorum. Hiçbir şeye de bağlamıyorum. Gerçekten bilmiyorum.

AYŞE ARMAN: Siz bu olayı kendinize ve yakın çevrenize nasıl anlatıyorsunuz?

RAUF TAMER: Ben de şimdi öğreniyorum, benim bundan haberim yok diyorum. Bir de şu var. Kendine güvenen insanlar kendini savunmaz. Yakınlarım, arkadaşlarım benim kim olduğumu neyi yapıp neyi yapmayacağımı gayet iyi

bilir. Siz burada otururken, şoförünüz gelse ve size iletilmesi için bir şey getirse bu evden birisi de gitse onunla muhatap olsa, benim haberim olabilir mi? Bu, bizim evin normal trafiği. Burada sizi tatmin etmeyen ne?

AYŞE ARMAN: Bunca yılın Rauf Tamer imajı değişti mi?

RAUF TAMER: Çok daha perçinlendi! Eşimden, dostumdan, okuyucularımdan o kadar çok destek geldi ki, faks, e-mail, hepsi burada, sadece mahcubiyet değil, sorumluluk hissim de arttı. İlle aksini ispat etmeliydim. Ve ettim. Oysa ispat etmesi gerekenler bu iddiayı ortaya atanlardı.

AYŞE ARMAN: Siz Türk basınının en ahlakçı yazarlarından biriydiniz. Bu olay sizce insanların ahlak anlayışını değiştirmiş midir?

RAUF TAMER: Türk halkı hakikatle iftira arasındaki farkı anlayacaktır. Fevkalade iyi bir yönde değiştirecektir. Bakın, bu ülkede bazı insanlar kendini savcı ya da yargıç zannediyorlar! Böyle olmamalı...

AYŞE ARMAN: Hüküm kesinleşmeden birine “sanık” yerine “suçlu” demek yanlış mı?

RAUF TAMER: Elbette yanlış üstelik ben “tanık” bile değilim.

AYŞE ARMAN: Sizin karşı karşıya olduğunuz durum nasıl tanımlanmalı?

RAUF TAMER: Cinayet

AYŞE ARMAN: İyi de insan çıkıp avaz avaz “bana iftira atıyorlar” demez mi? İnsan bunu kekeleyerek de olsa söyler, Ne önemi var.

RAUF TAMER: Benim bir yazı kimliğim Var. Sağduyulu ve sakın bir insanım. Reaksiyoner biri değilim. Neden Rauf Tamer oldum? Biraz da bu saydığım özelliklerim yüzünden. Şimdi aniden nasıl böyle bir şey derim? Bu ben değilim ki! Benim tarzım değil. Ben becerikli bir hatip olsaydım, tüm Türkiye’yi arkama katardım, sokaklardan yüzbinlerce insan toplardım. Ama değilim.

AYŞE ARMAN: Murat Demirel’in sizin talebiniz üzerine yazılı açıklama yapması sizi daha zor durumda bırakmadı mı?

RAUF TAMER: Niye bıraksın ki? Bunu DGM Savcılığı’ndan ben istedim. Baktım uzun sürecek avukatım kanalıyla Murat Demirel’e ulaştım. Üç dört kere gitti, geldi avukatım. Olayın aslı nedir, anlatsın istedim. Bu bir riskti, diyebilirdi ki, “başımda bunca dert varken, ben bunlarla uğraşamam!” Allahtan demedi, kendi meslektaşlarımla bir kısmından daha duyarlı davrandı. Tam bir ay uğraştık, kolay şey mi?

AYŞE ARMAN: Ama Demirel’in kamuoyunda güvenilirliği azken, böyle bir şey söylemesi ne kadar itibar görür ki...

RAUF TAMER: Ben başka ne yapsaydım ki? Kendimi temize çıkarmam gerekiyordu...

AYŞE ARMAN: Sizce Murat Demirel suçlu mu?

RAUF TAMER: Hangi konuda? Bankalar konusunu soruyorsanız anlamam ki ben. Hiç benimle ilgili olmayan bir şey

AYŞE ARMAN: Bu olaydan çıkardığınız dersler ne?

RAUF TAMER: Başarısız bir yazar olsaydım bunlar başıma gelmezdi. Hiç kimse benimle ilgilenmezdi. İnsanlar, durduk yerde kimseyi karalayamayacaklarını bu hadiseden sonra öğrenecektir. Bu bir milattır. Ben öyle bakıyorum. Ayrıca benden başka hiç kimse böyle bir itham altında kalıp kalemimi terk etmemiştir. Sadece ben.

AYŞE ARMAN: İyi de sizin Sabah’tan ayrılma gerekçenizle Sabah’ın sizden ayrılma gerekçesi farklıydı...

RAUF TAMER: Aslında ortak bir karar aldık. Ben zaten töhmet altında kalarak yazı yazamam, sütunumu bir savunma vasıtası olarak kullanamam. Bunu halledeceğim öyle geleceğim dedim.

AYŞE ARMAN: Olaydan sonra insanların size bakışları, tavırları değişti mi?"

RAUF TAMER: Şüpheyile bakan olmuştur. Ben farkında değilim onlarda zaten benim arkadaşım değil. Benim için kamuoyundan aldığım sesler de önemli, "size de artık bu yapılıyorsa. Pes!" diyen çok büyük bir kalabalık var.

AYŞE ARMAN: Haksızlığa uğradığınızı iddia ediyorsunuz. Bu bir cinayet diyorsunuz. İyi de daha fazla tepki vermeniz gerekmez miydi?

RAUF TAMER: Ama ben telefona bile çıkmayan bir adamım! Televizyona da çıkmam. Bir hatip değilim. Kanal kanal gezip derdimi anlatabilecek biri hiç değilim. Zaten ihtiyaç da hissetmedim. Bir cümlede tutulduğum zaman, "bak şimdi kekelemeye başladı. O cümle ağzından çıkamıyor!" diyeceklerdi. Dilimdeki arızaya sığmıyorlar. Açıkçası kekemeliğime ben kekemeyim tamam, ama onların da ruhu kekeme, beyinleri kekeme, kalemeleri kekeme!

RAUF TAMER: Beni avlamak isteyecekler diye endişe ettim! Kendi kabuğuma çekilmeyi tercih ettim.

AYŞE ARMAN: Siz neden yazı yazmaya başladınız?

RAUF TAMER: Belki konuşarak kendimi iyi ifade edemediğimden, öğretmenlerim bana hep yazar olacaksın demişlerdi.

AYŞE ARMAN: Bu kekemelik ne zamandan beri var?

RAUF TAMER: Altı yaşından beri

AYŞE ARMAN: Neden peki?

RAUF TAMER: Korkudan! Denize düştüm. Foça da. Bir akşam vakti. 30 Ağustos'tu. Balo vardı, askeri bir yerde babam da orada memurdu. Biz de çocuğuz işte, sahilde koşturuyorduk. Yüzme bilmiyordum. Beni bir komşu kızı kurtardı. İşte ondan kalma bir şey. Ama bunların konumuzla bir ilgisi yok. Kekemeliğimi kendi kendime yendim. her zaman da olmuyor, üç gün mesela arka arkaya katıyen teklemenden konuşabiliyorum ya da Beşiktaş maçını izlerken

AYŞE ARMAN: Günleriniz nasıl geçiyor? Hırsla işe geri dönmek mi istiyorsunuz? inzivaya çekilmek mi?

RAUF TAMER: Ne inzivası? Hırsla işe dönmek istiyorum ama intikam duygum yok. Benim yapıştırıcı ve yatıştırıcı bir üslubum var. Şöyle düşünüyorum: Türk halkı ya karşı tarafın üslubunu kabul edecek ya da benimkini. Birtakım insanların, hatta bir zihniyetin tasfiyesi lazım, şimdi oraya geldik. Ya onlar ya biz!

AYŞE ARMAN: Peki neden isminiz geçtiğinde, kimse "hadi oradan" demiyor da, "vay be ciddi mi?" diye soruyor.

RAUF TAMER: 'Olmaz böyle şey!' infial edenlerde var 'Vay anasını' diyenlerde. İkinci grup art niyetli ve mesleki kıskançlık duyanlar. Normaldir.

AYŞE ARMAN: Gelecekte her şeyin yerli yerine oturacağına inanıyor musunuz?

RAUF TAMER: Neden oturmasın ki?

AYŞE ARMAN: Yani siz bir süre sonra bir gazetede yazmaya devam edeceksiniz...

RAUF TAMER: Elbette... Bu tatil süresi geçtikten sonra her şey normale dönecek. Evet, böyle değerlendiriyorum, bu bir tatili, hayırlı bir tatil!

3.1.4. Rauf Tamer ve Güneş Taner Hadisesi Olayında Ayşe Arman'ın Rauf Tamer ile

Röportajının Devamı

AYŞE ARMAN Bir başka teoriye, yani Meral Tamer'in yazdığına göre, bu para Güneş Taner'e verilmek üzere gönderilmiş. Bu konuda söyleyeceğiniz şey nedir?

RAUF TAMER Hangi para?

AYŞE ARMAN Eve gelen para

RAUF TAMER Ne kadar para?

AYŞE ARMAN Kimilerine göre bir milyon dolar kimilerine göre 650 bin dolar

RAUF TAMER Hangi sebeple bu para gönderilmiş?

AYŞE ARMAN Meselede bu zaten, bilinmiyor.

RAUF TAMER Niye bilinmesin! Bizim eve gönderilen paranın hangi para olduğunu Murat Demirel mektubuyla açıkladı. Gerisi beni ilgilendirmiyor. Zaten bu ikinci teoride büyük bir mantıksızlık var. Daha önce başka sütunda da gördük bu iddiayı. Paranın, seçim kampanyası için bir milletvekiline gönderilen para olduğu söyleniyordu. İyi ama seçim 99'un 18 Nisan'ında oldu. İfadelerden 98'in Mayıs'ında veya Haziran'ında gönderildiği anlaşılan para, nasıl seçim parası olabilir ki! Arada on ay var. Saçma! Taner'i savunmak için değil ama burada bir mantık yok. Bir de şu var: bu para 650 bin dolar da olsa 1 milyon dolar da, seçim parası için yüksek bir miktar. Düşünsenize orta halli bir partinin tüm seçim kampanyasının karşılayacak bir meblağ. Dahası, seçim kampanyası için yollayacağın parayı bir aracıyla mı yollarsın? Götürürsün kendin teslim edersin! Süleyman Demirel ailesine mensup bir insan, hangi sebeple bir ANAP'lıya yardım yapsın? Yani nereden bakarsanız bakın, saçma. Ve tabi son olarak: Mete Has MHP'li. Böyle bir para bulsaydı, kendi partisine götürürdü!

AYŞE ARMAN Bir milyon dolar sizin için ne kadar büyük bir para...

RAUF TAMER Benim için bir milyon dolarla, bin dolar arasında hiçbir fark yok! Çünkü benim para ile ilişkim yok

AYŞE ARMAN Ama yaşam standarttınız yüksek

RAUF TAMER Bir yazara yakışacak şekilde yaşıyorum. İşte evim bu. Yaşantım belli. Ama kimi ilgilendirir? Ben başka yazarlara, gazetecilere soruyor muyum hangi evler sizin diye? Her çalıştığım gazetede bugüne kadar en yüksek maaşı aldım ben

AYŞE ARMAN Sizin için hep "kendini çok beğenir derler "doğru mu?

RAUF TAMER Alçak gönüllü olduğumu meslektaşlarım bilir. İnsanlara tepeden bakan biri değilim ama elbette kendimle ilgili iftihar ettiğim şeyler var

AYŞE ARMAN Eşinizin desteği bu olayda unutulmayacak boyutta mı?

RAUF TAMER Öyle böyle değil! İlkay'ın desteğini ömrümce unutamam. Herkesten destek gördüm en çok İlkay'dan ve oğlumdan. Mümkün olsa da size bu evi arayanların listesini göstersem...

AYŞE ARMAN Kaç kilo verdiniz

RAUF TAMER Üç dört kilo çünkü böyle bir üzüntüye alışkanlığım yok. Antrenmanlı insanlar vardır ben onlardan değilim. Dolayısı ile pek bir şey yiyemiyorum. Eşim zorluyor ye diye.

AYŞE ARMAN Çok ince eleyip sık dokuyan yazar olduğunuz söylenir

RAUF TAMER Yazardan ziyade sanatçıyım ben. Yazılarımı çok ince işlerim. Hiçbir adaletsizlik yapmamak için bütün aklımı fikrimi o yazılara veririm. Sormadan yazmam, araştırmadan yazmam. Ömrümde sütunuma tekzip

gelmemiştir. Bir hata yapmışsam, hemen özür dilerim. Bunun için yaşıyorum ben. Aklımda 24 saat yazı var. Ama gazeteci olmadığımı da anladım! Çünkü benim bildiklerimi, herhangi başka gazeteci biliyor olsaydı, çok şey olabilirdi...

AYŞE ARMAN Akşamları rahat uyuyabiliyor musunuz?

RAUF TAMER Ben vicdanen rahatım! Acaba bana bu iftiraları atanlar rahat uyuyabiliyor mu?

3.1.5. Rauf Tamer'in Egebank Davası ile İlgili Röportajı (Yeni Şafak, 2000)

GAZETECİ: Ünlü ama kendi halinde bir yazarken birdenbire 1 milyon dolarlık bir alışverişin kahramanı oldunuz... Nasıl oldu bu?

RAUF TAMER 2,5 sene önce yaşanmış bir olay ve ben de her şeyi kamuoyuyla birlikte öğrendim. Çanta, benim evde olmadığım bir saatte sadece adres olarak burası verildiği için bu eve geliyor...

GAZETECİ: O sırada evde başka arkadaşınız var mıydı?

RAUF TAMER Varmış. Yani, öyle hatırlanıyor bu hadise. Zaten, bizim evin trafiği yoğundur. Mete Has da benim çok yakın bir arkadaşım. Mete buraya, kendi hanımını getirdiği bir saatte emanetin kendisine bu adrese yollanmasını istemiş. Ben bunu, 2,5 sene sonra bu olay ortaya çıkınca öğreniyorum. Olay ortaya çıkınca Mete de hatırlıyor. "Sakin bundan bahsediyor olmasınlar" diyor. Anlattığı gibi bir ada alışverişleri mi olmuş, olacak mıymış ne. Murat Demirel'in bir kapora yollaması lazım. Mete öyle bir arkadaşdır; o anda gazinoda, sazda sözde olsa "parayı oraya yollayın" der. "Ben şimdi Egebank'a gelmeyeyim. Şu anda şuradayım" deyip, evimin adresini vermiş. O saatte benim evimde olduğu için buraya gönderilmesini istemiş. Başka bir dostunun evinde olsa oraya göndertirdi. Ve bana sonradan bu olaydan hiç bahsetmedi bile. Evde yaşayanlar da farkında olmamış. Çünkü bizim ev merkezi yer olduğu için, trafik yoğundur, arkadaşlarımla şoförleri gelir bir paket bırakır, normaldir bu. Bunların farkında bile olmam. Sonra, hanımını bizim evde bırakmış, kendisi parayı alıp çıkmış. Ben eve geldiğimde Mete yoktu.

GAZETECİ: Yani siz olayı basına yansıyınca mı öğrendiniz?

RAUF TAMER Ne çantayı gördüm, ne olayı 2,5 senedir biliyordum. Zaten, paketi getiren koruma polisi Uğur Dündar'ın programında da söyledi. "Ben çantayı Rauf Tamer'e teslim edilmek üzere götürmedim. Bana bir adres verdiler oraya götürdüm" dedi. Benim şanssızlığım Mete'nin o anda burada olması. Mete'ye kızamadım bile

GAZETECİ: Sonradan, olaylar böyle gelişince Mete beye herhalde çok kızdınız...

RAUF TAMER Vallahi, Mete'ye kızacak halim kalmadı. Çünkü o kadar üzgün ki. "Buna ben sebebiyet verdim" diye kahroluyor. "Nereden bilebilirdim ki, bankaya el konacak! 2,5 yıl sonra bir ihbarcı çıkacak. Ben şuraya para götürmüştüm diyecek. Hiç aklıma bile gelmezdi" diyor. Fevkalade üzgün.

GAZETECİ: Süleyman Demirel'i iyi tanıyorsunuz. Ailenin diğer fertlerini de tanır mısınız?

RAUF TAMER Tabii, bütün aileyi tanırım aşağı yukarı.

GAZETECİ: Murat Demirel'i de tanır mısınız?

RAUF TAMER Onu da tanırım ama fazla bir samimiyetimiz yoktur. Sekiz-on defa görüşmüşlüğümüz vardır. Ben bütün bankacıları tanırım. İş adamları, siyasetçileri... hepsini tanırım.

GAZETECİ: Demirel, Egebank'ı aldıktan sonra, batağa doğru gittiği herkes tarafından görülürken siz de kendisini uyardınız mı?

RAUF TAMER Bu bankacılık işlerinden hiç anlamam. On kere anlattılar bu banka operasyonunu, banka batırmayı hala daha anlamadım. Bankası iyi mi gidiyordu, kötü mü gidiyordu bilmem. Doğrusu, birilerinin organize suç çetesi kurarak bir bankayı boşaltmak için bir araya gelebileceklerini aklım almaz. Olsa olsa, kötü idare edilen bankalar batır diye düşünüyorum.

GAZETECİ: Bu arada, Egebank'la bir kredi ilişkiniz oldu, değil mi?

RAUF TAMER Evet, Egebank'tan 320 bin dolarlık bir tüketicisi kredisi aldım. Herkesin, her bankadan alabildiği gibi... Buna 64 bin Dolar da faiz koydular, etti 384 bin. Bu borcu 48 aya böldüler ve ben 25 aydan beri taksitlerimin bir tanesini bile aksatmadan tıkr tıkr ödüyorum. 23 ay daha ödeyeceğim. İsterseniz size dekontlarını göstereyim.

GAZETECİ: Borcunuza sadık bir insansınız...

RAUF TAMER Çok... Aile bütçemi titizlikte tanzim ederim.

GAZETECİ: Normalde bizi ilgilendirmezdi ama şimdi sorabilirim: Bu krediyi ne için aldınız?

RAUF TAMER Oğlum için aldım. Ona hemen evimin yakınında bir yerde şu anda yapılmakta olan bir siteden daire almak istedim, hepsi bu.

GAZETECİ: Bu krediyi alırken Murat Demirel'le temasınız oldu mu?

RAUF TAMER Evet oldu. Kredinin çabuklaştırılmasını sağladı. Mektup istemek büyük riskti

GAZETECİ: Murat Demirel olayından sonra Süleyman beyi hiç aradınız mı?

RAUF TAMER Aramadım. Süleyman beyi sadece Çankaya'dan indikten sonra bir kere, yeni hayatında başarılar dilemek için aradım.

GAZETECİ: Herkes olayı anlamaya çalışırken Murat Demirel'den mektup geldi. Nasıl oldu bu?

RAUF TAMER Avukatım aracılığıyla geldi. "Hadise Mete'nin anlattığı gibi midir, değil midir" diye biraz Mete'ye de ayıp ederek sanki onun anlattıklarına da inanmıyormuşuz gibi, DGM Savcılığı'nda verdiğim ifadede bunun Murat Demirel'den sorulmasını istedim. Ancak, baktık ki yazışmalar fazla vakit alacak. Belki 6 ay geçecek, belki 1 yıl sonra mahkemede soracaklar. Ama benim vakit kaybına hiç tahammülüm yok. Avukatım kendisine bir mektupla müracaat etti. Birkaç kez teşebbüste bulundu. Cezaevine ulaşmak öyle kolay değil. Bir mektupla müracaat ederek olayı anlatmasını istedik.

GAZETECİ: Ve beklediğiniz mektup geldi...

RAUF TAMER Evet... Mektupta bu olayın aynen Mete'nin anlattığı şekilde olduğunu, bir miktar kapora alındığını, ödemeler vesaire olduğunu yazdı. Sonra iş bozulmuş ve en son da Mete bir nedenle 40 bin doları kesmiş vesaire. Bütün bunlar benim aklımın hiç ermediği türden şeyler.

GAZETECİ: Bu mektubun ısmarlama olduğu söylendi...

RAUF TAMER Kim, kimin için bunu ısmarlar? Başında bin tane problem olan bir adam bunu neden yapar? Adamın beni hesaba katacak hali mi var? "Hadi yahu, ben hatırlamıyorum, bilmiyorum" diyebilirdi...

GAZETECİ: Bundan korktunuz mu?

RAUF TAMER Korktum tabii. Belki hatırlamıyor, belki depresyon geçiriyor, belki bütün insanlara küsmüş. Bu mektubu istemek aslında tehlikeli bir şeydi. Mektup gelmeyebilirdi ya da "hatırlamıyorum... Şimdi bu işle uğraşamam" diyebilirdi. O zaman ne olurdu, düşünmek bile istemiyorum.

GAZETECİ: Sonuçta, hayatınızı alt üst eden bu olay sadece bir talihsizlik miydi?

RAUF TAMER Sadece olayın benim evimde geçmesi. Adres olarak benim evimin verilmesi. Bu bir talihsizlik ama benden çok arkadaşına üzüntü verdi.

GAZETECİ: Sermaye-gazeteci ilişkisi neden kolaylıkla benimseniyor? Neden, böyle bir ilişkinin olabileceği çok normal görülüyor?

RAUF TAMER Bilemiyorum. Bunu siz benim adıma istediğiniz gibi cevaplandırabilirsiniz. Gazeteler daha bağımsız olabilseler hiç bu söylentiler olmazdı. O benim hiç bilmediğim bir sahadır. Kim hangi gazeteciye, menfaati olmadan çıkar sağlar? Bir köşe yazarına bu desteği vermenin mantığı yoktur. Mesela, açın bakın arşivi. Köşe yazılarımda Murat Demirel ya da Egebank'ın adı bir defa bile geçmez.

GAZETECİ: Siz, kendinizi savunduğunuz sırada, "Nerede araştırmacı gazeteciler. Söz konusu ada nerede, kimler işin içinde, araştırsınlar" dediniz. Araştırmacı gazeteciler size bu konuda hiç müracaat etmediler mi?

RAUF TAMER Çok önemli bir konuyu sordunuz. Bu iddia isimsiz olarak ortaya atıldı ama ismimiz hemen 24 saat içinde kamuoyunda çalkalandı. O iddiayı yapan da bir ihbarcı ama kim olduğu hala belli değil. Bir arazi ihtilafını çözdüğüm için bu parayla ödüllendirilmişim. Sanki böyle işlerden anlarmışım gibi. Kendi ailemin arazilerine sahip çıkamamış birisiyim. Gazetelere açık mektup yazarak gazetelere sorduk. Neredeymiş bu arazi, hangi arazi, kiminle kimin ihtilafıymış, tapu nerede, hangi anlaşmazlığı çözmüşüm ben? Böyle bir arazi yok, olmadığı için cevap da yok. Ortada sadece çantayla para götürülen gazeteci kaldı. Gazeteci arkadaşların bu araziyi bulmaları gerektiği gibi, Murat Demirel'den gelen mektubu ya da bu mektubun tersini bulup getirmeleri de icap ederdi. Hiçbirisini yapmadılar, parmaklarını bile

GAZETECİ: Kimse bunun için sizi aramadı mı?

RAUF TAMER Fantezi için aradılar. Birkaçı dışında bilgi soran, bu işi araştırmaya niyetli adam görmedim. Sadece: 'İşin aslı nedir anlatır mısınız?' Yahu kardeşim 15 kere anlatıldı bu...

GAZETECİ: Siz Murat Demirel'i de Mete Has'ı da tanıyorsunuz. İkisi arasında, ihtilaf boyutuna gelmiş bir ticari ilişkinin varlığını hissetmediniz mi?

RAUF TAMER Görüşürlerdi ama nedir bilmiyorum. Şimdi anlıyorum ki bu ada satışı nedeniyle görüşüyorlarmış. Bir ihtilaf hissetmedim. Çünkü Mete ile böyle şeyleri konuşmayız.

GAZETECİ: Bu olaya ilk kez, Çölaşan'ın köşesinde ima yoluyla değinildi. Kendisiyle görüştünüz mü?

RAUF TAMER Aslında ima da değil. O isimsiz olarak yazdı. Sonra, Uğur Dünder'a giden çantayı getiren kişi benim evimin adresini ortaya attı. O ihbarcı benim ismimi Emin'e vermiş ama Emin bunu sütununda yazmadı. Hemen isminin ortalarda dolaştığı sırada kendisini o gün 6 kere aradım. Bana şu olayı bir anlatsana diye. Ama... Telefonlarıma çıkmadı. Çıkmayınca, "Emin buna inandı" dedim. Ve... Hakikaten hayret ettim.

GAZETECİ: Yaşadığınız bu olay siz de, bizim meslekte ayakta kalabilmenin güç bir şey olduğu duygusunu uyandırdı mı?

RAUF TAMER İnsan haklı olduktan sonra her şey yerli yerine oturabilir. Öyle kombine şekilde bir adamı öldürmek, linç etmek, eğer kuvvetli iseniz mümkün değil. Bakın, kaç arkadaşımızın başına neler geldi ama hepsi ayakta kalmayı başardı. Benim işim onlardan daha da kolaydı.

GAZETECİ: Demirel'in mektubunda sizin bir komploya alet edilmek istendiğiniz yazıyordu. Bunun amacı ne olabilir? Ve neden siz?

RAUF TAMER Komplo belki kendisi için söz konusu olabilir ama bana yönelik bir komplo olduğunu sanmıyorum. Benimki sadece bir talihsizlik, kötü adres...

GAZETECİ: Olayların başladığı gün Sabah yönetimi ile aranızda neler geçti? Hemen yazılarınıza ara verildi. Size inanmadılar mı?

RAUF TAMER Bir ihtimal, "acaba mı" diye düşündüler.

GAZETECİ: Bunda kendi banka problemlerinin payı da olabilir mi?

RAUF TAMER Bilemiyorum, çünkü daha o zaman Egebank'a el konulmamıştı. Ben olayı, tereddütlerle karşıladıkları şeklinde tercüme ettim. Herhalde şimdi, benim bu olayda hiçbir kusurum olmadığını görüyorlardır. Kısa bir süre sonra da gazetenin yüzde 50'sinin satıldığını, Egebank'a el konulduğunu öğrendim. Keyifle yazı yazdığım bir gazeteydi, çok üzüldüm. Sokağa çıkmaktan bile çekindim. Ama... İnsanlar arkamdan koşup "babacığım" deyip ellerime sarılınca rahatladım. Hele bir de Beşiktaş camiasından kapıma kadar gelen miting gibi kalabalıklar beni ağlattı. Çok ağladım. Önce çok endişe ettim, korktum ve çok utandım. Ya bunun altından kalkamazsam diye utandım. Aklıma hemen, arkadaşlarım, bana inananlar, eş-dost, ahbap ve özellikle de okuyucularım geldi. Bir de oğlum. "Acaba mı" diye aklımdan bir saniye geçerse, diye düşündüm. Bir arazi ihtilafını çözdüğüm için bu parayla ödüllendirilmişim. Böyle işlerden anlarımışım gibi. Ben, ailemin arazilerine sahip çıkamamış birisiyim.

GAZETECİ: 31 yıldır yazıyorsunuz ve bir sabah kalktığınızda isminiz meslekle hiç bağdaşmayacak bir olayla anılıyor... Neler hissettiniz? Panik, dehşet, korku?

RAUF TAMER Çok endişe ettim, korktum ve çok utandım. Ya bunun altından kalkamazsam, diye utandım. Ben suçtan, devletle uğraşmaktan korkarım. Evime bir sarı zarf gelse korka korka açarım. Mahalle muhtarına gitsem sıkılırım. Bu kadar ürkek, titiz bir adamın başına böyle bir iş geliyor... Sonra, meslektaşlarım bana çok yardım ederler sandım. Gerçekten edenler de oldu sağ olsunlar ama ilgisiz kalıp bana sadece bir magazin malzemesi gibi bakanlar da oldu. Aklıma hemen, arkadaşlarım, bana inananlar, eş dost ahbap ve özellikle de 31 yıldır bana gönül vermiş okuyucularım geldi. Bir de çok sevdiğim bir oğlum var. O aklıma geldi. "Acaba mı" diye aklımdan geçerse...

GAZETECİ: Sonra neler oldu?

RAUF TAMER İnsanların bana büyük bir inançla bir sevgi halesiyle yaklaştıklarını gördükten sonra rahatladım. Devamlı bana gönderilen faks, mektuplar, e-mailler... Bu ev doldu taşı. Sonra, sokaktaki insanların yolumu çevirip "babacığım" diyerek ellerime kapanmaları ağlattı beni.

GAZETECİ: Sizi artık rahatlamış görüyorum. Şimdi hangi duygular içindediniz?

RAUF TAMER Tabii olayın üzerine çıkınca, insan küstahlaşmak bile isteyebilir. Ama ben o tip insan olmadığım için duygularımı hemen kontrol altına aldım. Eğer, bunun aslı esası çıksaydı bunu sömürenler olacaktı. Çıkmadığı halde ben bunu sömürmedim. Sadece, eskisinden çok daha alnı açık yazmaya devam etmek istiyorum. Doğrusu kimseyi de suçlayamıyorum. Çünkü o gün Mete burada olmasaydı bütün bunlar olmayacaktı. Yine de olayları araştırmadan yazan zihniyetin artık kendisine bir çeki düzen vermesi gerekir diye...

GAZETECİ: Şimdi iş teklifi alıyor musunuz?

RAUF TAMER Sabah'tan anlaşılarak ayrıldım. İlk günden itibaren teklifler geldi. Demek ki onların bana inançları tammış. Şu anda da 3-4 tane var ve birisini seçeceğim. Ama, 31 yıldır yılda 365 gün yazan birisi olarak bu vesileyle biraz daha tatil yapmak istiyorum.

GAZETECİ: Bu arada iz de sürdürünüz...

RAUF TAMER O ihbarcının ismi gizlendi ya, hala da gizli. Ben onun izini buldum. Gideceğim, yakalayacağım, yakasından tutup polise teslim edeceğim.

GAZETECİ: Böylelikle araştırmacılığa başlamış oldunuz...

RAUF TAMER Zorla araştırmacı gazeteci yaptılar beni.

GAZETECİ: Belki, televizyon programı falan yaparsınız!

RAUF TAMER Hiç beceremem. Zaten televizyon işlerini biraz becerbilseydim çıkardım, kanal kanal dolaşır olayın iç yüzünü ortaya döker, Türkiye'yi ayağa kaldırırdım. Maalesef onu yapacak kabiliyetim yok!

GAZETECİ: Günleriniz, araştırmacı-gazetecilik dışında nasıl geçti?

RAUF TAMER Bu süre zarfında kendimi musiki ve sporla tedavi ettim. Çaykovski'den tutun Dede Efendi'ye kadar ruhumu ve kafamı yeniden tazeledim. Bir de Beşiktaş camiasından gelen mitinge benzeyen o kalabalıklar beni sokaktaki adamın ilgisi kadar ağlattı. Çok ağladım.

SONUÇ

Rauf Tamer'in hayatı ve fikirlerinin anlatıldığı bu çalışmada, hükümet yetkilileri, bürokrasi ve iş dünyası arasında kalan gazetecilik mesleğinin yıllar, iktidar ve teknolojiye göre değişimleri ve gelişimleri incelenmiştir. Basın sektöründe 50 yılı aşkın süredir bulunan Rauf Tamer, sağ- sol çatışmalarına, iktidar-muhalefet ilişkilerine, genel ve yerel seçimlere, azınlıklara karşı sergilenen tutumlara, fikir akımlarına ve basının hem yön verdiği hem de yönlendirildiği dönemlere tanıklık etmiştir. Rauf Tamer'in yazdığı kitaplar, köşe yazıları ve fıkralar, muhafazakâr-sağ görüşe sahip olduğu izlenimini vermekle birlikte, sol düşünceye yer verdiği yazılarında eleştirel bir tutum sergilediği görülmektedir.

Türkiye'deki siyasal gelişmeler en çok gazetecilik sektörünü etkilemiştir. Kutuplaşma içinde olan ve taraf olmayı zorunlu kılan sistemde, iktidarın siyasî görüşüyle uyumlu olan gazetecilerin sektörde ön plana çıkması kaçınılmaz hale gelmiştir. Tez çalışmasında da vurgulandığı üzere, toplum yapısı gereği “*torpil*” veya “*adam kayırma*” olarak bilenen bu tür uygulamalar, “*yardımcı oluyorum*” gibi masumane ifadelerin arkasına gizlenmiştir. Siyasî görüşlerin zamanla bireylerin yaşam tarzına yansımaları, benzer görüşlere sahip olanlara sempati duyma, uyum sağlama ve nihayetinde yükselen kişilerle birlikte yükselmeyi de beraberinde getirmiştir.

Çalışmanın bir diğer boyutunda, sektörel bazlı gelişmelerin basın hayatına olan etkileri incelenmiştir. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte, eski deneyim ve birikimin göz ardı edildiği bir dönem başlamıştır. Makineleşme süreci, yazılı gücün yerini maddi güce bırakmıştır. Bu bağlamda, sektöre tamamen yabancı olan ve yatırım yapma niyetiyle pahalı makineleri satın alabilen iş insanları ortaya çıkmıştır. Bu durum, nitelsiz çalışanların üst düzey pozisyonlara terfi etmesine ve sektör içinde bir kriz atmosferine yol açmıştır.

Rauf Tamer'in üslubu incelendiğinde, genellikle sert eleştirilere ve kapsamlı tenkitlere rağmen, tercih ettiği dilin esprili bir karakter taşıdığı gözlemlenmektedir. Eleştirdiği konuları adete bir fıkra anlatıcısı gibi aktarması, dikkat çekicidir. Rauf Tamer'in metinlerini anlamak için, ele alınan konu hakkında derin bir anlayışa sahip olmak gerekmektedir. Özellikle Türkiye'deki sosyal ve siyasî meselelere ilişkin yazılarında, bu tarzın sıkça kullanıldığı gözlemlenmektedir.

Rauf Tamer'in siyasal görüşü, sağ-sol çatışmalarıyla sınırlı değildir. Onun fikirlerini anlamak için, Demokrat Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Adalet ve Kalkınma Partisi gibi çeşitli siyasî aktörlerin faaliyetlerini övdüğü yazılarını da göz önünde bulundurmak gerekir. Bunun yanı sıra Ahmet Necdet Sezer ve Bülent Ecevit gibi siyasetçilere yönelik acımasız

eleştirileri ve yaklaşımları da dikkat çeker. Rauf Tamer, siyasetçilerin yanı sıra kendi döneminin sol görüşe sahip yazarlarını da sıkça eleştirmiştir. Bu nedenle, Tamer'in siyasî duruşunu anlamak için yazdığı çeşitli yazıları ve eleştirileri dikkate almak önemlidir.

Rauf Tamer, Türkiye'nin medya sektöründe uzun yıllar boyunca etkin bir şekilde yer almıştır. Bu süre zarfında, farklı iktidarlar tarafından hem takdir edilmiş hem de eleştirilmiştir. Bazı iktidarlar, onun kalemini desteklemiş ve onu önemli bir gazeteci olarak görmüşlerdir. Ancak, Tamer'in sivri dilli ve cesur kalemi, bazı çevrelerce eleştirilmiş ve hatta kötü yazar olarak nitelendirilmiştir. Tamer'in fikirleri ve düşünceleri zaman zaman sert olabilir; ancak bu, onun yazılarını takip etmeyi ve analiz etmeyi daha da önemli kılar. Rauf Tamer'in eserleri, sadece dönemin siyasî ve toplumsal atmosferini yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda derinlemesine anlama ve değerlendirme imkânı sunar. Dolayısıyla, Rauf Tamer'in yazılarını takip etmek, sadece kişinin kendi yaşadığı dönemi anlaması için değil, aynı zamanda Türkiye'nin tarihsel ve kültürel dokusunu anlamak için de önemlidir.

KAYNAKÇA

- 1982 Anayasa Referandumunu Sonuçları.* (2024, 04 06). 05 15, 2024 tarihinde Yeni Şafak: <https://www.yenisafak.com/secim-referandum-1982/secim-sonuclari> adresinden alındı
32. Gün. (1988, 06 18). *Turgut Özal'a Suikast Girişimi 32.Gün Arşivi.* 05 06, 2024 tarihinde Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=zzqHSHshong> adresinden alındı
- 32.Gün. (2000). *Bülent Ecevit, Merve Kavakcı Hakkında Konuşuyor...* 05 20, 2024 tarihinde Youtube: https://youtube.com/shorts/yFzp_FO8150?si=238IsjZSwz18Cp-g adresinden alındı
- Aktaş, E. (2020). 27 Mayıs Darbesi Sürecinde Ankara Olaylarından İki Kesit: 29 Nisan ve 555k. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), s. 219-241. doi:<https://doi.org/10.31463/aicusbed.776497>
- Archive, A. (1999, 02 16). *Turkey: Ecevit Speaks On Ocalan Arrest.* 05 26, 2024 tarihinde Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=kX4_fDeaZV0 adresinden alındı
- Arslan, S. (2018). Milliyetçi cephe hükümetlerinin eğitim politikaları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans)*, 72-74.
- Baykal, Ö. (2021). Sağ Bir Siyaset Olarak Millî Görüş Hareketi. *Muhafazakar Düşünce Dergisi*, 17(60), s. 34-58. 05 22, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/muhafazakar/issue/61225/911052> adresinden alındı
- Bezci, B. (2012). CHP’de Siyasal Mirasın Melez Lideri: Kemal Kılıçdaroğlu. *Finans Politik Ve Ekonomik Yorumlar*(564), s. 11-11. 05 25, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/fpeyd/issue/48070/607787> adresinden alındı
- Coşar, N. (2005). Demokrat Parti Dönemi Maliye Politikası. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 60(01), s. 29-58. doi:https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001415
- Çakır, R. (2007, 04). Geçmiş, Bugün ve Gelecek Kıskacında Türkiye Hizbullah'ı. *Birikim*(216), s. 71-79. 05 26, 2024 tarihinde <https://birikimdergisi.com/dergiler/birikim/1/sayi-216-nisan-2007/2399> adresinden alındı
- Çavdar, O. (2020). *Sivas Katliamı: Yas ve Bellek.* İstanbul: İletişim Yayıncılık. 04 01, 2024 tarihinde <https://iletisim.com.tr/Images/UserFiles/Documents/Gallery/sivas-katliami.pdf> adresinden alındı
- Çelik, M. M. (2021, 06 15). Bir Tereddüdün Portresi: Peyami Safa. *Independet Türkçe.* 05 05, 2024 tarihinde <https://www.indyturk.com/node/374026/k%C3%BClt%C3%BCr/bir-teredd%C3%BCd%C3%BCn-portresi-peyami-safa> adresinden alındı

- Demir, Ş. (2023, 02 28). Yeni İstanbul Gazetesi. Cumhuriyet dönemi basın hayatı. *Atatürk Ansiklopedisi*. 05 10, 2024 tarihinde Atatürk Ansiklopedisi: <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/yeni-istanbul-gazetesi/> adresinden alındı
- Demirağaç, A. (2023). Demokrat Parti İktidarında Bir Dönüm Noktası Olarak 1957 Seçimleri Üzerine Bir İnceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bilim Dalı (Yüksek Lisans)*.
- Ekincikli, M., & Şahin, A. (2018). 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi Öncesinde Kurulan “İhtilal Örgütleri” ve “Dokuz Subay Olayı”. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*(70), s. 39-54. 05 22, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/abuhbsd/issue/42273/508648> adresinden alındı
- Erdoğan, İ. (2007). *Türkiye’de Gazetecilik ve Bilim İletişimi*. Ankara: GÜ İletişim Fakültesi. 05 05, 2024 tarihinde <http://irfanerdogan.com/kitaplar/gaztcl2007book.pdf> adresinden alındı
- Erdoğan, S. (2018). Körfez Krizi’nin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri (1989-1991). *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(15), s. 33-47. 05 22, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/duibfd/issue/37998/438680> adresinden alındı
- Erken, B. (2020). Hukuki Temelde Türkiye’de Zorunlu Din Dersi. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(1), s. 237-263. doi:<https://doi.org/10.15337/suhfd.659796>
- Güçlü, H. (2004). Kıyı (Off-Shore) Bankacılığı ve İmar Bank Off-Shore Ltd. 05 27, 2025 tarihinde http://www.hakanguclu.com/calismalar/Off_shore.pdf adresinden alındı
- HaberTürk. (2017, 09 23). *Kadir Topbaş istifa etti*. 05 25, 2024 tarihinde Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=JHdOxmekCZk> adresinden alındı
- Hürriyet gazetesi. (2000, 10 05). Yolsuzluk 1. tehdit. *Hürriyet gazetesi*. 05 20, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yolsuzluk-1-tehdit-39186856> adresinden alındı
- İçel, P. K. (2023). *Kitle İletişim Hukuku*. Beta Basım Yayın.
- Ilıcak, N. (2000, 11 14). Rauf Tamer Temize Çıktı. *Yeni Şafak*. 05 15, 2024 tarihinde <https://www.yenisafak.com/arsiv/2000/kasim/14/nilicak.html> adresinden alındı
- İrvan, S. (2022). Türkiye’de Gazetecilik Eğitimi Üzerine: Akademisyenler Ne Diyor? *Etkileşim*(10), s. 236-253. doi:<https://doi.org/10.32739/etkilesim.2022.5.10.177>
- İstanbul Ekspres Gazetesi. (1955, 10 6). Atamızın Evi Bomba ile Hasara Uğradı. *İstanbul Ekspres Gazetesi*.

- Kahraman, M. (2015, 06). Fonksiyonları İtibariyle Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Seçimi Tartışmaları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(19). 05 22, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/dpusbe/issue/4761/65411> adresinden alındı
- Kar, A., & Gündüz, U. (2020). 6-7 Eylül 1955 Olayları Işığında Türkiye’de Basın, Toplum ve Siyaset İlişkisi. *Toplum ve Siyaset İlişkisi. Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2). doi:<https://doi.org/10.46442/intjcss.807232>
- Kara, M., & Berk, A. (2022). Laiklik Bağlamında Başörtülü Kadın Siyasetçinin Ulusal Yazılı Medyada İlk Görünürlüğü. *TroyAcademy*, 7(1), s. 97 - 131. doi:<https://doi.org/10.31454/troyacademy.1071918>
- Kaya, A. (2023, 06). Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Kenan Evren’in İngiltere Ziyareti (12-15 Temmuz 1988). *Journal of Anglo-Turkish Relations*, 4(2), s. 1-26. 05 10, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/jatr/issue/78017/1249622> adresinden alındı
- Kaya, E. (2008). Türk Basınında 27 Mayıs İhtilali (1960-1961). *Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tarih Bölümü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans)*. İstanbul: M.Ü.
- Kelkitlioğlu, M. (2001). *Hortum: Egebank nasıl soyuldu?* İstanbul, Beyoğlu: Metis Yayınları.
- Keser, U. (2012). Kıbrıs Sorunu Bağlamında Türkiye’de 6/7 Eylül 1955 Olaylarına Kesitsel Bir Bakış. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 12(25), s. 181-226. 05 05, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/ctad/issue/25534/269371> adresinden alındı
- Keskin, Y. Z., & Gülsemin, A. (2020). 12 Eylül Ara Rejimi Döneminde Türkiye’de Siyasi Gelişmeler (1980-1983). *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, s. 703-724. doi:10.9775/kausbed.2020.037
- Kıvanç, T. (2000, 05 18). Hangi adla? *Yeni Şafak Gazetesi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://www.yenisafak.com/arsiv/2000/mayis/18/tkivanc.html> adresinden alındı
- Köse, H. (2020). Çözümeyen Temel Sorunların Gölgesinde 1999 Sonrası Türkiye – Yunanistan Yakınlaşması. *Ulisa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi*, 4(1), s. 1-32. 05 26, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/ulisa/issue/55656/761270> adresinden alındı
- Kutlu, D. A. (2022). Türk Demoktasi Tarihinde 18 Nisan 199 Genel Seçimleri. D. M. Karataş (Dü.) içinde, *Türk Demokrasi Tarihi (1980’Den Günümüze) Liderler, Partiler Ve Seçimler* (s. 119). İstanbul: Efe Akademik Yayıncılık.

- Küçük, A. (2019). Türkiye'de Sosyal ve Siyasal Değişim: 1980 ve Sonrası. *Econharran*, 3(4), s. 20-45. 05 20, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/econharran/issue/49062/559441> adresinden alındı
- Milliyet Gazetesi. (2000, 10 15). En 'Has' çelişkiler. *Milliyet Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/the-others/en-has-celiskiler-5336460> adresinden alındı
- Öksüz, O. (2007). Kamuoyu Oluşum Sürecinde Basın-Siyaset Etkileşiminin Etik Açından Değerlendirilmesi: "Kıbrıs Müzakerelerinin Hürriyet Gazetesinde Sunumu". *Selçuk İletişim*, 5(1), s. 66-81. 05 10, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/josc/issue/19015/200722> adresinden alındı
- Öner, A. (2022, 04 07). 1971-1980 Arası Türk Siyasetinin Genel Tablosu. 05 05, 2024 tarihinde TUIC AKADEMİ: <https://www.tuicakademi.org/1971-1980-turkiye-siyaseti-genel-tablosu/> adresinden alındı
- Özsakallı, M. (2009). Yassıada yargılamalarının Türk basınındaki yankıları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bilim Dalı (Yüksek Lisans)*, 300.
- Reyhan, H. (2017). Türkiye'de Sağ Milliyetçi Siyasal Düşünce Geleneğinde Çevre Algılaması. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), s. 855 - 878. doi:<https://doi.org/10.17218/hititsosbil.338860>
- Salıhpashaoglu, Y. (2007). Türkiye'de Basın Özgürlüğü. *Ankara Üniversitesi SBE Kamu Hukuku Anabilim Dalı (Doktora Tezi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Sarıçoban, G. (2021). Siyasi Parti Programlarının Seçim Sonuçları ile İlişkisi: 2002 Genel Seçimleri Örneği. *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 7(14), s. 371-386. doi:10.29228/cukar.54054
- Söz Sakarya. (2023, 10 20). Rauf Tamer'in Sakarya Bağ. *Söz Sakarya*. 05 10, 2024 tarihinde <https://sozsakarya.com/haber/17238832/rauf-tamerin-sakarya-bagi> adresinden alındı
- Sözcü Gazetesi. (2015, 07 02). Sivas katliamı için neler yazmışlardı? *Sözcü Gazetesi*. 05 10, 2024 tarihinde <https://www.sozcu.com.tr/sivas-katliami-icin-neler-yazmislardi-wp875379> adresinden alındı
- T.C. Resmi Gazete. (1920, 10 07). Yürütme ve İdare Bölümü. *T.C. Resmi Gazete*. 05 15, 2024 tarihinde https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17103_1.pdf adresinden alındı
- Tamer, R. (1977). *Kavgamız Düzene Çekidüzen*. Toker Yayınları.
- Tamer, R. (1978). *Solun Namusu*. Toker Yayınları.
- Tamer, R. (1978). *Sözün Kısası*. Toker Yayınları.

- Tamer, R. (1991). *Pazar Kahvesi*. Yılmaz Yayınları.
- Tamer, R. (1991). *Pazar Kahvesi*. Yılmaz Yayınları.
- Tamer, R. (1997, 01 08). Farkı farketmek. *Sabah Gazetesi* . 05 09, 2024 tarihinde <https://arsiv.sabah.com.tr/1997/01/08/y16.html> adresinden alındı
- Tamer, R. (1999, 04 29). Gözden kaçanlar... *Sabah Gazetesi* . 05 20, 2024 tarihinde <https://arsiv.sabah.com.tr/1999/04/29/y16.html> adresinden alındı
- Tamer, R. (1999, 06 23). Zamanlama... *Sabah Gazetesi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://arsiv.sabah.com.tr/1999/06/23/y16.html> adresinden alındı
- Tamer, R. (2000, 02 08). Gösterilmesin... *Posta Gazetesi*. 05 2024, 25 tarihinde <https://arsiv.sabah.com.tr/2000/02/08/y16.html> adresinden alındı
- Tamer, R. (2000, 02 08). Gösterilmesin... *Posta Gazetesi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://arsiv.sabah.com.tr/2000/02/08/y16.html> adresinden alındı
- Tamer, R. (2000, 02 04). Jest yok, iş var. *Sabah Gazetesi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://arsiv.sabah.com.tr/2000/02/04/y16.html> adresinden alındı
- Tamer, R. (2007, 01 25). İsmail Cem. *Hürriyet Gazetesi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/ismail-cem-5834200> adresinden alındı
- Tamer, R. (2007, 01 23). Yolcu ederken. *Hürriyet Gazetesi*. 05 24, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yolcu-ederken-5821145> adresinden alındı
- Tamer, R. (2008, 11 13). O fotoğraf... *Haber7*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.haber7.com/yazarlar/rauf-tamer/357652-o-fotograf> adresinden alındı
- Tamer, R. (2008, 01 13). Sonuç Mühim. *Hürriyet Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/sonuc-muhim-8017021> adresinden alındı
- Tamer, R. (2009, 07 28). Ne bitmez şey. *Hürriyet Gazetesi*. 05 14, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/ne-bitmez-sey-12159703> adresinden alındı
- Tamer, R. (2010, 11 05). Yeni bir durum. *Hürriyet Gazetesi*. 05 24, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yeni-bir-durum-16222032> adresinden alındı
- Tamer, R. (2011, 01 25). İz sürmek. *Hürriyet Gazetesi*. 05 08, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/iz-surmek-16843377> adresinden alındı
- Tamer, R. (2011, 01 15). Sil baştan... *Hürriyet Gazetesi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/sil-bastan-16769042> adresinden alındı
- Tamer, R. (2011). *Taş, Baş ve Aş*. İnkılap Kitabevi.
- Tamer, R. (2012, 01 19). Daha da öte. *Hürriyet Gazetesi*. 05 24, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/daha-da-ote-19719542> adresinden alındı

- Tamer, R. (2012, 01 20). Dünkü gibi... *Posta Gazetesi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://www.posta.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/dunku-gibi-105686> adresinden alındı
- Tamer, R. (2012, 01 29). Gizli kalmaz. *Hürriyet Gazetesi*. 05 24, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gizli-kalmaz-19796233> adresinden alındı
- Tamer, R. (2012, 01 12). İlk değil son. *Posta Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.posta.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/ilk-degil-son-104547> adresinden alındı
- Tamer, R. (2012, 01 23). Yarın 24 Ocak. *Hürriyet Gazetesi*. 05 15, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yarin-24-ocak-19747634> adresinden alındı
- Tamer, R. (2013, 03 04). 2014 Türkiye'si. *Hürriyet Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/2014-turkiyesi-22732507> adresinden alındı
- Tamer, R. (2014, 03 07). Başbuğ. *Hürriyet Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/basbug-25955671> adresinden alındı
- Tamer, R. (2014, 05 07). Her şeye rağmen. *Posta Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.posta.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/her-seye-ragmen-227018> adresinden alındı
- Tamer, R. (2014, 03 17). Nerden çıktı bu... *Hürriyet Gazetesi*. 05 24, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/nerden-cikti-bu-26022203> adresinden alındı
- Tamer, R. (2016, 11 17). Partili. *Hürriyet Gazetesi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/partili-40281000> adresinden alındı
- Tamer, R. (2017, 10 24). Gelmek gitmek. *Hürriyet Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/gelmek-gitmek-40620482> adresinden alındı
- Tamer, R. (2018, 11 03). 3 Kasım. *Haber7*. 05 26, 2024 tarihinde <https://m.haber7.com/yazarlar/rauf-tamer/2751080-3-kasim> adresinden alındı
- Tamer, R. (2018, 10 07). 6-7 Eylül. *Posta Gazetesi*. 05 10, 2024 tarihinde <https://www.posta.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/6-7-eylul-2046223> adresinden alındı
- Tamer, R. (2018, 11 13). Keşke'ler. *Haber7*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.haber7.com/yazarlar/rauf-tamer/2758582-keskeler> adresinden alındı
- Tamer, R. (2018, 02 28). Ne ceza ama. *Posta Gazetesi*. 04 20, 2024 tarihinde <https://www.posta.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/ne-ceza-ama-1387167> adresinden alındı
- Tamer, R. (2018, 05 24). Toparlıyorum. *Posta Gazetesi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://www.posta.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/toparliyorum-2004986> adresinden alındı

- Tamer, R. (2019, 04 06). Tuhaf şeyler. *Hürriyet Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/tuhaf-seyler-41173803> adresinden alındı
- Tamer, R. (2019, 02 19). Unutmayın. *Posta Gazetesi*. 05 24, 2024 tarihinde <https://www.posta.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/unutmayin-2094374> adresinden alındı
- Tamer, R. (2021, 12 03). 10 yıl önce/sonra. *Hürriyet Gazetesi*. 05 20, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/10-yil-once-sonra-41952785> adresinden alındı
- Tamer, R. (2021, 10 27). Kime yaradı? *Hürriyet Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/kime-yaradi-41925533> adresinden alındı
- Tamer, R. (2021, 02 17). Örgüt'ün adı. *Hürriyet Gazetesi*. 03 12, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/orgutun-adi-41742104> adresinden alındı
- Tamer, R. (2022, 10 31). Mesela dedik. *Posta Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.posta.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/mesela-dedik-2572167> adresinden alındı
- Tamer, R. (2022, 05 06). Unutulmaz. *Hürriyet Gazetesi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/unutulmaz-42057055> adresinden alındı
- Tamer, R. (2023, 10 16). Eylül'e Dair. *Hürriyet Gazetesi*. 05 20, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/eylule-dair-42331145> adresinden alındı
- Tamer, R. (2023, 05 25). Mayısılara Dair. *Hürriyet Gazetesi*. 05 15, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/mayislara-dair-42272933> adresinden alındı
- Tamer, R. (2023, 08 31). Seçim mi isteriz? *Hürriyet Gazetesi*. 05 24, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/secim-mi-isteriz-42323179> adresinden alındı
- Tamer, R. (2024, 05 26). İşin aslı . *Hürriyet Gazetesi*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/rauf-tamer/isin-asli-42280860> adresinden alındı
- Taşpınar, G. T. (1996). 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi / The Military Action 27 May Th 1960. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans)*. İstanbul.

- Terkan, B. (2007). Basın ve Siyaset İlişkisinin Gündem Belirleme Modeli Çerçevesinde Bir Analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(17), s. 561-584. 05 11, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/susbed/issue/61793/924227> adresinden alındı
- TGS. (2023). Türkiye’de Gazetecilik: Algı ve Profil Araştırması. *Türkiye Gazeteciler Sendikası Yayınları*. 05 26, 2024 tarihinde <https://tgs.org.tr/wp-content/uploads/2023/07/Turkiyede-gazetecilik-algi-ve-profil-arastirmasi-TGS.pdf> adresinden alındı
- Toktaş, S. (2010). 1980 Sonrası Değişen Medya Ortamında Gazeteci: Zanaatkar Mı, Profesyonel Mi? *Mülkiye Dergisi*, 34(269), s. 147 - 170. 05 21, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/mulkiye/issue/270/633> adresinden alındı
- Ünkaya, G. (2001). Kıyı Bankacılığı. *Öneri Dergisi*, 4(15), s. 7-11. doi:<https://doi.org/10.14783/maruoneri.735481>
- Yeni Şafak. (2000, 11 26). Korktum, utandım ama kazandım... *Yeni Şafak*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.yenisafak.com/gundem/korktum-utandim-ama-kazandim-2666094> adresinden alındı
- Yerelnet. (2024, 05 10). *YerelNet*. 05 10, 2024 tarihinde YerelNet, BilgiDurağı: <https://www.bilgiduragi.com/konu/bediltahirbey-koyu-akyazi-sakarya.145244/> adresinden alındı
- Yetim, F. (2006). Ulus ve Zafer Gazetelerinin Karşılaştırmalı İncelemesi (1957-1960). *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Türkiye Cumhuriyeti Tarihi) Anabilim Dalı (Doktora Tezi)*. Ankara. <http://hdl.handle.net/20.500.12575/28166> adresinden alındı
- Yıldız, N. (1996). Demokrat Parti İktidarı (1950-1960) ve Basın. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 51(01), s. 481-505. doi:https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001897
- Yıldız, T. N. (2022). Yassıda Mahkemesi: Anayasa İhlal Davasında Yargılanan Dört Kişi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı (Yüksek Lisans)*. Siirt.
- Yılmaz, D. D. (2021). 11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün Seçim Sürecinde Yaşanan Gelişmeler. *Ekonomi İşletme Siyaset Ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 7(2), s. 244-259. 05 27, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/kkujebpir/issue/67132/939039> adresinden alındı

- Yılmaz, M. (2021). Etik Açısından Sabah Gazetesi Üzerine Bir İnceleme. *International Journal of Communication and Media Research*, 1(1), s. 43-64. 04 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/injocmer/issue/69191/1095346> adresinden alındı
- YSK. (2011, 06 22). Karar No : 1070 . 05 25, 2024 tarihinde <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Kararlar/2011Pdf/2011-1070.pdf> adresinden alındı
- YSK. (2014, 03 30). Belediye Meclisi Üyeliği Seçimleri Sonucu. *30 Mart 2014 - Mahalli İdareler Genel Seçimi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2014MahalliIdareler/BelediyeMeclisUyelig2014.pdf> adresinden alındı
- YSK. (2014, 03 30). Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimleri Sonucu. *30 Mart 2014 - Mahalli İdareler Genel Seçimi*. 05 25, 2024 tarihinde <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2014MahalliIdareler/Buyuksehir2014.pdf> adresinden alındı
- YSK. (2017). *Sandık Sonuçları ve Tutanaklar*. 05 25, 2024 tarihinde [Ysk.gov.tr: https://sonuc.ysk.gov.tr/sorgu](https://sonuc.ysk.gov.tr/sorgu) adresinden alındı
- YSK. (2019, 06 23). İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Yenileme Seçimi. 05 26, 2024 tarihinde YSK: <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2019MahalliIdareler/KesinSecimSonuclari/2019Mahalli-IBB.pdf> adresinden alındı
- YSK. (2023, 05 19). Karar No: 2023/1091. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.ysk.gov.tr/doc/karar/dosya/39645318/2023-1091.pdf> adresinden alındı
- YSK. (2023, 05). Tüm Seçim Sonucu İkinci Tur. *Kesin Seçim Sonuçları*. 05 26, 2024 tarihinde <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/14Mayis2023/KesinSecimSonuclari/2023CB-TumSecimSonucukinciTur.pdf> adresinden alındı
- Yurdigül, Y., & Yüksel, H. (2012). Gazeteciliğin Dönüşümü: Yeni Medyaya Entegrasyon Sürecinde Değişen Habercilik Pratikleri. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*(18), s. 140-161. 05 28, 2024 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/akil/issue/48077/607866> adresinden alındı
- Yücedoğan, G. (1998). Türkiye'de Fikir Gazeteciliği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Istanbul University Faculty Of Communication Journal*(8), s. 87-94. doi:<https://doi.org/10.17064/iüifhd.94735>

Yüksel, E. (2011, 11 02). Fethullah Gülen'e 19 Soru ve Cevapları-3. *Oda TV*. 05 03, 2024 tarihinde <https://www.odatv.com/analiz/edip-yuksel-fethullah-gulene-19-soru-ve-cevaplari-3-20223> adresinden alındı

ÖZ GEÇMİŞ**Özlem ÇETİN****Öğrenim Bilgisi**

Yüksek Lisans 17/09/2021-../../2024	Amaysa Üniversitesi Tarih Ana Bilim Dalı Dr. Öğr. Üyesi Girayalp KARAKUŞ
Lisans 29/09/2015-01/07/2020	Süleyman Demirel Üniversitesi Tarih Ana Bilim Dalı
Ön Lisans 07/09/2009-26/06/2012	Selçuk Üniversitesi Tıbbi Laboratuvar Teknikleri